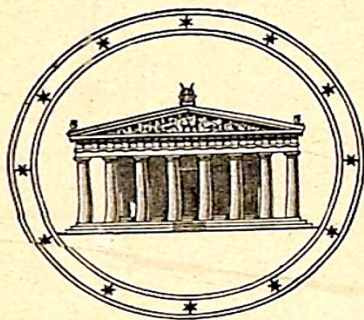

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1884

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΠΕΡΡΗ

1885

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΟΘΩΝ
ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΡΙΣΤΗΜΙΟΝ
Η ΕΠΙΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΦΙΛΑΡΧΑΙΩΝ
Η ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ
Ο ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΕΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΤΩΝ ΣΥΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΝΙΔΗΣ
DUC DE LUYNES
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΕΡΝΑΡΔΑΚΗΣ
ΑΓΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗΣ
ΣΙΜΩΝ Γ. ΣΙΝΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΩΜΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΠΕΤΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΡ. ΣΟΥΤΣΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΡΑΤΡΩΝ
ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΔΟΡΟΥΛΟΣ
HILARION ROUX
ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΙ ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΝΕΓΡΕΠΟΝΤΕ
HEINRICH SCHLIEMANN
ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΒΑΛΛΙΕΡΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΧΙΛΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΗΦΑΙΣΤΙΔΗΣ
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
ΣΟΛΩΝ ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Ι. ΡΡΩΙΟΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῇ 27 Ἰανουαρίου 1885
ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ὥρᾳ 10^ῃ π. μ. συνελθόντων ἐταίρων
περὶ τοὺς τεσσαράκοντα, προσεφώνησεν αὐτοὺς ὁ πρόεδ-
ρος Ἀλ. Κοντόσταυλος ὡς ἑξῆς·

Ἀξιότιμοι κύριοι,

Μετὰ χαρᾶς προσαγορεύω ὑμᾶς, ἐπ' ὀνόματι τοῦ συμβουλίου,
προσερχομένους ἐνταῦθα καὶ κατὰ τὸ νέον τοῦτο ἔτος, πρῶτον
μὲν ἵνα μάθητε, εἶτα δὲ καὶ ἵνα ἐξελέγξητε τὰ παρ' ἡμῶν πε-
πραγμένα. Εἰς τὴν ἀφήγησιν δ' αὐτῶν θέλουσιν ἀμέσως καὶ ἀλ-
ληλοδιαδόχως προβῆ, ὃ τε γραμματεὺς καὶ ὁ ταμίας τῆς Ἐται-
ρίας, κατὰ τὰ εἰδικῶς εἰς ἑκάτερον ἀνακείμενα.

Ἐταιρίας τοιαύτας, ἀξιότιμοι κύριοι, οἷα ἡ ἡμετέρα, εἰς ἀρ-
χαιολογικὰς ἐρεῦνας προωρισμένας, εὐρίσκομεν συνεστηκυίας εἰς
ὅλα τὰ πεπολιτισμένα κράτη, διότι παρ' ὅλων κατενοήθη ἐπίσης,
ἡ πολυειδὴς καὶ μεγίστη χρησιμότης τῶν ἐκ τοιούτων ἐρευνῶν
ἀποκομιζομένων γνώσεων.

Ἄν ὁμως αἱ ἐργασίαι τῶν ἐκασταχοῦ ὑπαρχουσῶν Ἐταιριῶν
τούτων ἐπισπῶνται σπουδαίως τὴν προσοχὴν τοῦ εὐπαιδευτοῦ
κοινοῦ, αἱ ἐργασίαι τῆς ἡμετέρας Ἐταιρίας ἐπισπῶνται τὴν προσο-
χὴν ταύτην εἰς ἀσυγκρίτως ἀνώτερον βαθμόν, διότι τὰ ἀποτελέ-
σματα αὐτῶν, δὲν ἔχουσι μόνον ἰδιαιτέραν ἐθνικὴν καὶ ἵνα εἴπω

οὕτω, τοπικὴν ἀξίαν, ἀλλ' ἔχουσι γενικὴν, ἀνάλογον πρὸς τὴν καθόλου σημασίαν τῆς Ἑλληνικῆς παιδείας, ἣτις ἔχει κοσμοπολιτικὸν χαρακτήρα, ἀποτελοῦσα τὴν ἀληθῆ κρηπίδα τοῦ ἐν γένει ἀνθρωπισμοῦ.

Ἡ δὲ συνειδήσις τῆς ὑπερόχου ταύτης σπουδαιότητος τῶν ἡμετέρων ἐργασιῶν, ἐπόμενον εἶναι νὰ ἐπιτείνῃ κατ' ἴσον λόγον καὶ τὸν οἰκτεῖον ζῆλον ἡμῶν.

Ὁ ζῆλος ὁμῶς οὗτος, ἵνα ἀποβῆ̄ τελεσφόρος, εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴ μείνῃ περιωρισμένος παρὰ τισι μόνον, ἀλλὰ νὰ κατασταθῆ̄ γενικὸς καὶ νὰ ἐμφορηθῶσιν αὐτοῦ πάντες οἱ ἀπανταχοῦ καὶ οἱ ἐντὸς καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος Ἑλληνες, ὥστε οὕτω νὰ παρασχεθῶσιν ἐπαρκῆ̄ τὰ πρὸς τὸν σπουδαῖον σκοπὸν ἀπαιτούμενα μέσα.

Εἶμαι δὲ βέβαιος, ὅτι ὁ ζῆλος οὗτος, τὸν ὅποιον ἐπικαλοῦμαι, θὰ διεγερθῆ̄ ἐπὶ τέλους ἐν ταῖς ψυχαῖς ἀπάντων τῶν ὁμοεθνῶν ἡμῶν καὶ τοιοῦτος οἷον εὐχομαι αὐτόν, ὅταν κατανοηθῆ̄ ἀποχρόντως, ὅτι αἱ ἐργασίαι τῆς Ἑταιρίας ἡμῶν καὶ πέρα τῶν ὁρίων τῆς νῦν Ἑλλάδος, ἀνὰ πᾶσαν τὴν ἱστορικῶς Ἑλληνίδα γῆν ἐπεκτεινόμεναι, θὰ δυναθῶσιν ἰσχυρῶς νὰ συντελέσωσιν, σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀσεβῶς νῦν ἀμφισβητούμενης Ἑλληνικῆς ιδιότητος τῆς γῆς ταύτης.

Καὶ βεβαίως, ἀξιότιμοι κύριοι, ὅταν ἡ Ἑταιρία ἡμῶν γίνῃ κάτοχος τῶν ἀπαιτουμένων χρηματικῶν μέσων, θὰ δυναθῆ̄ νὰ προβῆ̄, διὰ τοῦ καταλλήλου τρόπου καὶ εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν διερεύνησιν καὶ τῆς ἄλλης ἐκείνης Ἑλληνίδος γῆς, ἀπὸ τῆς ὁποίας σήμερον ἡ ἀνεπάρκεια τῶν μέσων, κυρίως, ἀπείργει ἡμᾶς. Πᾶν δὲ τότε ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς ταύτης ἀποσπώμενον μνημεῖον τοῦ ἀρχαίου βίου, θὰ μεταβάλληται ἀναγκαιῶς εἰς ζῶντα μάρτυρα καὶ εἰς κήρυκα διαπρύσιον τῆς γνησίας Ἑλληνικῆς αὐτοῦ ἰθαγενείας.

Οὕτω λοιπόν, πλὴν τῶν ἄλλων ἐκείνων ὑπηρεσιῶν, περὶ ὧν ἄλλοτε διέλαβον, ὡς ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας ἡμῶν παρεχομένων, ὑπάρχει καὶ αὕτη ἡ δυνατὴ ὑπηρεσία, ἣ πᾶσαν ἄλλην, κατὰ τὴν σπουδαιότητα, ὑπερβαίνουσα καὶ ἣτις καὶ μόνη ἀρκεῖ, δεόντως κατανουμένη, νὰ προκαλέσῃ ὑπὲρ τῆς Ἑταιρίας ἡμῶν τὴν ὁσω

πάγκοινων τόσω καὶ ἐνθουσιώδη ὑποστήριξιν, παρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων ἀνεξαιρέτως.

Καὶ ταῦτα μὲν διὰ βραχέων περὶ τούτου· νῦν δ' ἀκροασθῶμεν τῶν ὑπὸ τοῦ συμβουλίου, κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, πεπραγμένων. Ἐχει δὲ τὸν λόγον ὁ γραμματεὺς τῆς Ἐταιρίας, τὸν ὁποῖον καὶ παρακαλῶ νὰ παρέλθῃ ἐπὶ τὸ βῆμα.

Εἶτα δὲ ὁ γραμματεὺς Στέφανος Α. Κουμανούδης ἀνέγνω τὴν ἐξῆς ἔκθεσιν·

Κύριοι,

Περὶ τῶν ἐταίρων πρῶτον τῶν συνιστώντων τὴν Ἐταιρίαν δίδομεν τὰς ἐξῆς πληροφορίες·

Κατὰ τὸ ἤδη παρελθὸν ἔτος ἐνεγράφησαν εἰς τὸ μητρώον τῆς Ἐταιρίας πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι νέοι ἐταῖροι δεκατρεῖς, πλήν ἑνὸς οἰκοῦντος ἐν Κυπαρισσίᾳ τῆς Πελοποννήσου, οἱ ἄλλοι πάντες ἐξ Ἀθηνῶν. Ἐκ τοῦ ὄλου δὲ ἀριθμοῦ τῶν ἐταίρων, ὅστις εἶναι μέγας, ἀλλ' ὄχι ἀκριβῶς ἡμῖν γνωστός, διὰ τὴν ἐν πολλοῖς μέρεσι τῆς γῆς διασποράν των, ἀπέθαναν ἐν τῷ ἔτει, καθ' ὅσον ἐμάθομεν, πέντε.

Συνδρομῆν δὲ τακτικὴν ἐντὸς τοῦ ἔτους κατέβαλον ἐν ὄλῳ ἐταῖροι 175, καὶ δὴ 158 ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις κατοικούντων, 5 ἐκ τῶν ἐν Πειραιεῖ, 3 ἐκ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ 9 ἐκ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἐτι δὲ συνέδραμον σωματεῖα ἦτοι κοινὰ 11, ἐν οἷς τὸ Ἐθνικὸν ἡμῶν Πανεπιστήμιον, 7 ἱεραὶ μοναὶ καὶ 3 δῆμοι, λέγω τρεῖς ἐκ τῶν 443 τοῦ κράτους.

Πολλὰ ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ ἐπὶ τῷ παραδόξῳ φαινομένῳ τούτῳ τῆς ὀλιγότητος τῶν προθυμουμένων νὰ συντρέχῳσι τοιαύτη ἐθνοφελεῖ ἔταιρίᾳ δῆμων καὶ μονῶν, καὶ μάλιστα ὅταν τις ἐνθυμηθῇ, ὅτι ἴσα ἴσα οἱ μέγιστοι τῶν δῆμων καὶ αἱ πλουσιώταται μοναὶ ὑπερλάμπουσι (κατὰ Τάκιτον εἶπεῖν) διὰ τῆς ἀπουσίας των ἐν τοῖς ἡμετέροις καταλόγοις. Ἀλλὰ ἄσκοπον θεωροῦ-

μεν νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰς τοιούτων λόγων θέμα, ἀφοῦ τὰ πολυ-
μερῶς καὶ πολυτρόπως λαληθέντα ἐνταῦθα κατὰ τὸ παρελθὸν
καὶ ὕστερον τύποις δημοσιευθέντα καὶ διαπεμφθέντα πανταχόσε
οὐδὲν ὠφέλησαν. Ἐν τι ὁμως παρήγορον ἐφέτος παρετηρήσαμεν,
ὅπερ δὲν κρίνομεν παραλειπτέον ἀμνημόνευτον. Ἐκ τῆς πρὸ
τεσσάρων ἐτῶν ἐλευθερωθείσης καὶ προστεθείσης τῷ Ἑλληνικῷ
βασιλείῳ γῆς πρώτην φορὰν εἰς δῆμος, ὁ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Τυρ-
νάβου, ἐνεθυμήθη νὰ μᾶς πέμψῃ συνδρομὴν. Βλέπετε, πόσον
εἴμεθα εὐπαρήγοροι καὶ πόσον θέλομεν νὰ ὁμοιάζωμεν τὸν ἐπὶ
Κολωνῷ Οἰδίποδα, τὸν

σμικρὸν μὲν ἐξαιτουῦντα, τοῦ σμικροῦ δ' ἔτι
μείον φέροντα, καὶ τὸδ' ἐξαρκοῦν αὐτῷ.

Ἐκ τοιαύτης διαθέσεως ἀγόμενοι λέγομεν εὐθύμως, ὅτι εἰ καὶ
ὀλίγοι ἐκ πολλῶν τῶν ἐγγεγραμμένων ἐν τῷ μητρώῳ συνέδρα-
μον, τὰ ἔσοδα τοῦ ἔτους ἀνέβησαν εἰς μυριάδας τινὰς δραχμῶν,
ἐνεκα μεγαλλιτέρων τινῶν τῆς συνήθους δεκαπενταδράχμου τα-
κτικῶν συνδρομῶν, ἅς παρέσχον κοινὰ τινὰ ἢ ἑταῖροι καὶ ἐνεκα
ἐκτάκτων ἄλλων προσφορῶν, πρὸ πάντων δὲ ἐνεκα τῶν ἐκ τῶν
κεφαλαίων τῆς Ἑταιρίας προσιόντων τόκων καὶ τῶν ἐκ τοῦ
ἀρχαιολογικοῦ λαχείου εἰσπράξεων, ὡς θέλετε ἀκούσῃ μετ' ὀλί-
γον παρὰ τοῦ ταμίου.

Τὰ ὀνόματα τῶν συνδραμόντων ἑταίρων τε καὶ σωματείων
καὶ τὸ ποσὸν τῆς ἐκάστου συνδρομῆς θελοῦσιν ἀναγραφῆ ἐν τέλει
τῆς ἐκθέσεως ταύτης καὶ μετ' αὐτῆς συνεχδοθῆ. Ἐνταῦθα δ'
ἐξαιρετικῶς μνημονεύομεν τοὺς δόντας ἀπὸ 100 δραχμῶν καὶ
ἀνωτέρω. Εἶναι ἐκ μὲν τῶν σωματείων τὸ ἡμέτερον Πανεπιστή-
μιον, ὅπερ, ὡς συνήθως, ἔδωκε κ' ἐφέτος δρ. χιλίας, ἔπειτα ὁ
δῆμος Πειραιέων δρ. 100, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων ἑταίρων ὁ ἐν Πε-
τρούπολει Ἰω. Κοντογιαννάκης ἔδωκε τὴν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν
τακτικὴν συνδρομὴν τοῦ δρ. 500.

Ἔχομεν δὲ καὶ μίαν ἐκτακτον προσφορὰν εὐγνωμόνως νὰ
ἀνεπέγκωμεν, τὴν τοῦ μακαρίτου Σταματίου Ἰω. Πρωίου, ἀνδρὸς
Χίου, ὁστίς ἀποθνήσκων ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου τὸ παρελθὸν ἔτος
κατὰ μῆνα Μάρτιον κατέλιπε διὰ διαθήκης του κληροδότημα

εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἡμῶν δρ. ὀκτώ χιλιάδων, ὅπερ καὶ εἰσεπράχθη. Εὐλογεῖσθω λοιπὸν τὸ ὄνομά του παρὰ πάντων.

Ἔργα ἀρχαιολογικὰ ἐντὸς τοῦ ἔτους διεξήχθησαν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου χρήμασι τῆς Ἑταιρίας τὰ ἐξῆς·

Πρῶτον ἀνασκαφαὶ εἰς ἑπτὰ διάφορα μέρη, ἱκανῶς αὐξήσασαι τὴν γινῶσιν ἡμῶν τοῦ ἀρχαίου ἐν γένει βίου καὶ ἰδίως τῆς τέχνης τῆς Ἑλληνικῆς. Τούτων αἱ σημαντικώτεραι ἐγένοντο ἐξω τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ἀπ' ἐκείνων ἄς ἀρχίσωμεν.

Πρώτη ἦτο ἡ κατ' ἐξακολούθησιν ἐκ τῶν δύο προπαρελθόντων ἐτῶν γινομένη ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ τῷ ἐν τῇ Ἐπιδαυρίᾳ. Διήρκεσε δὲ ὅχι ὅλον τὸ ἔτος, διότι τὸν ἐπιστατοῦντα ἐν αὐτῇ ἔφορον Παναγιώτην Καθβαδῖαν ἀπησχόλησεν ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ τινα χρόνον ἀλλαγῆς ἢ Κυβέρνησις, διεκόπησαν δ' ὕστερον πάλιν ἕνεκα τοῦ χειμῶνος αἱ ἐργασίαι περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος μηνὸς Νοεμβρίου. Δὲν ἦσαν δὲ μόνον σκαφαὶ τὰ ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ οἶκος ᾠκοδομήθη, ἵνα στεγάσῃ τὰ ὅσα ἐκεῖ ἔμειναν ἀρχαῖα γλυπτὰ καὶ ἀρχιτεκτονικὰ τεμάχια, πλὴν τῶν ἐν τέσσαρσι κιβωτίοις μετακομισθέντων ἐνταῦθα, καὶ ἵνα ἐνοικῆ ὁ φύλαξ. Ἡ δαπάνη ἀνέβη ἐν τῷ ἔτει εἰς δρ. 13,418.15. Περὶ δὲ τῶν διὰ τῆς δαπάνης ἀχθέντων εἰς φῶς ἀναγινώσκωμεν τὴν ἐξῆς ἐκθεσιν, ἐπιδοθεῖσαν ἡμῖν παρὰ τοῦ ἐπιστατήσαντος ἐφόρου.

(Ἰδέτω νῦν αὐτὴν ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος φυλλαδίου, ἐκτενέστερον μετὰ ταῦτα συνταχθεῖσαν καὶ ἐκτετυπωμένην μετὰ πίνακος.)

Δευτέρα κατ' ἐξακολούθησιν ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἢ ἐν Ἐλευσίῳ, ἀρξαμένη οὐ πρὸ τῶν μέσων τοῦ Αὐγούστου μηνός, διότι καὶ τὸν ἔφορον Δ. Φίλιον, τὸν ἐπιστατήσαντα ἐν αὐτῇ, παρέστη χρεῖα νὰ ἀπασχολήσῃ ἀλλαγῆς ἢ Κυβέρνησις κατὰ τὸ πρῶτον ἡμῖσι τοῦ ἔτους καὶ πλέον. Καὶ περὶ ταύτης τῆς ἀνασκαφῆς, ἥτις ἐξακολουθεῖ καὶ κατὰ τοὺς νῦν χειμερινοὺς μῆνας, ἀναγινώσκωμεν τὴν ἐπιδοθεῖσαν ἡμῖν παρὰ τοῦ ἐπιστατήσαντος ἐφόρου ἐκθεσιν, ἔχουσαν οὕτω· (Ἰδέτω νῦν αὐτὴν ὁ ἀναγνώστης ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος φυλλαδίου, ἐκτενέστερον μετὰ ταῦτα συνταχθεῖσαν καὶ ἐκτετυπωμένην μετὰ καὶ τοῦ πίνακος.)

Ἐδαπανήθησαν εἰς τὸ ἔργον δρ. 6,432.55. Ἐπιλέγομεν δὲ,

ὅτι ἐλπίς εἶναι αἱ ἐν Ἐλευσῖνι σκαφαὶ νὰ χωρήσωσι μᾶλλον ἀπαρεμποδίστως κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος, ἀφοῦ καὶ ἡ ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐκκλησία τοῦ ἀγ. Γεωργίου καθαιρεθῆ, καθὼς ἐσυμφωνήθη ἤδη πρὸ καιροῦ μετὰ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς καὶ ἐνεκρίθη ἀρμοδίως ἡ συμφωνία.

Τρίτη ἀνασκαφὴ ἤρξατο πρῶτον ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Ἀμφιαράου τῷ ἐν τῇ Ὠρωπίᾳ γῆ ἐπὶ τῆς Μαυροδῆλεσι καλουμένης θέσεως. Ἐπεστάτησεν δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν περὶ τοὺς δύο μῆνας ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Ἐταιρίας Σπυρ. Φιντικλῆς, βοηθὸν ἔχων τὸν Β. Λεονάρδον, ὃν συμπληρώσαντα τὰς πανεπιστημιακὰς του σπουδὰς ἐνταῦθα καὶ ἐν Βιέννῃ, εἶχεν ἡ Ἐταιρία προσλάβῃ εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν ἤδη ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μηνός. Μετὰ δὲ τὴν εἰς Ἀθήνας ἐπιστροφὴν τοῦ ἀντιπροέδρου ἐξηκολούθησε ἐπιστατῶν ὁ Λεονάρδος μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος μηνός Δεκεμβρίου, ὅτε συνετελέσθη καὶ ἡ αὐτόθι οἰκοδομὴ διχώρου οἰκήματος διὰ τὰ χρῆζοντα στέγης ἀρχαῖα καὶ διὰ τὸν ἐγκατασταθέντα φύλακα. Αἱ δὲ σκαφαὶ ἐγένοντο οὐ μόνον ἐν τῷ πρότερον ἀγορασθέντι παρ' ἰδιωτῶν τόπῳ, ἀλλὰ παρεξετάθησαν καὶ εἰς ἓνα συνοροῦντα ἀγρὸν τῆς μονῆς Καλλολειβχιδίου, συγχωρήσαντος τοῦτο πᾶν προθύμως τοῦ ἐπιτροπεύοντος τὴν μονὴν ταύτην ἡγουμένου Αἰγίνης Ἀνθίμου Ἀντωνοπούλου. Τὰ ἐν τῷ ὅλῳ χώρῳ μέχρι τοῦδε ἀποκαλυφθέντα «ἐδάφη κατασκευῆς» τοῦ ἱεροῦ καὶ στοᾶς καὶ ἄλλων κτισμάτων καὶ αἱ πολλαὶ καὶ σπουδαῖαι ἐπιγραφαὶ ἐγένοντο ἐν μέρει γνωστὰ εἰς τὸ κοινὸν διὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τῆς Ἐταιρίας ἡμῶν (1), γνωσθήσονται δὲ καὶ προσεχῶς ἐπὶ πλέον, καὶ ἰχνογράφημα τοῦ ἀνασκαφέντος χώρου ἐν τέλει τῆς λογοδοσίας ταύτης θέλει ἐκδοθῆ, φιλοπονηθὲν ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ ἀρχιτέκτονος W. Dörpfeld. Ἀναγινώσκομεν δὲ νῦν ἔκθεσιν ἐπιδοθεῖσαν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ Βασ. Λεονάρδου.

« Ἀμφιαρείου ἀνασκαφαί.

Τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀμφιαράου, κειμένου ἐν τῇ κοιλάδι Μαυροδῆλεσι μεταξὺ τοῦ χωρίου Καλάμου καὶ Σκάλας

(1) Ἴδε περιόδου τρίτης τεῦχος Α' καὶ Β' σελ. 98-100 καὶ τεῦχος Γ' σελ. 97-130.

Ὁρωπού, ἑναρξίς μὲν ἐγένετο Ἰουνίου μεσοῦντος, διακοπὴ δὲ κατὰ τὸ τέλος Δεκεμβρίου, κτισθέντος ἐν τῷ μεταξύ αὐτόθι καὶ διχώρου οἰκίσκου πρὸς κατοικίαν τοῦ διορισθέντος φύλακος καὶ διαφύλαξιν τῶν στεγαστέων ἀρχαιοτήτων. Ἀνεσκήψαν δὲ δύο συνεχόμενοι ἀγροὶ, ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀγορασθεὶς, ὁ δὲ ἀνήκων τῇ Μονῇ Καλολιβαδίου.

Ἐν τῷ δημοσίῳ ἀγρῷ μεταξύ τοῦ πρὸς Α. χειμάρρου καὶ τῆς πρὸς Δ. μακρᾶς ἀντηρίδος ἔκειντο πρὸ ἐτῶν ἐνεπιγράφοι τινες λίθοι ἀνατεθειμένοι τῷ Ἀμφιαράῳ.

Μετὰ δὲ τὴν ἀνασκαφὴν ἀπεκαλύφθησαν κατὰ μὲν τὸ νότιον μέρος τὰ ἐδάφη ἱεροῦ, πρὸ αὐτοῦ δὲ, ἄνωθεν τῆς παρὰ τὸ ρεῦμα πηγῆς, βωμοειδὲς κτίσμα μετὰ τοξοειδοῦς περιβωμίῳ πωρίνου καὶ ἀνωτέρω παρὰ τὴν ἀντηρίδα μακρὰ σειρὰ ἐνεπιγράφων μνημείων.

Καὶ τοῦ μὲν ἱεροῦ, κατὰ τὰς καταμετρήσεις τοῦ κ. Dörpfeld τοῦ ἐκπονήσαντος τὸ διάγραμμα ἀμφοτέρων τῶν ἀνασκαφέντων ἀγρῶν, σώζεται ἐν μέρει τὸ δεξιὸν ἡμισυ καὶ τι πλεόν, τὸ δὲ λοιπὸν παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ ρεύματος. Ἐμπροσθεν τῆς εἰσόδου εὐρέθησαν σωρηδὸν ἀρχιτεκτονικὰ ἐκ πώρου μέλη δωρικοῦ ῥυθμοῦ καλλίστης τέχνης, ἀνήκοντα, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν πρόσοψιν καὶ δὴ τὴν δεξιὰν γωνίαν τοῦ κτιρίου, καθ' ἃ εἰκάζεται καὶ ἐκ τοῦ κατὰ χώραν ἰσταμένου (τεθραυσμένου) ἡμικίονος, εἰς ὃν ἀπολήγει ἔμπροσθεν ὁ μακρὸς τοῖχος. Ἐντὸς δὲ τοῦ ἱεροῦ ἐν μέσῳ κεῖται βάσις μεγάλη, ἴσως ἢ τοῦ κολοσσαίου ἀγάλματος τοῦ θεοῦ, οὐτινος τεμάχιον μόνον εὐρέθη· μεταξύ αὐτῆς καὶ τοῦ μακροῦ τοίχου ἀπεκαλύφθη σειρὰ πέντε πωρίνων βάσεων κίονων τῆς δὲ πρὸς τὸ ρεῦμα ἀγτιστοίχου σειρᾶς οὐδὲ ἴχνος διεσώθη. Ἐν μέσῳ τοῦ νοτίου τοίχου ὑπῆρχε θύρα ἄγουσα εἰς μικρὸν, ἴσως ἄδυτον, κτίριον, οὗ τὰ θεμέλια μόνον σώζονται.

Τὰ δ' ἐνεπιγράφα βάρθρα τῶν μνημείων, 25 περίπου κατὰ σειρὰν, σύγκεινται ἕκαστον ἐκ τριῶν συνήθως ὀρθίων μαρμάρων, ἐνὸς μὲν ἔμπροσθεν, δύο δὲ ὀπισθεν αὐτοῦ. Ἠγέρθησαν δὲ, ὡς δηλοῦσιν αἱ ἔμπροσθεν ἐπιγραφαί, εἰς τιμὴν Ἑλλήνων τε τινῶν τῶν Μακεδονικῶν χρόνων καὶ μάλιστα ἐξόχων Ῥωμαίων, Ἀγρίππα, Σερούλιου Ἰσαυρικοῦ κ.λ. ἰδίᾳ δὲ παρὰ τῷ ἱερῷ δε-

ξίξ ἰδρυται μνημεῖον τοῦ δεινοῦ ἐκείνου Σύλλα τοῦ Ἐπαφροδίτου· ἐπὶ πολλῶν δ' ἐξ αὐτῶν ἀναγινώσκονται καὶ ὀνόματα τεχνιτῶν τῶν ποιησάντων τοὺς ποτὲ ἐπ' αὐτῶν ἰδρυμένους ἀνδριάντας. Πλὴν ὁμως τῶν κυρίων τούτων ἐπιγραφῶν εἶνε προσγεγραμμένα ὑπὸ τοῦ δήμου Ὠρωπίων καὶ πλεῖστα ὅσα προξενικὰ ψηφίσματα ἐπὶ τε τῶν κυρίων αὐτῶν προσόψεων καὶ ἐπὶ τῶν πλαγίων.

Τὰ λοιπὰ εὐρήματα τοῦ δημοσίου ἀγροῦ ἀναφέρονται κατωτέρω.

Ἐν δὲ τῷ ἀγρῷ τῆς Μονῆς εὐρέθησαν λείψανα στοᾶς, ἣτις κατέχει, ὡς φαίνεται, ἅπαν τὸ μῆκος τοῦ ἀγροῦ, 35 περίπου μέτρα, χωροῦσα πιθανῶς καὶ εἰς τὸν παρακείμενον ξένον ἀγρόν. Ταύτης δὲ ἀπεκαλύφθησαν δύο κάθετοι τοῖχοι, ὁ δυσμικὸς (ὁ καὶ μακρὸς) καὶ ὁ νότιος· ἔτι δὲ καὶ ἡ ἀνατολικὴ ὑπόστρωσις, ἐφ' ἧς (κατὰ τὸν κ. Dörpfeld) ἴσταντό ποτε κίονες. Πλησίον ἑκατέρου τῶν δύο τοίχων ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κεῖνται κατὰ τόπους πλάκες μαρμάρου, ἐφ' ὧν σφίζονται ἔτι ἐνιαχοῦ πόδες ἐδωλίων. Τὸ ἔνδον τῆς στοᾶς διήρει ἐγκαρσίως κιγκλίδωμα, ὡς δεικνύει ἡ ἐξ ἀύλακωτῶν μαρμάρων γραμμὴ. Ἐν δὲ τῷ ἑτέρῳ χώρῳ ἀνεφάνησαν, ὅσον ἐσκάφη, δύο πώρινα βάσεις. — Ἐμπροσθεν τῆς ἀνατολικῆς ὑποστρώσεως διῆκε μαρμάρινον ὕδραγωγεῖον, οὔτινος σφίζονται δύο μάρμαρα ἐνταῦθα καὶ λεκάνη τις ἐν τῷ δημοσίῳ ἀγρῷ κατὰ χώραν κειμένη. — Ὅπισθεν δὲ τοῦ μακροῦ τοίχου ἐκτείνεται λίαν ἄναντες κρηπίδωμα ἐπτὰ βαθμῶν, μεταξὺ δὲ πεπτωκότα εὐρέθησαν ἀρχιτεκτονικὰ μαρμάρου μέλη δωρικοῦ ρυθμοῦ μεταγενεστέρων χρόνων, ἀνήκοντα (κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἐπιστυλίου) εἰς σκητὴν καὶ θυρώμ[ατα ἀνατεθειμένα τῷ Ἀμ]φιαράῳ.

Καὶ ἐν τῷ ἀγρῷ μὲν τούτῳ οὐδὲν ἄλλο σχεδὸν εὐρέθη ἄχρι τοῦδε.

Ἐν τῷ δημοσίῳ ὁμως ἀγρῷ, πρὸς ταῖς ἐπιγραφαῖς τῶν μνημείων, ἐνεπιγράφοι ἄλλοι λίθοι πρὸ πάντων μάλιστα μνημονευτέοι ὁ Κανονισμὸς καὶ ὁ ἐν τῷ ἱερῷ εὐρεθεὶς Κατάλογος τῶν ἀργυρωμάτων τοῦ θεοῦ Ἀμφιαράου, ἔτι δὲ τὸ ἐπὶ Σύλλα περὶ ἀτελείας τῶν χωρῶν αὐτοῦ συγκλητικὸν δόγμα καὶ ἡ Ἰέρωνός τινος Αἰγεί-

ράτου στεφάνωσις δι' ἦν τοῖς Ὠρωπίοις κατὰ τὴν ἐν Κορίνθῳ σύνοδον τῶν Ἀχαιῶν παρέσχε συνδρομὴν εἰς τὸ κομίσασθαι τὴν ἑαυτῶν πατρίδα, συμβολαὶ ταῦτα σπουδαῖαι εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ τε Ἀμφιαρείου καὶ τοῦ δήμου Ὠρωπίων. Τὴν κατὰ Πausανίαν δὲ λατρείαν τοῦ Ἀμφιαράου, καθ' ἣν οἱ προσερχόμενοι « κριοῦς θύσαντες καὶ τὸ δέριμα ὑποστρωσάμενοι καθεύδουσιν ἀναμένοντες δῆλωσιν ὄνειρατος », βεβαιοῖ ἴσως ἀνάγλυφον κριοῦ μεγάλου μᾶλλον, ἀγομένου εἰς θυσίαν· μόνον σχεδὸν λείψανον ἐκ τῆς ἄλλως τε καὶ ἐν τῇ αὐτόθι εὐρεθείσῃ καμίνῳ γενομένης καταστροφῆς.

Εἰς τὴν θέσιν δὲ τέλος τοῦ ἱεροῦ δυνατὸν ἐνταῦθα νὰ συμβάλληται καὶ τὸ βωμοειδὲς κτίσμα μετὰ τῆς πλησίον πηγῆς, συμφωνοῦντα πιθανῶς πρὸς τὸν ὑπὸ Πausανίου ἀναφερόμενον πενταμερῆ βωμὸν καὶ τὴν ἱαματικὴν πηγὴν.

Τοσαῦτα διὰ βραχέων περὶ τῶν ἐν τῷ Ἀμφιαρείῳ ἀνασκαφῶν. Τὰ δ' εὐρεθέντα, μετὰ τὴν καταγραφὴν αὐτῶν καὶ τὴν εἰς τὸ κτισθὲν ἐκεῖ Μουσεῖον εἰσκομιδὴν τῶν κινητῶν, παρεδόθησαν πρὸς τὸν ἐκεῖ κατοικοῦντα φύλακα (ἐν οἷς ἐπιγραφαὶ σχεδὸν 130), πλὴν τῶν νομισμάτων, ἅτινα πάντα χαλκᾶ ὄντα (πλὴν δύο ἀργυρῶν) ἐκομίσθησαν εἰς τὸ Ἀθήνησι Μετσόβειον πολυτεχνεῖον.»

Ἡ ὅλη δαπάνη τοῦ ἐν τῷ Ἀμφιαρείῳ ἔργου ἀνέβη εἰς δρ. 6101,40.

Ἡ τετάρτη τῶν ἀνασκαφῶν, ἐγένετο ἐν Ὀλυμπίᾳ, ὀνομαστέα δὲ ἴσως μᾶλλον ἀνακάθαρσις καὶ ἀνασκάλισις μετὰ τὸ μέγα ἔργον τῶν Γερμανῶν. Ἀρξάμενη τῇ 27 Φεβρουαρίου τοῦ λήξαντος ἔτους ἐπροχώρησεν ὄχι διὰ πολλῶν σκαφῶν οὔτε συνεχῶς, ἀλλὰ κατὰ διαλείμματα ἐπὶ μῆνας περίπου ἕξ, ἕνεκα καὶ ἄλλων ἀσχολιῶν τοῦ εἰς αὐτὴν ἐπιστατοῦντος ἐφόρου Κωνστ. Δημητριάδου. Ἐκθεσιν παρ' αὐτοῦ γενικὴν εἰσέτι δὲν ἔχομεν νὰ Σᾶς ἀναγνώσωμεν· ἀλλ' ἐλάβομεν τὸν συνταχθέντα παρ' αὐτοῦ ἑκτενῆ καὶ λεπτομερέστατον κατάλογον τῶν εὐρεθέντων ἐν ταῖς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἄλτεις σκαφαῖς κινητῶν ἀρχαίων, ἐξ οὗ λαμβάνοντες ἀνακοινοῦμεν ὧδε, ὅτι εὐρέθησαν Χαλκώματα μὲν διάφορα, (οἷον σκευῆ, ἐργαλεῖα, μορφαὶ ζώων καὶ ἀνθρώπων) τὸ ὅλον κομμάτια 1·70· ἐξ ἄλλων δὲ μετάλλων, 27. Μαρμάρινα γλυπτικῆς τέχνης διάφορα, 24, (ἐν οἷς ἐν ἑκ τῶν πτυχῶν ἐνδύ·

ματος τῆς Νίκης τοῦ Παιωνίου). Ἐπιγραφαὶ διάφοροι 26, νομίσματα τὸ ὅλον 863, ὦν ἀργυρᾶ 47, χαλκᾶ 812, μολύβδινα 3, σιδηροῦν ἓν. Ἐδαπανήθησαν εἰς τὸ ἔργον δρ. 3497,15.

Πέμπτη ὀλιγοήμερος ἀνασκαφὴ διὰ δαπάνης δρ. 365,20 ἐγένετο ἐν τῷ πρὸς τῇ Ζέᾳ θεάτρῳ τοῦ Πειραιῶς, ἔνθα μικρὸν μέρος τοῦ κοίλου ἕνεκα δυστροπίας ἰδιωτῶν δὲν εἶχεν ἀνακαθαρθῆ κατὰ τὸ 1883 ἀπὸ τῶν ὀλιγοστῶν ἐπικειμένων χωμάτων. Νῦν δὲ καὶ ταῦτα ἀπέκομίσθησαν, ἐπιστατοῦντος τοῦ καθηγητοῦ Ἰακ. Χ. Δραγάτση. Οὐδὲν ἐκεῖ ἄξιον λόγου ἀνεφάνη. Ἦτο ὁμως χρεῖα νὰ περιφραχθῆ τῶρα ὁλος ὁ χώρος τοῦ θεάτρου, ἀφοῦ ἐξηγοράσθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Καὶ ἀνέλαβε μὲν ὁ δῆμος Πειραιέων νὰ καταβάλῃ τὴν ἡμίσειαν δαπάνην τῆς περιφράξεως, ἡ δὲ Ἐταιρία ἡμῶν ἐδῆλωσεν ἐγκαίρως τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Παιδείας, ὅτι προκαταβάλλει τὸ ἄλλο ἡμισυ δι' ὃ ἤθελεν ἐπιβαρυνθῆ τὸ Δημόσιον· ἀλλὰ μέχρι τοῦδε πολλῶν παρελθόντων μηνῶν οὐδὲν ἐγένετο, ἀγνοοῦμεν ἀκριβῶς, διὰ τί.

Ἐκτον ἔργον συγγενὲς μὲν τοῖς προειρημένοις, ὄχι δὲ γῆς ξηρᾶς ἀνασκαφῆ, ἀλλὰ ἀνασκάσεις καὶ ἀνερευνήσεις βυθοῦ θαλασσοῦ, ἐγένετο τὸν παρελθόντα χειμῶνα, ὅπως εἶχε προαγγελθῆ ἐν τῇ περυσινῇ λογοδοσίᾳ. Ἀνερευνήθη ὑπὸ Ἑλλήνων δυτῶν, ἐχόντων μηχανάς, ἐπαρκεῖς, ὡς ἐφαίνετο, εἰς τὸ ἔργον, ὁ πορθμὸς τῆς Σαλαμῖνος, ἐπ' ἐλπίδι εὐρέσεως τῶν ναυαγίων τῆς ἐπὶ Ξεῤῥου ναυμαχίας. Ἐπεστάται ὁ ἔφορος Χρ. Τσουντας. Ἄλλ' ἡ ἔρευνα ἀπέτυχεν ἐντελῶς, ἀφοῦ ἔδαπανήθησαν δραχ. 1548,50. Ἀναγινώσκομεν τὴν τοῦ ἐπιστατήσαντος ἐφόρου ἔκθεσιν, γεγραμμένην τῇ 24 Φεβρουαρίου 1884 καὶ ἔχουσαν οὕτω.

« Αἱ ἔρευναι ἐν τῷ στενῷ τῆς Σαλαμῖνος ἀρξάμεναι τῇ 16 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ἔφερον ἀποτελέσματα ἐλαχίστου λόγου ἄξια· ἀλλὰ χωρὶς νὰ θελήσω νὰ προδικάσω περὶ τῆς τύχης ἐνδεχομένων ὁμοίων δοκιμῶν, θὰ ἐξηγήσω ἐν ὀλίγοις τοὺς λόγους, δι' οὓς κατ' ἐμὲ ἀπέτυχον αἱ ἤδη λήξασαι ἔρευναι.

Πρῶτον πάντων δεῖον νὰ ἀναφέρω, ὅτι ἂν καὶ αὐταὶ διήρκεσαν ἓνα ὁλόκληρον μῆνα, ἡμεῖς ὁμως μόνον δώδεκα ἐν ὄλῳ ἡμέρας εἰργάσθημεν. Τοῦτο δὲ ἕνεκα τοῦ χειμῶνος. Πέντε ἄλλας ἡμέρας ἐξήλθομεν μὲν εἰς τὸ ἔργον, ἀλλὰ πάλιν ἠναγκαζόμεθα

ὑπὸ τοῦ κακοῦ καιροῦ νὰ ἐπιστρέφωμεν ἀμέσως. Ἀλλὰ καὶ ὁσάκις τὰ ὕδατα μόνον ὀλίγον ἦσαν τεταραγμένα, πάλιν δὲν ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἐργασία καρποφόρος, διότι αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου δὲν φθάνουσιν ἀκωλύτως μέχρι τοῦ πυθμένος, ἐπομένως ὁ δύτες δὲν διακρίνει τὰ πρὸ αὐτοῦ ἀντικείμενα σαφῶς. Δεύτερον μέγα πρόσκομμα εἰς τὴν ἐργασίαν ἦν τὸ περὶ οὗ ἔγραφον ὑμῖν ἐν τῇ τῆς 23 Ἰανουαρίου ἐκθέσει μου, ὅτι δηλ. τὸ πλοιάριον μετὰ τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ δέον νὰ διανυκτερεύωσιν ἐν αὐτῷ τῷ στενῷ, ἵνα μὴ ἐξαρτᾶται ἡ ἐργασία ἀπὸ τῶν δυστροπιῶν τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ναυτῶν. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶναι ἐμπόδια δυνάμενα νὰ ἀρθῶσι· σπουδαιότερα εἶναι τὰ ἐν τέλει μνημονευθησόμενα.

Ἰδοὺ ποῦ ἰδίως εἰργάσθημεν. Μίαν καὶ ἡμίσειαν ἡμέραν πρὸ τοῦ Βασιλικοῦ κτήματος καὶ κυρίως πρὸ τοῦ φάρου τοῦ ἀπέναντι τῆς Αἰγίνης εἰς βάθος 6-10 ὀργυῶν. Ἐκεῖ εὔρομεν δύο πυθμένας ἀμφορέων κοινῶν καὶ ἔλασμα σιδηροῦν, ὅπερ ὁμως φαίνεται νεώτερον. Δύο ἡμέρας ἠρευνήσαμεν εἰς τὸ μέρος ὅπερ λέγεται ὅτι εἶναι ὁ Φωρῶν λιμὴν, δηλ. πρὸ τῶν σφαγείων Πειραιῶς. Εὔρομεν δὲ ἐνταῦθα σανίδα ἐνὸς περίπου μέτρου ἀρχαιοτάτην, ὡς φαίνεται, ἥτις κατὰ τὴν ἐξαγωγήν ἐθραύσθη εἰς δύο· φέρει πέντε ἦλους τετραγώνους. Πλησίον αὐτῆς εὔρεθη ἐν τεμάχιον πάλιν ἀμφορέως κοινοῦ καὶ ἐν ἀγγεῖον μόνωτον σχεδὸν σῶον ὕψ. 0,40. Τοῦτο εἶναι πρὸς τὰ κάτω στενότερον, δὲν ἔχει δὲ ἰδιαιτέραν βᾶσιν· τὸ σχῆμά του ἐν γένει δὲν εἶναι Ἑλληνικόν, ἀλλ' ὁμοιάζει πρὸς ἐν τῶν ἐν Μυκῆναις εὔρεθέντων, πλὴν ὅτι τὸ ἡμέτερον εἶναι κοινοτάτης τέχνης, μὴ ἔχον μῆτε γάνωμα μῆτε κόσμημά τι. Εἶναι τεθραυσμένον κατὰ τὸ χεῖλος (1). Ὁ δύτες μοι εἶπεν, ὅτι ἐκεῖ πλησίον εἶδε καὶ δύο σπονδύλους κίονος, ὧν ὁ μικρότερος εἶχε περιφέρειαν 1,70 μ. περίπου (ὅπως κατ' αἰτησίν μου ἔλαβε τὸ μέτρον διὰ σχοινίου)· δὲν ἠδύνατο ὁμως νὰ εἴπῃ καὶ ἂν εἶχον ραβδώσεις ἢ ὄχι· τόσον ἢ ἐπιφάνειά των ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ χόρτων καὶ θαλασσίου ῥύπου. Ἐπίσης παρετήρησε

(1) Ὑπάρχει ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἐν ἄλλο ἀγγεῖον ὅμοιον καθ' ὅλα τῷ ἐν τῷ κειμένῳ περιγραφομένῳ, εὔρεθὲν καὶ αὐτὸ ἐν τῇ θαλάσῃ, ὡς ἐκ τοῦ ἀκόμη ἐπικεκολλημένου σπόγγου φαίνεται, ἄγνωστον ὁμως ποῦ ἀκριδῶς.

καί μάρμαρον κυβικόν, οὐ ἐκάστη πλευρὰ ἔχει μῆκος 0,80 μ. περίπου. Βάθος ὑδάτων αὐτοῦ 10-12 ὀργυιῶν. Τὰς λοιπὰς ἡμέρας πάσας εἰργάσθημεν ἐν αὐτῷ τῷ στενωῷ, τούτων δὲ τὰς πλείστας πάλιν — μετὰ τινας ὄλως ἀγόνους ἀποπείρας πρὸ τῆς Ψυτταλείας καὶ τοῦ Κερατσινίου καὶ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ στενοῦ — ἤρουνῶμεν πρὸ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Κυνοσοῦρας ἀπὸ τῆς ἐσχάτης προεκβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν μέχρι τῆς εἰσόδου εἰς τὸν λιμένα Ἀμπελακίων. Τὸ ἔδαφος ἐνταῦθα εἶναι ἀμμῶδες, τὸ δὲ βάθος μέχρι 18 ὀργυιῶν, ἐνιαχοῦ ὅμως καὶ μέχρις 22. Εὐρόμεν αὐτοῦ πυθμένας καὶ στόμια ἀμφορέων κοινῶν τεσσάρων ἢ πέντε, καὶ τινὰ ξύλα λέμβου οὐχὶ μεγάλης, μηδὲ πολὺ ἀρχαίας. Καὶ πρὸς τὴν ἀκτὴν τῆς Ἀττικῆς δὲ ἐκάμχμεν δοκιμὰς, ἀλλ' ἐνταῦθα ὑπῆρχον τσσαῦτα φύκη καὶ τοσοῦτος πηλός, ὥστε ὁ 2, 40 μ. μακρὸς ὀβελός τοῦ δύτου ἐνεπήγνυτο ὅλος, χωρὶς νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πυθμένα. Ὑπὸ τοιοῦτους ὄρους δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν εὐρήματα.

Τελευτῶν λέγω, ὅτι πλὴν τῶν ἐν ἀρχῇ ἐκτεθέντων, ὄλως ἐξωτερικῶν προσκομμάτων, ἡ μεγάλη δυσκολία τῶν τοιοῦτων ἐρευνῶν ἔγκειται εἰς δύο τινὰ· ὅτι δηλαδὴ ὅπου μὲν τὸ ἔδαφος εἶναι ἀμμῶδες, ἀλλὰ στερεόν, μόνος ὁ ὀβελός δὲν ἐξαρκεῖ, διότι τὰ ἀντικείμενα μετὰ παρέλευσιν τόσων αἰώνων ἐκαλύφθησαν ὑπὸ ἄμμου, ἥτις στερρῶς ἐπικολληθεῖσα κατέστησεν αὐτὰ δυσδιάκριτα· ὅπου δὲ ὁ πηλός ἔχει μέγα βάθος, ἐκεῖ ἡ ἀμχανία εἶναι μεγαλειτέρα, διότι καὶ ἂν κατὰ τύχην ὁ ὀβελός ἀπαντήσῃ ἀντικείμενόν τι στερεόν, ἀμα ὁ δύτης ἐπιχειρήσῃ νὰ μετακινήσῃ τὸν πηλὸν διὰ τῶν χειρῶν του, ὅπερ ἄλλως εἶναι πολὺ εὐκόλον, τὰ ὕδατα ἀμέσως θολόνουν καὶ μένει αὐτὸς ἐν τῷ σκότει ».

ΧΡ. Δ. ΤΣΟΥΝΤΑΣ.

Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ἦλθαν εἰς τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἐταιρίας γράμματα ἐξ Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, σταλέντα παρ' ἀνδρῶν ἐχόντων ἢ ἐμπειρίαν εἰς τὸ ἀνερευνᾶν θαλασσίους βυθοὺς, ἢ ἐργαλεῖα καὶ μηχανὰς πρὸς ἀνέλκυσιν βαρέων σωμάτων ἐκ τοῦ βάθους· διότι ἡ ἐπιχειρήσις τῆς Ἐταιρίας διαφημισθεῖσα παντα-

χοῦ τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου πολλάς καὶ ἐνθουσιώδεις ἐλπίδας εἶχεν ἐξεγείρη. Ἀλλὰ τὸ Συμβούλιον ἔδωκε μὲν προσοχὴν εἰς τὰς γενομένας αὐτῷ προτάσεις, διὰ διαφόρους ὁμως λόγους ἀπέστη ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦ νὰ συμβληθῆ πρὸς τοὺς ἐπιστείλαντας. Ἴσως ἔλθωσι καιροὶ ἄλλοι εὐθετώτεροι πρὸς τιαύτας δυσκόλους ἐπιχειρήσεις.

Ἐβδόμη ἀνασκαφὴ ἐγένετο ἐν Ἀθήναις ὅχι ἢ προαγγελθεῖσα ἐν τῇ περυσινῇ λογοδοσίᾳ ὡς γενησομένη ἐν τῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐξαγορασθεῖσα οἰκίᾳ τοῦ Λύτσια κατὰ τῆ πρὸς τῷ ὠρολογίῳ τοῦ Ἀνδρονίκου Κυρρῆστου· διότι ἐκεῖνη ἀνεβλήθη δι' οὓς λόγους θέλομεν εἰπεῖ παρακατιόντες· ἀλλ' ἄλλη τις κατὰ τὸ βορειοδυτικὸν ἄκρον τῆς πόλεως, ἐπιχειρηθεῖσα κατ' ἀπόπειραν ἐπ' ἐλπίδι ἐπιτυχίας οὐχὶ ὅλως ἀπιθάνου. Εἶναι δηλ. γνωστὸν εἰς τοὺς ἀρχαιολογοῦντας, ὅτι ἂν καὶ ἀνεκαλύφθη ἤδη ἀπὸ 24 ἐτῶν ἢ περὶ τὴν Ἀγ. Τριάδα νεκρόπολις τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ, ἔχουσα πολλὰ καὶ καλὰ ἰδιωτικὰ μνήματα ὀρθὰ ἰστάμενα ἀπὸ 23 αἰώνων (1), δὲν ἐπετεύχθη ὁμως εἰσέτι ἢ ἀνεύρεσις τῆς γραμμῆς τῶν δημοσίων μνημάτων, ἣτις ποτὲ ἦτο παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἐπ' Ἀκαδημίαν· ἀλλ' οὔτε ἢ ἄλλη γραμμὴ ἐπιφανῶν ἄλλων μνημάτων εὑρέθη ἢ παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν Ἐλευσινά δε, ἂν καὶ σπῆλαι τινες πάνυ παλαιῶν δημοσίων μνημάτων κατὰ καιροὺς σποράδην εὑρεθῆσαι ἐν οὐχὶ ἀκριβῶς ἐγνωσμένοις ἡμῖν τόποις πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως καὶ μετὰ ταῦτα, πάντως ὁμως κατὰ τὰ βορειοδυτικὰ μέρη τῆς πόλεως, σώζονται ἐν διαφόροις τῆς Εὐρώπης Μουσείοις καὶ δὴ καὶ παρ' ἡμῖν ἐναυθὰ, καὶ ὑποβάλλουσιν ἡμῖν τὴν ἐλπίδα, ὅτι δυνατόν ποτε ἢ γραμμὴ ἢ μία ἢ ἢ ἄλλη νὰ ἀνακαλυφθῆ, σώζουσα ἴσως καὶ τινὰ τῶν ἐπιφανεστάτων μνημάτων, οἷον τὰ Θρασυβούλου, Περικλέους, Κλεισθέους Ἀρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος καὶ ἄλλων, καθὼς αὐτὰ εἶδε καὶ ἀναφέρει ὁ Κικέρων, ὁ Παυσανίας καὶ ἄλλοι παλαιοί.

Διὰ ταῦτα τὸ Συμβούλιον ἐνέκρινε τὸ παρελθὸν θέρος νὰ γίνῃ

(1) Δύο μόνον δημόσια μνήματα μετρίου ὄγκου καὶ τέχνης ἀφελεστέρας αὐτοῦ, ὡς γνωστὸν, εὑρέθησαν, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἀγ. Τριάδος καὶ πλησιέστατα τῷ περιβόλῳ τοῦ ἄστεος, τὸ ἐνὸς προξένου τῆς Σηλυδρίας καὶ τὸ δύο Κερκυραίων πρέσβεων.

ἀποπειρατήριος ἀνασκαφή ἐν τινι νεοχαράκτῳ ὁδῷ, παραλλήλῳ μὲν τῇ ἐπὶ τὰ ἐλαιοτριβεία ἀγούσῃ καὶ ἀνατολικῶς αὐτῆς, ἐχούσῃ δὲ τὴν ἀρχὴν ὄχι πολὺ μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου Διπύλου καὶ διευθυνομένη ἐπὶ τὴν Ἀκαδημίαν. Τοῦτο δὲ οὕτως ἐνέκρινεν, ἐπειδὴ ἐπ' αὐτῆς τῆς τῶν ἐλαιοτριβείων ὁδοῦ, ἔνθα πρὸ 14 ἐτῶν παρὰ τὸ ὀγκῶδες ἐκεῖνο ἀσβεστόκτιστον καὶ δυσώνυμον ἐρείπιον (1) εὔρεθη τὸ ἐπίθημα τοῦ δημοσίου μνήματος τῶν ἐν Κορίνθῳ πεσόντων ἱππέων, δὲν ἡδυνάμεθα νὰ σκάψωμεν, ὡς περιειλημμένης τῆς ὁδοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὑπὸ οἰκιῶν καὶ κήπων· ἄλλως δὲ δὲν θὰ ἦτο καὶ εὐλογος ὁ ἰσχυρισμὸς, ὅτι πάντως ἡ δεξιὰ πλευρὰ τῆς ποτὲ ἐπ' Ἀκαδημίαν ὁδοῦ ταυτίζεται τῇ δεξιᾷ τῆς νῦν τῶν ἐλαιοτριβείων, ὅπου τὸ ῥηθὲν ἐπίθημα εὔρεθη, ἀλλὰ δυνατὸν καὶ ἀνατολικώτερον νὰ ὑποτεθεῖ ἡ δεξιὰ τῆς ἀρχαίας ὁδοῦ πλευρὰ.

Οὕτω λοιπὸν ἐγένετο ἀρχὴ σκαφῆς ἐν μέσῃ τῇ ῥηθείσῃ νέᾳ ὁδῷ, τῇ 6 παρελθόντος Ἰουνίου, ἐπιστατούντων ἐξ ὑπαμοιβῆς τοῦ ἀντιπροέδρου καὶ τοῦ γραμματέως τῆς Ἐταιρίας, ὡς καὶ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ Μουσείου, καὶ ἐπὶ 19 ἡμέρας ἔσκαπτον· οἱ ἐργάται ἀνοίγοντες τάφρον πλάτους 6 μέτρων, ἦν προήγαγον μέχρι 44 μέτρων κατὰ μῆκος πρὸς βορρᾶν. Εὔρισκετο δὲ τὸ στερεὸν ἔδαφος ὄχι βαθύτερον τῶν τριῶν καὶ τεσσάρων μέτρων. Ἀνεγράφετο δὲ ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἐν ἡμερολογίῳ ὅ,τι τυχὸν ἀνεφαίνετο, τοῦτο δὲ τὸ ὅ,τι ἦτο πάνυ σμικρὸν δυστυχῶς καὶ ἀνάξιον λόγου· δύο τρεῖς τάφοι πρόπαλαι συμπεπτωκότες καὶ ἀνακεκινημένοι, ὧν ὁ εἰς οὐδὲ ὅστ' αἶχε, ἔπειτα σποράδην τινὰ ἐν τοῖς χώμασι θραύσματα γλυπτῶν τινῶν λιθίνων ἢ ἀγγείων πηλίνων (μόλις ἐν ληκύθιον μὲ ἀρχαϊκὰς γραφὰς ἐσώζετο πληρέστερον) τέλος περὶ τὰ 50 σωμάτια ἐκ πηλοῦ κωνικὰ καὶ πυραμιδοειδῆ, πράγματα δηλαδὴ κοινότατα καὶ παμπληθῆ ἐν Ἀθήναις πανταχοῦ εὔρισκόμενα.

(1) Ὀλίγον τι ἀνατολικώτερον τοῦ ἐρείπιου τούτου καὶ πρὸς νότον τοῦ αὐλογύρου τοῦ ἐκεῖ πλησίον κεραμείου ἔσκαψε πρὸ ἐνός καὶ ἡμίσεος ἔτους καὶ ὁ Δρ. Σηλίεμανν τάφρον τινὰ μήκους ὡς 30 βημάτων καὶ πλάτους 3 ἢ 4, ἐπειδὴ ἐν τῷ κεραμείῳ ἐλέγετο εὔρεθὲν τὸ ἐπίθημα τοῦ μνήματος τῶν ἱππέων, ἀλλ' οὐδὲν ἠτύχησε νὰ εὔρη.

*Ας μὴ ἀποσιγήσωμεν δὲ, ὅτι ἐφάνη καὶ τις διπλῆ παράλληλος γραμμὴ χαμηλοῦ τοίχου, κοινοῖς λίθοις καὶ ἀσβέστῳ ἐκτισμένου, οὔτε καλῶς τεθεμελιωμένη οὔτε σαφές τι ἄλλο γνώρισμα παλαιότητος ἔχουσα. Διεύθυνσιν εἶχε ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, ἀφίστατο δὲ ἡ μία γραμμὴ τῆς ἄλλης ὡς $1 \frac{1}{2}$ μέτρον. Πανταχοῦ ἢ τάφος ἢ ἀνοιγομένη ἀνεγεμίζετο πάλιν μετὰ τὴν ἔρευναν καὶ ὁ τοίχος δὲ ὡσαύτως ἐπεκαλύφθη. Ἀφοῦ ἐδαπανήθησαν περὶ τὰς 500 δραχμᾶς, βλέποντες ὅτι ὁ τόπος δὲν εἶναι εὐφορος, μετηγάγομεν ἐκεῖθεν τοὺς σκαφεῖς τῇ 26 Ἰουνίου εἰς ἄλλο μέρος δυτικώτερον, ἐκ τύχης ἐκεῖ ἀχθέντες τοιαύτης. Ἐπὶ τῆς εἰς Πειραιᾶ ἀγούσης λεωφόρου καὶ ὀλίγον παρεδῶθεν τοῦ καταστήματος τοῦ φωταερίου κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἐπισκευαζομένων τῶν ὑπὸ γῆν σωλήνων, εὐρέθησαν τάφοι τινὲς ἄξιοι προσοχῆς. Ἐκεῖ λοιπὸν μεταχθέντες οἱ σκαφεῖς τῆς Ἑταιρίας εἰργάσθησαν ἓνα καὶ ἥμισυν μῆνα περίπου, μέχρι τῆς 9 Αὐγούστου, καὶ δὴ κατὰ τὸ μεσαῖον τῆς λεωφόρου μέρος, εἰς μῆκος μέτρων 20, πλάτους δὲ 5, ἔτι δὲ καὶ ἐπὶ ὀλοκλήρου τοῦ ἀριστεροῦ πεζοπατιῦ τοῦ πρὸς τῷ ἀύλογύρῳ τῆς νεκροπόλεως, ὃν ἐκτίσε ποτε ἡ Ἑταιρία, μήκους μὲν μέτρων 63, πλάτους δὲ 6. Εὐρέθησαν ἐν ταύτῃ τῇ σκαφῇ εἰς βᾶθη διάφορα, ἐνιαχοῦ καὶ μέχρι 6 μέτρων, τάφοι ὄχι ὀλίγοι, ἰδιωτικοὶ πάντες, διαφόρου δὲ κατασκευῆς καὶ διευθύνσεως, ἀνήκοντες εἰς τοὺς Μακεδονικοὺς καὶ Ῥωμαίκοὺς χρόνους, οὐδὲν δὲ ὄρθιον μνήμα. Εἰς ἓν δὲ μέρος εἰς βᾶθος $5 \frac{1}{2}$ μέτρων παρατηρήθη ἐν στρῶμα ὀστέων ζῶων καὶ ὑπ' αὐτὸ πλεῖστα θραύσματα κοινῶν πηλίνων ἀγγείων. Ἐξήγοντο δὲ ἐκ τοῦ βᾶθους πάντα τὰ εἰργασμένα μάρμαρα καὶ ἄλλης ὕλης ἀρχαῖα, πλὴν δύο μεγάλων μαρμαρίνων λαρνάκων ἀπλουστάτης κατασκευῆς, ἃς ἀφήκαμεν κατὰ χώραν. Ἐννοεῖται δὲ, ὅτι καὶ ἐδῶ καθ' ὅσον μέρος τι ἀνηρευνᾶτο, ἐπανεκομίζοντο πάλιν τὰ χῶματα εἰς τοὺς βόθρους καὶ ὁ τόπος ἰσοπεδοῦτο.

Ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὰ κυριώτερα τῶν ἐξαχθέντων ἐκ τῆς γῆς ἀρχαίων. Μαρμάρια μὲν,

4 μεγάλα κιβωτοειδῆ ἐπιθήματα τάφων, ὧν τὰ τρία μιᾶς οἰκογενείας δημοτῶν Ἀναφλυστίων, τὸ τέταρτον δημότιδος ἐκ

Παιονιδῶν. (Τοὺς ὑπ' αὐτὰ μεγάλους ἐκ πώρου θεμελίου λίθους δὲν μετεκινήσαμεν.)

1 ἀέτωμα εὐμεγέθους ναϊδιοσχήμου μνήματος ἐνεπίγραφον, τῆς αὐτῆς οἰκογενείας τῶν Ἀναφλυστιῶν.

1 παραστάς τοῦ αὐτοῦ ἴσως μνήματος, ἔχουσα ἀνάγλυπον πρόσωπον ἀνδρὸς ἀγενείου κατ' ἐνώπιον.

2 λουτροφόροι λήκυθοι μετὰ γλυπτῶν παραστάσεων καὶ ἐπιγραφῶν.

2 ἰδιόσχημοι νεκρῶν θῆκαι. Τούτων ἡ ἑτέρα εἶχεν ἔσω χαλκῆν κάλπιν, ἣς τὸ πῶμα μόνον τὸ κομψὸν καλῶς διετηρεῖτο, ὡς διετηρεῖτο καὶ τὸ ἄνω μέρος ὑφάσματος ἐν ᾧ ἦσαν τὰ ὀστέα περιτετυλιγμένα, πρὸς δὲ καὶ εἰς ἐκ κλάδου φυσικοῦ, ὡς φαίνεται, μύρτου στέφανος. Ἡ ἑτέρα θήκη εἶχεν ἐντὸς πηλίνην ἀπλῆν ὑδρίαν, ἐν ἣ εἰς ὀβολὸς ἀργυροῦς εὐρέθη.

Τῶν δύο λαρνάκων Πεντελησίου λίθου, ἃς ἀνεφέραμεν πρὸ ὀλίγου, τὰ ἡρέμα στεγοειδῶς ἐξωγκωμένα πώματα, εὐρέθησαν εὐθὺς ὡς ἐψαύσθησαν ὑπὸ τῶν ἐργατῶν ὅτι ἦσαν διεῖρρωγότα, συνέκειντο ὁμῶς ἔτι καλῶς τὰ τεμάχια τῶν. Ἀφοῦ ἠνοιχθησαν ἐφάνη, ὅτι τὰ ὀστέα τῶν τεθαμμένων ἦσαν σχεδὸν ἐντελῶς ἀναλελυμένα εἰς κόνιν, ὡς καὶ τὰ ποτὲ αὐτῶν ξύλινα κιβώτια, τὰ ὅποια θὰ ἦσαν πάνυ ἐντέχνως κατασκευασμένα, ὡς ἐξ ἑνὸς μέρους μικροῦ ἀρχιτεκτονικοῦ κοσμήματος εἰκάσαμεν, Λεσβίου ἀστραγάλου, καὶ ἐξ ἑνὸς ἐπὶ πεταύρου προσκεκολλημένου ἀναγλύπτου κυναρίου, μήκους ὡς 15 ἑκατοστῶν μέτρου, ὅπερ ὁμῶς κυνάριον ὡς καὶ τὸ πέταυρον ἀναλεχθὲν τῇ ἐμῇ χειρὶ δὲν ἀντέσχεν μὲ ὄλην τὴν προφύλαξιν εἰς τὴν πνοὴν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ἀνέμου καὶ διασεισθὲν διελύθη εἰς κόνιν.

Ἐτι ἐξ ἀμφοτέρων τῶν λαρνάκων ἐξήχθησαν 5-10 κεφαλαὶ ἤλων χαλκῶν καὶ χρυσᾶ ψήγματα ὀλίγιστα, μολίς ὀφθέντα καὶ ἐκλιπόντα. Τὸ δὲ μόνον σῶον ἐξαχθὲν πρᾶγμα ἦτο μικρὸν κοινὸν πήλινον ἀγγεῖον, τῶν λεγομένων σωληναρίων.

Ἐκ τῶν χωμάτων ἀνελέχθη τεμάχιον στήλης, οἷον δοκοῦ ἀπλῆς, ἔχον ἄνω μὲν γλυπτὰ γράμματα κολοβοῦ κυρίου ὀνόματος, κατωτάτω δὲ χρώματι ὑποκυάνῳ γεγραμμένα, ὅχι γλυπτὰ, τὰ Ἀριστομήδης ἐπέθηκε ἐν δυοῖ στίχοις, ἐν τῷ μέσῳ δὲ λει-

ψανά τινα χρωματισμοῦ ἐρυθροῦ καὶ κυανοῦ ὑποδεικνύουσιν ἐξω-
γραφημένην φαρτέραν μετὰ τόξου.

Μία κεφαλή μαρμαρίνη ἀνθρώπου νέου φυσικοῦ μεγέθους,
πιθανῶς ἐξ ἀναγλύφου, σώζουσα λείψανα ὑπερύθρου χρώματος
ἐν τῇ ἀτελῶς γεγλυμμένη κόμη καὶ ταῖς κόραις τῶν ὀφθαλμῶν.

4 στῆλαι ἐπιτύμβιαι ἐνεπίγραφοι, ὧν αἱ δύο μετ' ἀνθεμίου
γλυπτοῦ καὶ ἐκ τούτων ἡ μία ἔχουσα καὶ ἔμμετρον ἐπίγραμμα
στίχων ἕξ.

4 κιονίσκοι ἐπιτύμβιοι ἐνεπίγραφοι, οἱ δύο τῶν Μακεδονικῶν,
οἱ ἄλλοι δύο τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων.

1 ἀνάγλυφον μικρὸν νεκρικὸν τῶν καλῶν τῆς Ἑλλάδος χρό-
νων, κεκολοβωμένον ὁμως.

1 ὄρος οἰκίας κτλ. πεντάστιχος, πάνυ περιεργος διὰ τὴν σμι-
κρότητά του, ἐξ οὗ εἰκαστέον ἴσως, ὅτι καὶ ἐνετειχίζοντο ποτὲ
οἱ ὄροι ἐν κτίσμασιν, οὐχὶ δ' ἐν τῇ γῇ μόνον ἐπήγνυτο.

Ἐκ τάφων τινῶν κεκαυμένων καὶ ἄλλως ἐν τοῖς χώμασι σπο-
ράδην εὑρέθησαν ἀγγεῖά τινα πῆλινα μικρὰ καλοῦ γανώματος
καὶ ἐν ποτήριον κομψόν, ἔχον γραπτὰς μορφὰς ἐξ λαγαρὰς τέχνης
ἀρχαϊκῆς χρώματι μέλανι καὶ ἰώδει. Λήκυθοι 2-3 τῶν λευκῶν,
ὄχι καλῆς διατηρήσεως. Ἀλάβαστρα τινα πῶρινα ἀπλᾶ. Λύχνοι
δύο τρεῖς κοινοί. Ῥόδαξ πῆλινος ἐπίχρυσος καὶ ὀλίγιστα χρυσᾶ
φύλλα καὶ νήματα. Τρία τέσσαρα χαλκᾶ μικρὰ κάτοπτρα κοινά.
2 νομίσματα χαλκᾶ, ὧν τὸ ἐν τῆς Κωνσταντινείου γενεᾶς πυξίς
μικρὰ μαρμαρίνη. Πλάξ κεράμου ἔχουσα γλυπτὰ κοσμήματα
καὶ λεοντοκέφαλον ὑδρορρόαν. Τέλος μία μεγάλη πλάξ θήκης νε-
κρικῆς, ἐκ κεράμου παχείος μήκους μὲν 1,80 πλάτους δὲ 0,70
εὑρέθη ἐν τοῖς χώμασι, εἰς πολλὰ μὲν τεθραυσμένη ἔκπαλαι τε-
μάχια, συνενωμένα δ' ἔχουσα ταῦτα καλῶς διὰ πολλῶν μολυβδι-
νων δεμάτων.

Ἡ δαπάνη ἐν ταύτῃ τῇ θέσει ἦτο 2301,15 καὶ δὲν δυνά-
μεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι δυσαναλόγως ἔχει πρὸς τὰ εὑρεθέντα ἀρχαῖα.
Ἔτι ἐδαπανήθησαν δρ. 60 εἰς τινα ἄκαρπον σκαφὴν ἐν τῇ θέσει
τῆς Σκοποβολῆς πέραν τοῦ Ἰλισσοῦ, ὥστε εἰς τὰς τρεῖς θέσεις
τὸ ὅλον δρ. 2863,15.

Περὶ ταῦτα ἔτι τὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις ἠσχολεῖτο τὸ Συμβού-

λιον τὴν πρώτην δεκαήμεριαν τοῦ Αὐγούστου καὶ διενοεῖτο εὐθὺς μετὰ τὸ τέλος τοῦ μηνὸς ἐκκενουμένης τῆς οἰκίας Λύτσικα νὰ προβῆ εἰς τὴν αὐτῆς καθαίρεσιν καὶ ἔναρξιν τῆς αὐτόθι προεσχεδιασμένης ἀνασκαφῆς, ὅτε ἐπελθοῦσα ἡ πυρκαϊὰ τῆς δημοτικῆς ἀγορᾶς μετέβαλεν τὴν πορείαν τῶν ἐν Ἀθήναις ἔργων τῆς Ἑταιρίας. Διότι ἀφοῦ ἡ Κυβέρνησις ἔκρινεν ὀρθὸν νὰ μὴ ἀνοικοδομηθῶσι τὰ ἀγοραῖα παραπήγματα ἐν τῷ πυρποληθέντι χώρῳ μήτε ὁ ἐν μέρει ἐμπρησθεὶς στρατῶν, ἐπροτάθη εἰς τὴν ἡμετέραν Ἑταιρίαν νὰ ζητήσῃ καὶ λάβῃ τὴν ἄδειαν τῆς ἐκεῖ ἀνασκαφῆς, ὄντος γνωστοῦ, ὅτι ὁ τόπος περιλαμβάνει τὸ ἥμισυ μέρος κτίσματος μεγίστου ἀρχαίου, τοῦ κοινῶς καλουμένου τετραγώνου τοῦ Ἀδριανοῦ, ἄνευ ὁμῶς βεβαιότητος ὅτι προσήκει αὐτῷ ἡ ὀνομασία αὕτη, ἐπειδὴ οὐδέποτε ἀκριβῶς ἐξητάσθη. Τὸ Συμβούλιον συνεμορφώθη πρὸς τὴν γενομένην αὐτῷ πρότασιν, ἀφοῦ καιρικὴ περιστάσις ὑπέδειξε τὸ ἀναγκαῖον τοῦ νὰ ἐργασθῆ ἐν τῷ καέντι χώρῳ. Ὅθεν ἀναβάλλον τὴν καθαίρεσιν τῆς οἰκίας Λύτσικα ἤτησε καὶ ἔλαβε παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν ἄδειαν τοῦ νὰ ἀνασκάψῃ τὴν ἀγοράν. Ἀλλὰ τότε ἐθορυβήθη ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ τῆς πόλεως, καθὼς καὶ ἐπτὰ ἰδιοκτῆται ἐργαστηρίων περὶ τὰ ἄκρα τοῦ πυρποληθέντος χώρου καὶ παρενεβλήθησαν πλεῖστα κωλύματα εἰς τὴν ἐπιχείρησιν τῆς Ἑταιρίας, τὰ ὅποια καὶ νῦν ἔτι διαρκοῦσιν ἐν μέρει. Ἐν τούτοις ἐγένετό τις παρὰ τῆς Ἑταιρίας ἔναρξις ἔργων ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ, ἡ καθαίρεσις τοῦ ὠρολογιακοῦ πύργου τοῦ Ἑλγιν, ὅστις εἶχε καὶ σαθρωθῆ ἐκ τοῦ πυρὸς (1); καὶ ἡ κατὰ τὸ πλεῖστον περίφραξις τοῦ τόπου καὶ οἰκοδόμησις οἰκήματος διὰ τὸν ἐγκατασταθέντα φύλακα, προπαρασκευαί αὐταὶ ἀναγκαῖαι κριθεῖσαι διὰ τὴν μέλλουσαν ἀνασκαφὴν, ὅταν ἀρθῶσι πάντα τὰ κωλύματα. Ἡ γενομένη εἰς τὰ ῥηθέντα ἔργα δαπάνη ἀνέβη εἰς δρ. 2556,40. Τοσαῦτα μὲν περὶ ἀνασκαφῶν, εἰς ἃς κατὰ τὸ ἐνιαύσιον διάστημα ἐδαπανήθησαν ἐν ὄλῳ δρ. 36482,50.

Ἐπισκευὴν δὲ ἀρχαίου κτίσματος τὸ Συμβούλιον μίαν μὲν ἐμελέτησε καὶ προπαρασκεύασεν ἀποστείλαν εἰς Γαύριον τῆς

(1) Ἡ μαρμαρίνη πλάξ ἡ ἔχουσα τὴν ἐν ἔτει 1814 ἐγγραχθεῖσαν Λατινικὴν ἐπιγραφὴν εὐρέθη διεβρωγυῖα ἐκ τοῦ πυρὸς, διετηρήθη ὁμῶς ὡς ἱστορικὸν μνημεῖον καὶ εἶναι ἔτι εὐανάγνωστος.

Ἄνδρου μηχανικόν, ἵνα ἐπισκεφθῆς τὸν ἄξιον λόγου ἐκεῖ ὑπάρχοντα ἀρχαῖον πύργον σχεδιάσῃ αὐτὸν καὶ συντάξῃ προϋπολογισμόν διὰ τὴν ἐπισκευὴν του, ὃ καὶ ἐγένετο, δαπανηθεῖσων δρ. 280, ἀνεβλήθη δὲ ἡ ἐκτέλεσις εἰς ἄλλον καιρὸν.

Ἄλλη δὲ ἐπισκευὴ ἐνταῦθα ἐν Ἀθήναις ἐξετελέσθη. Ἀνιδρύθη ἐπὶ τὴν οἰκίαν του ὑψηλὴν βάσιν ὁ μέγας ἐκεῖνος μαρμαρίνος ταῦρος, ὁ πρὸς τῷ μνήματι τοῦ Διονυσίου ἐν τῇ νεκροπόλει τοῦ ἔξω Κεραμεικοῦ κατακείμενος ἔτη πολλά. Ἐνεπιστεύθη δὲ τὸ Συμβούλιον τὴν ἀπαραίτητον συμπλήρωσιν τῶν ἐλλειπόντων τοῦ ζώου μερῶν ὡς καὶ τὴν ἀνίδρυσιν εἰς τὸν παρ' ἡμῖν δόκιμον γλύπτην Λάζ. Φυτάλην. Βαίνει νῦν ὁ ταῦρος ἐπὶ νέας παχείας πλακός, συμφυοῦς τοῖς προσθέτοις ποσὶ καὶ ἐνεσφηνωμένης ἀσφαλῶς εἰς τὴν προϋπάρχουσαν ἀρχαιοθῆν πύελον τὴν ἐπὶ τῆς κορωνίδος τῆς βάσεως. Τὸ δὲ ὅλον μνῆμα τοῦ Διονυσίου, γενόμενον οὕτω ἀρτιώτερον, παρέχει καὶ ἀποθῆν κελὸν θέαμα εἰς τοὺς ἐκ Πειραιῶς ἐρχομένους. Ἡ δαπάνη ἦτο δρ. 3700.

Ἄλλη δὲ τις κοινοῦ τοίχου ἐπισκευὴ, καὶ προέκτασις, ἦν σχεδὸν κατ' ἔτος τὰ Συμβούλια τῆς Ἐταιρίας νὰ κάμνωσιν ἀναγκάζονται καὶ δυσφόρως ἐν ταῖς ἐκθέσεσιν ἀναφέρουσιν, ἦτο ἡ τοῦ δῆθεν ἀυλογύρου τοῦ περὶ τὸ Δίπυλον χώρου, τοῦ ὁποῖου χώρου τὴν ἀνασκαφὴν καὶ περίφραξιν πρὸ ἐτῶν ἠναγκάσθη ἡ Ἐταιρία ν' ἀφήσῃ ἡμιτελῆ. Εἰς ταύτην τὴν ἐπισκευὴν ἐδαπανήθησαν κ' ἐφέτος δρ. 1978,90, χωρὶς ἕνεκα τούτου νὰ ἔπαυσεν οὕσα δυσθέατος ὡς καὶ πρὶν ἡ κατάστασις τοῦ χώρου ἐκείνου. Ἄλλ' εἰπόντες ἄλλοτε τρὶς καὶ τετράκις ἐν ταῖς λογοδοσίαις τὰ περὶ τούτου, σήμερον ἀρκούμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸ κύριον τοῦτο, ὅτι μόνον ἀνδρεία τις ἐνέργεια τῆς Κυβερνήσεως διὰ νομοθετήματος δύναται νὰ ἐπενέγκῃ θεραπείαν τοῦ κακοῦ. Καὶ ἀναμένομεν. Ἄλλας τινὰς μικρὰς τοῦ εἴδους τούτου ἐπισκευὰς παρατρέχομεν.

Μεταβαίνομεν ἐπ' ἄλλα. Ἀγοραὶ ἀρχαίων ἔργων τέχνης καὶ ἐπιγραφῶν πρὸς πλουτισμὸν τῶν τῆς Ἐταιρίας συλλογῶν ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου πολλά καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δρ. 24,426. Ἐν ταῖς ἀγορασθεῖσι ὑπάρχουσι βεβαίως πρωτοφανῆ τινα καὶ διδακτικὰ ἢ ἄλλως καλὰ, περὶ ὧν ὁμως δὲν δυνάμεθα

νά διαλάβωμεν ἐνταῦθα. Θέλουσι γνωσθῆ καὶ ἐκτιμηθῆ δεόντως, ὅταν δημοσιευθῶσι.

Ἐγένετο δὲ καὶ τις μεγάλη ἀγορὰ ἀρχαίων πολλῶν διὰ μιᾶς ὡς ἐξῆς. Τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον ἠγόρασε τὸ Συμβούλιον παρ' ἐνὸς τῶν ἐνταῦθα συμπολιτῶν ἡμῶν ἀντὶ δρ. 22 χιλιάδων, μὲ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξωνήσεως ἐντὸς ἔτους, τὴν ἀξιόλογον καὶ ποικίλην αὐτοῦ ἀρχαιολογικὴν συλλογὴν, ἀφοῦ πρότερον τὴν ἐξήτασεν ἀκριβῶς.

Λωρεαὶ δὲ ἀρχαίων εἰς τὴν Ἑταιρίαν ἐγένοντο τὸ ἔτος τοῦτο μέτραι κατὰ τε τὸ ποσὸν καὶ τὸ ποιόν, πλὴν δύο, αἱ ὁποῖαι ἐξέχουσιν. Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς διέταξε τὴν εἰς τὴν Ἑταιρίαν παράδοσιν τῶν λιθίνων ἐκείνων ἀρχαίων τῶν ἐν τῷ ἀνακτορικῷ κήπῳ ἀποκειμένων ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Παρελήφθησαν δὲ ταῦτα, ὄντα 205 τὸν ἀριθμὸν, διὰ πρωτοκόλλου καὶ κατετέθησαν ἐν τῷ κεντρικῷ Μουσεῖῳ καὶ εὐχαριστήριον γράμμα ἐστάλη τῷ βασιλεῖ.

Ὁ δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ φιλογενέστατος Ἰωάννης Δημητρίου καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ἐνθυμηθεὶς τὰς Ἀθήνας ἐπεμψε καλὸν συμπλήρωμα τῆς ἐν τῇ Μετσοβείῳ Αἰγυπτιακῆς του συλλογῆς, μομίας μεγάλας δέκα, προερχομένης ἐκ τάφων τῆς τὸ πάλαι καλουμένης Πανὸς πόλεως, νῦν δὲ Akhmim, καὶ μίαν λιθίνην τράπεζαν προσφορῶν, ἔχουσαν γλυφὰς λατρείας. Καὶ ἐρμηνεῖαν δὲ Ἑλληνιστί τῶν ἐπὶ τῶν μομιῶν ἱερογλυφικῶν γραμμάτων συναπέστειλε, φιλοπονηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ὁμογενοῦς ἐν Αἰγύπτῳ ἱατροῦ Τάσου Νερούτσου, ἣτις θέλει δημοσιευθῆ ἐν τῷ προσεχεῖ τεύχει τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἡμῶν ἐφημερίδος μετὰ καὶ ἀπεικονίσεως τῶν ἱερογλυφικῶν.

Ὁμοῦ μετὰ τῶν μομιῶν ἐκομίσθη καὶ ἓν ἄγαλμα μαρμαρίνον Τύχης, ἔργον τέχνης ἐπιμελοῦς τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων, πεμπόμενον δῶρον παρὰ τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ ὁμογενοῦς Δρανέτ πασσᾶ, ὃπερ λίαν εὐγνωμόνως ἐδέχθημεν.

Ἀνακοινοῦμεν δὲ ὑμῖν καὶ τὸδε. Ἦδη καὶ πρὶν φθάσῃ εἰς Ἀθήνας ἡ τελευταία τοῦ Ἰω. Δημητρίου ἀποστολή, τὸ Συμβούλιον ἐν μηνὶ Μαρτίῳ εἶχεν ἀποφασίσῃ εἰς ἐνδειξιν τῆς ὀφειλομένης εἰς τὸν ἄνδρα ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης νά κατασκευασθῆ

χρήμασι τῆς Ἑταιρίας μαρμαρίνη αὐτοῦ προτομή καὶ ἰδρυθῆ ἐντὸς τῆς ἐπωνύμου αὐτοῦ ἐν τῷ Μετσοβείῳ Αἰγυπτιακῆς αἰθούσης. Ἐπὶ τούτῳ δὲ πεμφθεὶς τὸ παρελθὸν θέρος εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὁ γλύπτῃς Λάζ. Φυτᾶλης ἐπλασεν εἰς πηλὸν τὸ ὁμοίωμα τοῦ Ἰω. Δημητρίου, ἐνδόντος εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ Συμβουλίου, καὶ ἐπανελθὼν ἐγλυψεν εἰς Πάριον λίθον τὴν προτομήν, ἥτις προσεχῶς θέλει ἰδρυθῆ ἐν τῷ προορισθέντι τόπῳ.

Ἡῤῥησαν ἐν τῷ ἔτει καὶ κατ' ἄλλον τινα τρόπον τὰ ἀρχαῖα, οὐχὶ ἐξ ἀνασκαφῶν ἢ ἐξ ἀγορῶν, οὔτ' ἐκ κυρίως εἰπεῖν δωρεῶν, ἀλλ' ἀπλῶς διὰ προσλήψεως ἢ προσαρτήσεως. Κατὰ μῆνα Μάρτιον πρὸς δυσμᾶς τοῦ Διπύλου κατασκευαζομένου ὑπὸ τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς ὑδραγωγείου, ὅσα ἐν τῇ σκαφῇ εὕρισκοντο ἀρχαῖα, ὄντα τῶν Ῥωμαϊκῶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χρόνων, παραλαμβάνων ὁ ἀπόμαχος ἀρχαιοφύλαξ τῶν πρὸς τῇ Ἀγ. Τριάδι μνημάτων προσετίθει εἰς τὴν αὐτόθι συλλογὴν, ἐγὼ δὲ αὐτὰ κατέγραφον ὕστερον. Ἦσαν τὰ οὕτω ληφθέντα, ἀρχιτεκτονικὰ μὲν τεμάχια 4, κιονίσκοι δὲ ἐπιτύμβιοι ἐνεπιγραφοὶ 5, γλυπτῶν διαφόρων παραστάσεων τεμάχια 17, ἐξ ὧν ἓν, καλῆς διατηρήσεως καὶ τέχνης ἐπιμελοῦς, μήκους δὲ ὡς ἡμίσεος μέτρου, παριστᾷ Ἀμαζονομαχίαν καὶ φαίνεται ὄν μέρος σαρκοφάγου λάρνακος. Τοῦτο εἰσήχθη ὕστερον εἰς τὸ Κεντρικὸν Μουσεῖον.

Ἡ εὐθέτησις τῶν διαφόρων ἀρχαίων τῆς Ἑταιρίας εἰς τὰς τέσσαρας αἰθούσας τοῦ Μετσοβείου, καθ' ὅσον αὐταὶ λόγῳ τῆς ὕλης αὐτῶν καὶ ποιότητος τὰ προσεδέχοντο, ἐγένετο δι' ὅλου τοῦ ἔτους παρὰ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ Μουσείου τῆς Ἑταιρίας Ἀθανασίου Σ. Κουμανούδη. Ἡ δὲ εὐθέτησις ἐν τοῖς δυοῖν δωματίοις τοῖς παρακειμένοις ταῖς αἰθούσαις τῶν Αἰγυπτιακῶν καὶ τῶν ἀγγείων ἤρξατο μὲν, δὲν συνετελέσθη δὲ, ὡς πέρυσιν ἠλπίζομεν, διότι νέα καθ' ἐκάστην εἰσερχόμενα ἀρχαῖα ἀπησχόλουν ἀναγκαιῶς τὸν ἐπιμελητὴν, ὅστις καὶ τὰ πολυειδῆ τοῦ γραφείου ἔργα διεξάγει· ὁ λεγόμενος ὑλικὸς χρόνος δὲν ἐξήρκει εἰς τὴν τῶν προβεβουλευμένων ἐκτέλεσιν. Ἀναμνήσθητε δὲ, ὅτι καὶ ἄλλα πλεῖστα τῆς Ἑταιρίας ἀρχαῖα, μαρμάρινα μάλιστα καὶ ὄντως ἀξία θέας, κατακείμενα ἔτι ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ Βαρβακείου, χρήζουσι τῆς ἐπιμελείας τοῦ ἐπιμελητοῦ καὶ πολὺν ἤδη χρόνον

περιμένουσι τὴν τελείωσιν τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Κεντρικοῦ Μουσείου, ἵνα ἐνιδρυθῶσι δεόντως ἐν αὐτῷ.

Εἰς τὰ διάφορα Μουσειακὰ ἔργα (οἶον κατασκευὴν θηκῶν, βάθρων, ἐπίπλων ἄλλων, στολῶν, συγκολλήσεως ἀρχαίων κτλ.) ἐδαπανήθησαν κατὰ τὸ ἔτος δρ. 10,141.70.

Ὁ αὐτὸς ἐπιμελητὴς κατέγραφεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἰς τὸν ἐν ἰδίῳ βιβλίῳ χειρόγραφον κρατούμενον κατάλογον τὰ εἰσρέοντα πάντοθεν ἀρχαῖα. Ἐφθάσαμεν δ' ἐν αὐτῷ τὸν γενικὸν ἀριθμὸν 14,718, Πέρυσιν ὁ ἀριθμὸς ἦτο 13,764 (1).

(1) Σύγκριται ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἐκ τῶν ἐξῆς καθ' ὕλην εἰδικῶν ἀριθμῶν : Λιθίνων 4,161, χαλκῶν 1,100 (ἐξ ὧν 108 σταθμά), σιδηρῶν 58, μολυβδίνων 2,385 (ἐξ ὧν 1,249 σύμβολα καὶ 407 σταθμά), ἀργυρῶν 62, χρυσοῦν 240, ὀστεινῶν 99, βαλίνων 251, διαφόρων ὕλων 304, πηλίνων ἀγγείων 2,955, πηλ. μορφῶν 1,659, πηλ. μητρῶν ἢ τύπων 190, πηλ. λύχνων 549, πηλ. σκευῶν 280, πηλ. θραυσμάτων 291, πηλ. πυραμιδοειδῶν καὶ κωνοειδῶν 102, πηλ. ἀρτοειδῶν καὶ φακοειδῶν 28, πηλ. λαβῶν ἀμφορέων ἐνεπιγράφων 4. Ἰστέον δέ, ὅτι αἱ λαβαὶ ἀμφορέων αἱ ἐνεπίγραφοι (ἐκ Ρόδου, Θάσου, Πάρου, Κνίδου, Κολοφῶνος καὶ ἄλλων τόπων) συμποσοῦνται νῦν ὑπὲρ τὰς 10 χιλιάδας, κατατεθειμένας οὔσας ἐν τοῖς ὑπογείοις τοῦ Βαρδακείου, ἐξ ὧν μέγα μέρος ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Α. Dumont ἐν τῷ βιβλίῳ *Inscriptions céramiques de Grèce*, Paris, 1871.

Νομίσματα δὲ ὑπάρχουσι τὰ ἐξῆς:

<i>Χρυσᾶ</i>	
Ἑλληνικόν (ἐξ ἠλέκτρον)	1
Ῥωμαϊκὰ (ὧν τὸ ἐν νομισματοσίμῳ)	3
Βυζαντινὰ	251
Βενετικὰ	5
Κουφικόν καὶ Περσικόν καὶ Ἰνδικὰ (μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων)	15
	275
<i>Ἀργυρᾶ</i>	
Ἑλληνικὰ	582
Ῥωμαϊκὰ (ἐν οἷς καὶ ἐκ κράματος, billon)	246
Παρθικῶν βασιλείων	167
Βυζαντινὰ καὶ ἄλλα διαφόρων χωρῶν (μέσων καὶ νεωτέρων χρόνων)	179
	1174
<i>Ἐκ κράματος potin</i>	
Numi Alexandrini	509
<i>Κίθδηλα νεώτερα</i>	
Ἀργυρᾶ	12
Χαλκᾶ	12

Ἄλλα δὲ χαλκᾶ ἔτι ὑπάρχουσι διαφόρων ἔθνῶν καὶ ἐποχῶν ἀκατάτακτα ὑπὲρ τὰς 20 χιλιάδας, ὧν τὰ πλεῖστα ἐντελῶς ἄχρηστα, ὡς ἐφθαρμένα.

Ἐπι σημειοῦμεν, ὅτι τῶν πηλίνων τῆς Ἑταιρίας ἀγγείων ὑπάρχει Γαλλιστὶ ἐκ-

Περὶ δὲ τῆς ἐκδόσεως καταλόγου τῶν ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Μετσοβείου ἀρχαίων πρὸς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ καὶ ἐφέτος τὴν αὐτὴν τῇ πέρυσι δοθείσῃ ὑποσχέσει δίδει τὸ Συμβούλιον, ὅτι οὐκ εἰς μακρὰν ἔσται δυνατὴ, μετὰ τῆς παρατηρήσεως ὅμως, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀνυπομονῶσι λίαν οἱ φιλόρχαιοι, ἐνθυμούμενοι τὰς πολλὰς τοῦ ἔργου δυσχερείας καὶ τὸ ὅτι καιρὸς ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.

Ἦνοίγετο τὸ Μουσεῖον διὰ τε τοὺς ἐταίρους καὶ δι' ἅπαν τὸ κοινὸν τῆς πρωτευούσης καθ' ἑκάστην, πλὴν τῆς Κυριακῆς καὶ τῶν μεγάλων ἑορτῶν, τὸ δὲ ἐκ τῶν εἰσιτηρίων εἰσπραχθὲν ἐφέτος ποσὸν, ἀνέβη εἰς δρ. 2082. Πέρυσιν εἶχον εἰσπραχθῆ δρ. 2026. Ἄλλα δὲ 85.50 εἰσепράχθησαν ἐκ πωλήσεως καταλόγου τῶν Μυκηναίων ἀρχαίων, τοῦ ὑπὸ τοῦ Δ^{ος} Ἐρ. Σχλίεμανν, συνταχθέντος, ὡς ἤξεύρετε ἐκ τῶν δύο προηγουμένων ἐκθέσεων τοῦ Συμβουλίου.

Ἡ βιβλιοθήκη τῆς Ἐταιρίας ηὔξῃθη μετρίως κατὰ τὸ ἔτος ἐξ ἀγορῶν, ἐξ ἀνταλλαγῆς καὶ ἐκ δωρεῶν. Ἠγοράσθησαν μὲν 43 τόμοι καὶ φυλλάδια ἀντὶ δρ. 1056.50, ἐν οἷς καὶ τὰ δετικά, ἐδωρήθησαν δὲ τῇ Ἐταιρίᾳ ἢ κατ' ἀνταλλαγὴν ἦλθαν 55 τόμοι καὶ φυλλάδια. Προέχουσιν ἐν αὐτοῖς τὰ ὑπὸ Ἐταιριῶν καὶ Κυβερνήσεων ξένων πεμφθέντα. Πίναξ αὐτῶν ὡς καὶ τῶν ἀγοραρασθέντων θέλει προσαρτηθῆ ταύτῃ τῇ ἐκθέσει. Ἔστω δὲ γνωστὸν, ὅτι πάντων τῶν βιβλίων τῆς Ἐταιρίας ὑπάρχει κατάλογος ἐν δελτίοις.

Καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. Ποία δὲ ὑπῆρξε κατὰ τὸ διανυθὲν ἔτος ἡ ἐνέργεια τοῦ Συμβουλίου ὑπὲρ τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις τοῦ κράτους πολλῶν καὶ τιμιωτάτων ἀρχαιοτήτων, πλὴν δηλαδὴ τῶν γενομένων ἐκεῖ ἀνασκαφῶν; Ὅχι μεγάλη. Ὁ δὲ λόγος γνωστὸς μὲν εἰς τοὺς ἐταίρους καὶ ἐκ προτέρων λογοδοσιῶν, λέγομεν δὲ καὶ σήμερον τὰ ἀναγκασιότατα. Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν, κύριοι, καὶ μάλιστα ἐξ ὅτου ηὔξῃθη τὸ βασιλεῖον, τὰ ἐκάστοτε συμ-

δεδομένοις κατάλογος ὑπὸ M. Collignon, τυπωθεὶς ἐν Παρισίοις τῷ 1878, τῶν δὲ πηλίνων μορφῶν ὡσαύτως Γαλλιστὶ ὑπὸ J. Martha, ἐν Παρισίοις 1880. Ἐν δὲ τῷ βιβλίῳ τοῦ L. von Sybel τῷ ἐπιγραφομένῳ Katalog der Sculpturen zu Athen, Marburg, 1881, εἶδομεν, ὅτι καὶ τὰ τῆς Ἐταιρίας λίθινα γλυπτά, ὅσα ἕως τότε εἶχεν, περιεγράψαν σχεδὸν πάντα. Ἀνασέρομεν καὶ τὸν ἐξῆς ἐπιτομον κατάλογον τῶν Ἀθήνησι Μουσείων Die Museen Athens von Arth. Milchhöfer, Athen, K. Wilberg 1881.

βούλια τῆς Ἐταιρίας μεριμνῶσι μὲν καὶ θέλουσι νὰ πράττωσιν ὅ,τι συντελεστικὸν πρὸς τὴν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀρχαιοτήτων συντήρησιν, ἀφοῦ εἰς τὰς ἐγγχωρίους δημοτικὰς καὶ τὰς ἄλλας διοικητικὰς ἀρχὰς δὲν ἔγινεν ἀκόμη, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, συνήθης ἢ περὶ τούτου πρόνοια ἢ ἐκ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ νόμου αὐταῖς ῥητῶς ἐπιτασσομένη, δυσκολεύονται δὲ πολὺ, διὰ τὴν σπάνιν τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ, εἰς ὃ νὰ ἐμπιστεύωνται ἀρχαιολογικὰς ἐπιμελείας. Ἀρκεῖ νὰ σᾶς εἴπωμεν, ὅτι οἱ κατὰ σύστασιν τῆς Ἐταιρίας πρὸ ἔτους καὶ πλέον διορισθέντες ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἔφοροι Φίλιος καὶ Τσουντας δὲν ἠδυνήθησαν ἀκόμη νὰ πατήσωσι τοὺς τόπους, ἐφ' οὓς ἐτάχθησαν, τὴν Θεσσαλίαν, Ἄρταν, Αἰτωλίαν καὶ Ἀκαρνανίαν. Διατί; Διότι ἡ ἢ κεντρικὴ ἐνταῦθα ὑπηρεσία ἔχει αὐτῶν χρεῖαν ἢ αἰ ἀνασκαφαὶ τῆς ἡμετέρας Ἐταιρίας καὶ ἄλλων ἀλλοδαπῶν, αἱ ὁσημέραι πληθυνόμεναι. Χάριν μιᾶς τούτων ἐδανείσαμεν πρὸ μηνῶν τῇ Κυβερνήσει τὸν προμνησθέντα Βασ. Λεονάρδον, ἦν ἀπέλθῃ ἐφορεύσων εἰς Πελοπόννησον ἐπὶ τινα χρόνον, χάριν ἄλλης καὶ ἄλλων διεκόπησαν τὰ ἔργα τῆς Ἐταιρίας πλεονάκις τὰ ἐν Ἐλευσίनि καὶ Ἐπιδαύρω. Ὅθεν ἐκεῖνα τὰ ὅποια διὰ πλειόνων εἶπομεν πέρυσι λογοδοτοῦντες, ὅτι πρέπει ἢ Κυβέρνησις νὰ μεριμνήσῃ σπουδαίως περὶ μορφώσεως προσωπικοῦ διὰ τὴν ἀρχαιολογικὴν ὑπηρεσίαν, ἔχουσι καὶ νῦν τὴν χρησιμότητά των, λέγω δὲ καὶ ἀναγκαιότητα, καθ' ὅσον ἔνεκα τῆς ἀποχωρήσεως ἐκ τῆς τοῦ κράτους ὑπηρεσίας τοῦ πρώην Γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων Π. Εὐστρατιάδου καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ διὰ τοῦ ἀρχαιοτάτου τῶν ἐφόρων Π. Σταματάκη, ὁ ἀριθμὸς τῶν τέως ὑπαρχόντων πέντε ἐφόρων ἠλαττώθη κατὰ ἓνα, εἰς δὲ τῶν νῦν τεσσάρων ἐφόρων ὁ Κωνστ. Δημητριάδης εἶναι ἐξ ἀνάγκης προσκεκολλημένος διαρκῶς εἰς τὴν Ὀλυμπίαν. Ἐλπίζομεν, ὅτι ταῦτα συνορῶσα ἢ σεβ. Κυβέρνησις θέλει ἐπενέγκῃ ταχέως τὴν δυνατὴν ἀναπλήρωσιν τῶν ἐλλείψεων τούτων διὰ διορισμοῦ δύο τοῦλάχιστον ἔτι ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐφόρων, ἀνδρῶν ἐχόντων μάθησιν ἐν τοῖς ἀρχαιολογικοῖς καὶ φυσικῇ πρὸς τὰῦτα κλίσιν καὶ εὐρωστίαν πρὸς τούτοις σώματος. Ἄλλ' ἵνα τοιαῦτα πρόσωπα κερδηθῶσι τῇ ἀρχαιολογίᾳ, χρεῖα εἶναι πάντως νὰ αὐξηθῶσιν αἱ ἀπολαυαὶ αὐτῶν αἱ ὑλικάι καὶ αἱ τιμαί· διότι

ὁμολογεῖται ὑπὸ πάντων τὸ ἐπίπονον τῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας. Ταύτας δὲ τὰς σκέψεις τὸ Συμβούλιον τῆς Ἑταιρίας ἔσχεν ἤδη πρῶτην ἀφορμὴν νὰ ὑποβάλῃ εὐσεβᾶστως εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν, ὅτι καὶ τὸ μεθ' ἡμᾶς ἐρχόμενον θέλει πράξει τὰ ὅμοια.

Ὅμως δὲ καὶ οὕτως ἐχόντων τούτων, δὲν ἡμελήθησαν ὅλως τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις παρὰ τοῦ Συμβουλίου τοῦ λήξαντος ἔτους. Διαρκῶς ἐπληρόνοντο ἐκ χρημάτων τῆς Ἑταιρίας μισθοὶ ἀρχαιοφυλάκων ἐν Χαιρωνείᾳ, Θεσπιαῖς, Τανάγρα, Μυκῆναις καὶ Νεμέᾳ, καὶ ἐν Πειραιεὶ δὲ τοῦ φύλακος τοῦ ἐπιτηροῦντος εἰς τὴν διὰ τῆς βορβοροφάγου καθάρσιν τοῦ λιμένος, ἵνα ἀναλέγη τὰ τυχὸν ἀνεκλυόμενα ἐκ τοῦ βᾶθους ἀρχαῖα, ἔτι δὲ ἐδίδοντο καὶ ὁδοιπορικὰ καὶ ἐπιδόματα μισθῶν εἰς τοὺς ἐφόρους τοὺς ἐκπεμφθέντας εἰς διαφόρους ἀρχαιολογικὰς τῆς Ἑταιρίας ὑπηρεσίας. Εἰς ταῦτα ἔδαπανήθησαν ἐν τῷ ἔτει δρ. 6,805.05. (Ἐν τούτῳ τῷ ποσῷ περιλαμβάνονται καὶ οἱ μισθοὶ τοῦ Β. Λεονάρδου.)

Ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Συμβουλίου τῶν ἐν σχέσει πρὸς τὴν Κυβέρνησιν δὲν ὑπολείπονται νὰ μνημονευθῶσι σήμερον παρὰ δύο σχεδὸν μόναι, πρῶτον ὅτι καὶ κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ἐξηκολούθησε γινομένη ἢ ἄτοκος προκαταβολὴ χρημάτων τῆς Ἑταιρίας ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου διὰ δαπάνας τοῦ κράτους ἀρχαιολογικὰς, μὴ προβλεφθεῖσας ἐν τῷ προϋπολογισμῷ, καὶ δεύτερον ὅτι ἐρωτηθὲν τὸ Συμβούλιον παρὰ τοῦ τῆς Παιδείας ὑπουργείου ἐν μηνὶ Ἀπριλίῳ περὶ τοῦ πόσου τόπου πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως δέον νὰ μείνῃ ἀρρύμοτομητος εἰς κοινὰς πολιτῶν κατοικίας, ἤτοι ἀφοριστέος εἰς μελλούσας ἀρχαιολογικὰς ἐρεῦνας, ἔδωκεν ἐγγράφως γνώμην ὁποῖαν καὶ ἄλλοτε τῷ 1881 (1) καὶ εὐχεται νὰ εἰσακουσθῇ.

Τὰ δὲ κατὰ τοὺς Ἀναφιῶτας, τοὺς κατφικισμένους, ὡς δὲν ἔπρεπεν, εἰς τὰς ὑπὸ τὴν ἐνταῦθα Ἀκρόπολιν πέτρας, καὶ τὰ κατὰ τὴν ἐπιβλαβῆ τῇ ἀρχαιολογίᾳ ρυμοτομίαν τῶν περὶ τὸ Ὀλυμπιεῖον τόπων, μένουσιν ἔτι εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, ὅπου τὰ ἀφήκαμεν πέρυσι λογοδοτοῦντες. Ὅμως δὲ δὲν ἀποβάλλομεν τὴν ἐλπίδα διορθώσεως τῶν πρὸ ἐτῶν ἐκεῖ οὐ καλῶς γενομένων.

(1) Ἴδε Πρακτικὰ τοῦ 1881, σελ. 29-30.

• Τελευταῖον λέγομεν, ὅτι ἡ τῆς Ἑταιρίας Ἀρχαιολογικῆ Ἐφημερίς διήνυσεν αἰσίως τὸ δεύτερόν της ἔτος, πλὴν τινων βραδυτήτων, ἀναποφεύκτων ἐν τοῖς τοιούτοις ἔργοις. Ἀσμένως δὲ εἶδε τὸ Συμβούλιον πληθυνομένους τοὺς παρέχοντας ὕλην εἰς τὸ περιοδικὸν τοῦτο· διότι οὕτω μόνον θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ χωρήσῃ κανονικῶς καὶ ἀπροσκόπτως ἡ ἔκδοσις του, καθὼς εὔχονται πάντες οἱ φιλόχραιοι, ἡμεδαποὶ τε καὶ ἀλλοδαποὶ.

Τοσαῦτα εἶχε κ' ἐφέτος νὰ ἐκθέσῃ τὸ Συμβούλιον, ἡ δὲ κρίσις παρὰ τοῖς ἑταίροις.

Μετὰ ταῦτα παρελθὼν ὁ ταμίας τῆς Ἑταιρίας Π. Ἐμ. Γιαννόπουλος ἀνέπτυξε προφορικῶς κατ' ἄρθρον τὸν ἐντύπως ὑποβληθέντα εἰς τὴν Συνέλευσιν ἰσολογισμόν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων, καὶ τὴν συνυποβληθεῖσαν κατάστασιν τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρίας μετὰ τῶν ἀπολογισμῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1858 μέχρι τοῦ 1884, ὡς ἔπονται ἐνταῦθα.

ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ

ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ

ΚΥΡΙΑ ΕΣΟΔΑ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ. Τακτικά	Δρ.	5,031	20	
» Ειδικά	»	4,500	—	9,531
ΤΟΚΟΙ ΕΝ ΓΕΝΕΙ. Έκ χρεωγράφων και καταθέσεων	»	22,124	13	
ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΑ. Μέρισμα 22 μετοχών δύο εξαμηνίων	(α)	6,600	—	28,723
ΔΗΜ. ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ. Έξαργύρωσις κληρωθεισών όμολογιών	»			7,454
ΜΟΥΣΕΙΑ. Έξ εισιτηρίων εις αυτά	»			2,087
ΛΑΧΕΙΟΝ. Περίοδος Ζ'	»	633	—	
» » Η'	»	123,520	90	
» » Θ'	»	5,857	60	130,011
ΔΙΑΦΟΡΑ	(β)			1,463
ΕΠΟΙΚΙΑ	»			3,095
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ. Γ'. περιόδου	»			1,574
ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ	»			8,000
				<u>191,936</u>

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

ΒΙΟΜΗΧ. ΤΡΑΠΕΖΑ	»	204,500	—	
ΑΠΟΛΗΨΙΣ. Προκαταβολών λογαριασμού Δημοσίου	»	52,955	77	
» » Έταιρίας	»	4,878	68	
ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ ΤΑΜΕΙΟΥ. Τήν 31 Δεκεμβρίου 1883	»	2,063	77	261,354

(α) Ήτοι τών 12 μετοχών τής Έταιρίας και
 » 10 » εκ του κληροδοτήματος Ρώμα.
 —
 22
 =

(β) Έξ υπερτιμήσεως χρυσών νομισμάτων . . . . . Δρ. 315.82
 Έκ κέρδους 2 κληρ. όμολ. του δαν. τών 6 έκκατ. » 884.—
 Έκ πωλήσεως φυλλαδίων παλ. Αρχαιολ. Έφη-
 μερίδος και καταλογ. Μυκηναίων αρχαίων. . . . . » 182.90
 Έξ άμοιβής συγγραφέων τής Αρχαιολ. Έφημε-
 ρίδος, δωρισάντων αυτήν . . . . . » 80.50
 Δρ. 1,463.22

Τό όλον έσόδων. . . . Δρ. 453,290

ΜΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΔΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1884.

Π Λ Η Ρ Ω Μ Α Ι

ΚΥΡΙΑ ΕΣΟΔΑ

ΕΙΟΝ.	Προσωπικόν	Δρ.	4,185	—		
	Γραφική ὕλη, γάρτης, τυπωτικά, ταχυδρομικά κλπ.	»	1,596	80		
	Βιβλιοθήκη, αγορά βιβλίων καὶ δετικά	»	1,056	50	6,838	30
ΕΙΑ.	Προσωπικόν κλπ.	»	6,839	25		
	Ἀργαιοθῆκαι, συγκολλήσεις ἀρχαίων κλπ.		6,909			
	Προτομή Ἰωάν. Δημητρίου τοῦ ἐκ Δήμου.		2,000			
	Ἀγορά ἀρχαίων	»	46,507	65	62,255	90
Α.	Ἐπισκευαὶ καὶ ἀναστηλώσεις μνημείων	»			4,023	50
ΚΑΦΑΙ	Ἐλευσίνος.	»	4,692	55		
	Ἐπιδάουρου ἐν γένει		11,022.95			
	» οἰκοδομὴ Μουσείου.		3,115.20			
	Ἀμφιαρείου ἐν γένει		4,737.40			
	» οἰκοδομὴ Μουσείου.		1,364.—			
	Ὀλυμπίας	»	3,497	15		
	Ἐν Ἀθήναις ἐν ὁδῷ Πειραιῶς κλπ.		5,562.05			
	» περιτομήσεις κλπ. πυρποληθ. ἀγορᾶς.		2,436.40			
	Ἐν Πειραιεῖ	»	545	20		
	Ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Σαλαμίνος ἔρουναι.	»	1,496	50	38,469	40
Α. ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ.	Ἐπιμίσθιον ἐφόρων, μισθοὶ φυλάκων ἐπαρχιακῶν Μουσείων καὶ μνημείων	»			4,818	50
ΟΛΟΓ. ΕΦΗΜΕΡΙΣ.	Υἱλικόν, τύπωσις, ἀμοιβὴ ἀρθρογράφων καὶ ἐκ- δοτῶν κλπ.	»			11,345	25
ΟΝ.	Περίοδος Ε'	»	83	45		
	» Γ'	»	101	—		
	» Ζ'	»	123	57		
	» Η'	»	54,695	05		
	» Θ'	»	4,263	20	59,266	27
ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ.	Ἀγορὰ 37 ὄμολογ. τοῦ δανείου τῶν 10 ἑκατ. φρ. Εἰς Κ. Λύττικαν, Ἐθνικὴν Τράπεζαν καὶ Βιομηχανικὴν	»			7,973	50
ΤΡΑΠΕΖΑ.	Προκαταβολὴ δι' ἀγορὰν ἐκ τῶν νέων μετοχῶν αὐτῆς.	»			10,106	18
Α. ΠΟΣΟΣΤΑ	εἰσπράκτορος κλπ.	»			3,000	10
					338	60
					208,435	50

ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ

Κ. ΤΡΑΠΕΖΑ	»	138,035	50			
ΤΑΒΟΛΑΙ. Λογαριασμῶ Ἀημοσίου.	»	99,775	55			
» » Ἐταιρίας.	»	5,000	—	242,811	05	
				451,246	55	
ΠΟΝ ΤΑΜΕΙΟΥ. Μεταφερόμενον εἰς διαχείρισιν τοῦ 1885.	»			2,043	97	
	Τὸ ὅλον ἐξόδων.	Δρ.			453,290	52

Κ Α Τ Α Σ Τ Α Σ Ι Σ Τ Η Σ Π Ε Ρ Ι Ο Υ Σ Ι Α

Μ Ε Ρ Ι Δ Ε Σ	Υπόλοιπα 31 Δεκεμ. 1883		Πράξεις κατά το	
	Χρέωσις	Πίστωσις	Χρέωσις	Πί
ΑΚΙΝΗΤΑ. Οικόπεδα ἐν Ἀθήναις καὶ οἰκία ἐν Κηφισίᾳ	24,761	33		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ. 12 μετοχαὶ αὐτῆς	48,000	—	3,000	10
Κατάθεσις ἔντοκος	8,983	04		
ΔΗΜ. ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ. Ὅμολογια διαφόρων ἐθνικῶν δανείων	264,647	42	7,973	50
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ. Λογαριασμῶ Δημοσίου . . .	39,729	64	99,775	55
» Ἑταιρίας.	2,478	68	5,000	—
ΒΙΟΜΗΧ. ΤΡΑΠΕΖΑ. Ἀνοικτὸς λογαριασμὸς . .	10,417	08	138,035	50
ΤΑΜΕΙΟΝ. Υπόλοιπα τῆς 31 Δεκεμβρίου καὶ πιστοχρεώσεις τοῦ ἔτους.	2,063	77	451,226	75
	401,080	96	705,011	40
			401,080	96
			1,106,092	36
			717,991	—
			388,101	36

ΛΕΓΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1884.

Υπόλοιπα 31 Δεκεμ. 1884

Χρέωσις		Πίστωσις	
24,761	33		
51,000	10	(α)	
8,983	04		
265,166	92	(β)	
86,593	42	(γ)	
2,600	—	(δ)	
		(ε)	53,047 42
2,043	97	(ς)	
441,148	78		53,047 42
53,047	42		
388,101	36		

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

(α) ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΑ Λογ. 1883	Δρ.	48,000.—	
» 1884	»	<u>51,000.10</u>	πλ. δρ. 3,000.10
(β) ΔΗΜ. ΧΡΕΩΓΡ.	»	264,647.42	
» 1884	»	<u>265,166.92</u>	» » 519.50
(γ) ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ. Λογ. Δημοσίου	»	39,729.64	
» 1884	»	<u>86,593.42</u>	» » 46,863.78
(δ) ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ. Λογ. Έταιρείας	»	2,478.68	
» 1884	»	<u>2,600.—</u>	» » 121.32
			Πλειότερα Δρ. 50.504.70
(ε) ΒΙΟΜ. ΤΡΑΠΕΖΑ. 1883	Δρ.	10,417.08	
1884	»	<u>53,047.42</u>	Δρ. 63,464.50
(ς) ΥΠΟΛΟΙΠΟΝ ΤΑΜΕΙΟΥ.	1883	» 2,063.77	
	1884	» <u>2,043.97</u>	» 19.80
			» 63,484.30
			» Ολιγώτερα
			» 12,979.60

Έλάττωσις τῆς εταιρικῆς περιουσίας τὸ 1884 Δραχ. 12,979.60

ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ

Λογαριασμός τοῦ ἔτους 1883	Δρ.	401,080.96
» 1884	»	<u>388,101.36</u>
Διαφορὰ ἐπ' ἑλαττον ὡς ἀνωτέρω	Δρ.	<u>12,979.60</u>

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ. — ΠΙΝΑΞ

Α'. ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ	1858 - 1883		1884		Όλοι
ΚΥΡΙΑ ΕΣΟΔΑ					
ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ. Ἐτήσιαι. . . . Δρ.	138,171	50	5,031	20	143,202
» Ἐκτακτοί . . . . . »	54,974	71			54,974
» Εἰδικαί. . . . . »	48,245	53	4,500	—	52,745
ΤΟΚΟΙ καὶ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ. Ἐν γένει . . . »	327,370	87	28,724	13	356,095
ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ. Ἐξαργύρωσ. κληρωθ. ὁμολογ. »	163,016	52	7,454	—	170,470
ΜΟΥΣΕΙΑ. Ἐξ εἰσιτηρίων. . . . . »	7,939	25	2,082	—	10,021
ΑΚΙΝΗΤΑ. Πώλησις ἀκινήτων . . . »	10,258	93			10,258
» Ἐνοίκια. . . . . »	3,004	93	3,095	85	6,100
ΚΑΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ . . . . . »	4,910	72	8,000	—	12,920
ΔΙΑΦΟΡΑ . . . . . »	3,154	34	1,463	22	4,617
ΑΡΧΑΙΟΛ. ΕΦΗΜΕΡΙΣ (παλαιά) καὶ κα- τάλογοι τῶν ἐν τοῖς Μουσείοις ἀρχαίων. »	1,882	18			1,882
» Νέα τῆς 1ης Περιόδ. »			1,574	40	1,574
ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΧΡΗΜΑΤΩΝ . . . . . »	1,720	09			1,720
ΛΑΧΕΙΟΝ . . . . . »	638,550	72	130,011	50	768,562
	1,403,200	29	191,936	30	(α) 1,595,136
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ					
ΔΑΝΕΙΑ . . . . . »	64,732	14			64,732
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ. Ἀποληθθεῖσαι. . . »	349,725	83	57,790	45	407,516
ΒΙΟΜ. ΤΡΑΠΕΖΑ. Ἀλληλόλογρεως λο- γαριασμός . . . . . »	566,616	92	201,500	—	(β) 768,116
ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΑΙ . . . . . »	12,632	59			12,632
ΤΑΜΕΙΟΝ. Ὑπόλοιπα διαχειρίσεως μέχρι τοῦ 1883. . . . . »	2,114	24			2,114
	2,399,022	01	451,226	75	2,850,248

(α) Κύρια ἔσοδα . . . . Δρ. 1,595,136.59

(β) Διάφοροι λογαριασμοί . . . » 1,255,112.17

Δρ. 2,850,248.76

ΟΛΟΓΙΣΜΩΝ ΑΥΤΗΣ ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1858 - 1884.

Β'. ΠΛΗΡΩΜΑΙ		1858 - 1883		1884		ολογ	
ΚΥΡΙΑ ΕΞΟΔΑ							
ΡΑΦΕΙΟΝ. Προσωπικόν, τυπωτικά, έξοδα διάφορα και Βιβλιοθήκη. Δρ.		61,670	57	6,838	30	68,508	87
ΟΓΕΣΙΑ. Προσωπικόν, αρχαιοθήκαι, φυλακεία, έπισκευαί και συγκολλήσεις αρχαίων . . . . . »		106,244	74	15,748	25	121,992	99
ΤΟΡΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ . . . . . »		154,289	24	46,507	65	200,796	89
ΑΡΧΑΙΑ. Άνασκαφαί εν γένει . . . . . »		352,294	45	38,469	40	390,763	85
» Έπισκευαί και αναστηλώσεις μνημείων . . . . . »		21,984	81	4,023	50	26,008	31
ΠΑΡΧ. ΑΡΧΑΙΟΤ. Προσωπ. εφόρων και φυλάκων έπαρχ. Μουσείων και μνημείων . . . . . »		61,321	10	4,818	50	66,139	60
» Περισυναγωγή και μεταφορά αρχαίων . . . . . »		3,305	83			3,305	83
ΟΚΟΙ. Έν γένει . . . . . »		6,480	11	10,106	18	16,586	29
ΚΙΝΗΤΑ . . . . . »		20,518	75			20,518	75
ΔΙΑΦΟΡΑ. Ποσοστά εισπρακτορ., έκμαγεΐα αρχαίων κτλ. . . . . »		4,715	52	338	60	5,054	12
» Προτομαί προέδ. Έταιρ. . . . . »		1,696	43			1,696	43
» Συνδρομαί εις ξένους προς συντέλειαν ανασκαφών . . . . . »		446	43			446	43
ΠΡΟΒΛΕΨΤΑ . . . . . »		1,886	18			1,886	18
ΕΜΟΣΙΑ ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ. . . . . »		267,818	80	7,973	50	275,792	30
ΕΤΟΧΑΙ ΕΘΝΙΚ. ΤΡΑΠΕΖΗΣ . . . . . »		11,069	33			11,069	33
ΔΕΛΕΙΟΝ . . . . . »		259,163	68	59,266	27	318,429	95
ΚΙΝΗΤΑ Έπισκευαί. . . . . »		671	15			671	15
ΑΡΧΑΙΟΔ. ΕΦΗΜ. (Νέα Γης Περίοδ.). . . . . »		9,392	85	11,345	25	20,738	10
ΕΘΝ. ΤΡΑΠΕΖΑ Άγορά μετοχ. αυτής . . . . . »				3,000	10	3,000	10
		1,344,969	97	208,435	50	(α) 1,553,405	27
ΔΙΑΦΟΡΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ							
ΔΑΝΕΙΑ . . . . . »		65,625	—			65,625	—
ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΑΙ. Άποληπτέαι . . . . . »		398,222	83	104,775	55	502,998	38
ΕΘΜΗΧ. ΤΡΑΠΕΖΑ . . . . . »		577,034	—	(β) 138,035	50	(β) 715,069	50
ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΑΙ . . . . . »		10,838	57			10,838	57
ΕΘΝ. ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ . . . . . »		267	87			267	87
ΔΑΜΕΙΟΝ . . . . . »				2,043	97	2,043	97
		2,396,958	24	453,290	52	2,850,248	76

(α) Κύρια έξοδα . . . . . Δρ. 1,553,405.47

(β) Διάφοροι λογαριασμοί . . . . . » 1,296,843.29

Δρ. 2,850,248.76

ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ

ΤΗΣ Η'.

ΧΡΕΩΣΙΣ				
Κατά τὸ δημοσιευθὲν πρωτόκολλον ἐξελέγξαις τῶν πωληθέντων κλήρων τῆς Η'κς Περιόδου, ἐπωλήθησαν τοιοῦτοι 44,730, ἀποφέροντες, πρὸς δραχ. 3, ἐν ὄλῳ . . . . Δρ.		134,190	—	
Εἰσαχθείσας εἰς τὸ ταμεῖον τῆς Ἑταιρίας κατὰ μὲν τὸ 1883 διὰ διπλοτύπ. ἀρ. 67 »			4,219	10
» » » 85 »			6,000	—
			<u>10,219</u>	<u>10</u>
κατὰ δὲ τὸ 1884 διὰ διπλοτύπων » 2 »			60,793	30
» » » 17 »			4,965	—
» » » 18 »			39,943	89
» » » 45 »			2,901	19
» » » 61 »			14,917	49
			<u>133,740</u>	<u>07</u>
Ὁφείλεται ἔτι ὑπὸ τοῦ ἐν Σουλινᾷ ὑποπροξένου, τίμημα 150 πωληθ. κλήρων »			450	—
			<u>134,190</u>	<u>07</u>
Δρ.	134,190	—	134,190	07

Ἐν Ἀθήναις τὴν 26 Μαρτίου 1885.

ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ.

ΠΙΣΤΩΣΙΣ			
ΔΑΠΑΝΑΙ ΕΝ ΕΤΕΙ 1883			
1) Εἰς μισθὸν προσωπικοῦ κατὰ τὰ ἐντάλματα ἀριθ. 37,73,87,112,141,175,197,219,254, 280 καὶ 317=ἐντάλμ. 11X250= . Δρ.	2,750	—	
2) Εἰς χάρτην, λιθοχάραξιν καὶ τύπωνιν τῶν κληρῶν ὡς τὰ ἐντάλμ. ἀριθ. 155, 208 καὶ 240 . . . . . »	1,375	30	
			4,125 30
ΕΝ ΕΤΕΙ 1884			
3) Εἰς χάρτην, κ.λ.π. προσθέτων κληρῶν. *Ἐντάλμα 207 . . . . . Δρ.	835	65	
4) Εἰς ἐξαργύρωσιν 170 κερδησάντων κληρῶν ὡς τὰ ἐντάλμ. 83 καὶ 206 . . . . . »	40,301	73	
5) Εἰς προμήθειαν ἀνταποκριτ.*Ἐντάλ. 292 »	12,907	67	
6) Εἰς ἀμοιβὴν προσωπικοῦ.*Ἐντάλμα 85. »	650	—	
7) Ἐξαργυρωτέοι κερδήσαντες κληροὶ μὴ παρουσιασθέντες ἔτι. 2 πρὸς δρ. 894.69 »	1,789	20	
1 » » 223.65 »	223	65	
27 » » 89.46 »	2,415	42	
	4,428	27	
8) Προμήθεια ἀραιρετέα ἐκ τῶν εἰσπραχθησομένων παρὰ τοῦ ὑποπροξένου Σουλινᾶ ἐπὶ δραχμῶν 450 . . . . . »	45	—	
			4,473 27
			63,293 62
			70,896 45
Καθαρὸν κέρδος ἐκ τοῦ λαχείου τῆς Η' Περ. Δρ.			134,190 07

Ἡ ἐπὶ τοῦ λαχείου εἰδικὴ ἐπιτροπὴ

Α. ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ (Πρόεδρος)

Π. ΕΜ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ
ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΣ

Δαπάνη δύο ετών 1883-1884 δι' ἑπτὰ τεύχη		δρ. 20,438 10
Εἰσπραχθέντα ἐν ἔτει 1884	δρ. 1,574 40	
Εἰσπραχθησόμενα ἐν ἔτει 1885	» 1,804 80	
	δρ. 3,379 20	
Υπόλοιπον τευχῶν 2100 . . .	δρ. 7,560 —	
Υπόλοιπον χάρτου πινάκων. . .	» 2,252 76	
Χάρτης δαπανηθεὶς εἰς τύπωσιν τῶν πινάκων τῶν Πρακτικῶν. . .	» 256 30	
	» 2,509 06	
		» 13,987 84
		Ζημία δύο ετών δρ. 6,989 88

Μετὰ δύο δ' ἑβδομάδας, τῇ 10^ῃ Φεβρουαρίου 1885, ἡμέρα Κυριακῆ, ὥρα 10^ῃ π. μ. συνελθόντων αὐθις ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἐταίρων ἑβδομήκοντα, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ προέδρου, ὁ ἀντιπρόεδρος Σπ. Φιντικλῆς προσεκάλεσε τὴν ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπὴν νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τοὺς ἐταίρους τὴν ἔκθεσίν της. Ὅθεν παρελθὼν ὁ εἰσηγητὴς αὐτῆς Π. Νικολόπουλος ἀνέγνω τὰ ἐξῆς :

Πρὸς τὴν συνέλευσιν τῶν ἐταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Κύριοι !

Ἐκπληροῦντες τὴν ἀνατεθεῖσαν ἡμῖν ἐντολὴν περὶ ἐξελέγξεως τῶν λογαριασμῶν τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἔτους 1884 ἐλάβομεν

ὕπ' ὄψει τὰ στελέχη τῶν διπλοτύπων εἰσπράξεως τοῦ τε ταμίου τῆς Ἑταιρίας ἡμῶν κυρίου Π. Γιαννοπούλου καὶ τοῦ εἰσπράκτορος, τὰ μὲν ἀπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 1-83, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 1-72, 74-120, 122-136, 138-150, 152-206 καὶ 208-212 (ἀκυρωθέντων τῶν ὑπ' ἀριθ. 73, 121, 137, 151, 207), τὰ στελέχη τῶν ἐκδοθέντων χρηματικῶν ἐνταλμάτων καὶ τὰ χρηματικὰ ἐντάλματα μετὰ τῶν δικαιολογητικῶν ἐγγράφων ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 1-21 καὶ 23-363 (τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22 ἀκυρωθέντος) καὶ ἀφοῦ ἐθέσαμεν τὸ «ἐθεωρήθη» ἐπὶ τῶν στελεχῶν τῶν τελευταίων διπλοτύπων, παρεβίλομεν τὰ τε διπλότυπα καὶ τὰ ἐντάλματα μετὰ τοῦ καθημερινοῦ βιβλίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπίσης ἐθέσαμεν τὸ «ἐθεωρήθη» ὑπὸ τὴν τελευταίαν πρᾶξιν τοῦ καθημερινοῦ 125, τὴν παρακολουθουμένην ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἰσολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1884 καὶ τοῦ εἰδικοῦ λογαριασμοῦ τῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρίας, ἐκ τῆς παραβολῆς δὲ ταύτης ἐπίστημεν ὅτι καὶ τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα ἐνεγράφησαν ἐν αὐτῷ μετ' ἀκριβείας καὶ τὰ μὲν ἔσοδα ἀποτελοῦσι χρηματικὸν ποσὸν δραχμῶν 453,290.52

Ἦτοι τὰ κύρια ἔσοδα Δρ. 191,936.30

Οἱ διάφοροι λογαριασμοὶ » 261,354.22

Τὰ δὲ ἔξοδα . . . . . Δρ. 451,246.55

Ἦτοι τὰ κύρια ἔξοδα . Δρ. 208,435.50

Οἱ διάφοροι λογαριασμοὶ » 242,811.05

Καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ταμείου τῆς 31 Δεκεμ-

βρίου 1884 . . . . . Δρ. 2,043.97

Κατόπιν προέβημεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν τίτλων, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρίας. Τὸ ἐνεργητικὸν τῆς περιουσίας ταύτης σύγκειται :

α) Ἐκ δύο οἰκιῶν ἐν Ἀθήναις καὶ μιᾶς ἐν Κηφισίᾳ ἀξίας . . . . . Δρ. 24,761.33

β) Ἐκ δώδεκα μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς . . . . . » 48,000.—

Πρὸς μεταφορὰν . . . Δρ. 72,761.33

	Ἐκ μεταφορᾶς . . .	Δρ. 72,761.33
γ')	Ἐκ τῶν προκαταβληθέντων χρημάτων εἰς λογαριασμὸν τῶν προσκτηθεισῶν τριῶν νέων μετοχῶν τῆς αὐτῆς Τραπεζῆς	» 3,000.10
δ')	Ἐκ τῶν ἐντόκως κατατεθειμένων χρημάτων παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ	» 8,983. 4
ε')	Ἐκ τῶν παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Βιομηχανικῆς πίστεως κατατεθειμένων ὁμολογιῶν τοῦ Δημοσίου	
	141 τοῦ δανείου τῶν δρ. 6,000,000 πρὸς 6 ⁰ / ₀	}
	410 » » 25,000,000 » 9 ⁰ / ₀	
	9 » » » 8 ⁰ / ₀	
	251 » » 4,000,000 » 8 ⁰ / ₀	
	135 » » 60,000,000 » 6 ⁰ / ₀	
	91 » » 10,000,000 » 8 ⁰ / ₀	
	Καὶ ἐκ τῶν παρὰ τῷ ταμίᾳ εὑρισκομένων 37 ὁμολόγων τοῦ αὐτοῦ δανείου τῶν 10,000,000	» 265,166.92
ς')	Ἐκ τῶν ὀφειλομένων προκαταβολῶν λογαριασμῶ Δημοσίου	» 86,593.42
ζ')	Ὅμοιως λογαριασμῶ τῆς Ἑταιρίας	» 2,600.—
η')	Ἐκ τῶν ὑπαρχόντων μετρητῶν	» 2,043.97
		<u>Δρ. 441,148.78</u>

Τὸ δὲ παθητικὸν ἐκ τῶν ὀφειλομένων πρὸς τὴν Τράπεζαν τῆς Βιομηχανικῆς πίστεως ἐκ τοῦ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Ἑταιρίας ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ . . . . . Δρ. 53,047.42

Δρ. 388,101.36

Ἐπειδὴ δὲ ἡ καθαρὰ περιουσία κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1883 συνίστατο ἐκ . . . . . » 401,080.96

Ἐπεταὶ ὅτι ἡλαττώθη αὕτη κατὰ . . . . Δρ. 12,979.60

Τό τε προεδρεῖον καὶ τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἐξεπλήρωσαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1884 μετ' ἐπιμελείας καὶ ἀκριβείας τὰ ἐπίμοχθα καὶ σπουδαῖα ἔργα αὐτῶν· διὸ θεωροῦμεν καθῆκον ἡμῶν νὰ προτείνωμεν ὑμῖν, κύριοι, ὅπως ἐκφρασθῶσιν αὐτοῖς αἱ εὐχαριστίαι τῆς συνελεύσεως.

Τὸ τρίτον μέλος τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς ὁ κ. Ν. Ἀναστασίου ἐδήλωσεν ἡμῖν διὰ τῆς ἀπὸ 5 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ἐπιστολῆς του, ὅτι κωλύεται νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν ἐξέλεξιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 9 Φεβρουαρίου 1885.

Ἡ Ἐλεγκτικὴ Ἐπιτροπὴ
Π. Γ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΠΑΝΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Μετὰ ταῦτα οἱ ἑταῖροι ἐψήφισαν διὰ δύο ψηφηφοριῶν, καθ' ἃ κελεύει ὁ ὀργανισμός, τὸ νέον συμβούλιον ὡς ἑξῆς·

Πρόεδρον τὸν Ἀλ. Ἀ. Κοντόσταυλον	διὰ ψήφων	61
Ἀντιπρόεδρον τὸν Σπυρ. Φιντικλῆν	»	62
Γραμματέα τὸν Στέφ. Α. Κουμανούδην	»	69
Ταμίαν τὸν Π. Ἐμ. Γιαννόπουλον	»	62
Συμβούλους δὲ τοὺς Π. Σταματάκην	»	58
Λ. Καφταντζόγλου	»	57
Εὐθ. Καστόρχην	»	54
Στ. Δραγούμην	»	54
Γ. Ἀντωνιάδην	»	49
Γ. Νικολαΐδην	»	45
Δ. Σεμιτέλον	»	36

Ἄφου δὲ ἀνεκήρυξεν ὁ ἀντιπρόεδρος τὸ ἀποτέλεσμα τῶν δύο ψηφηφοριῶν, διελύθη ἡ Συνέλευσις περὶ μεσημβρίαν.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ
ΤΩΝ ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΚΑΤΑΒΑΛΟΝΤΩΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΝ
ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

(*Όσων όνομάτων είναι προτεθειμένος άστερίσχος, αυτοί προς τήν έτησίαν συνδρομήν και καθυστεροῦσαν συνδρομήν κατέβαλον ἢ τήν τοῦ προσεχούσος έτους*).

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ . Δρ. 1000.—	ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ ΕΜ. . . . . »	15.—
ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ Ιω. . . . . »	* ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ Κ. . . . . »	35.—
ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ ΑΝΔΡ. . . . . »	ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ ΣΤΕΦ. . . . . »	15.—
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Α. . . . . »		
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ Χ. . . . . »	ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ Π. . . . . »	15.—
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ν. . . . . »		
ΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΤ. . . . . »	ΖΑΗΜΗΣ ΑΔ. . . . . »	15.—
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Α. Ι. . . . . »	ΖΑΧΑΡΙΟΥ Δ. Π. . . . . »	15.—
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ Γ. ΕΜ. . . . . »	ΖΟΛΩΤΑΣ Γ. . . . . »	15.—
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΑΚ. . . . . »	* ΖΩΓΡΑΦΟΣ Ιω. . . . . »	30.—
ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ ΑΝΔΡ. . . . . »		
	ΗΡΕΙΩΤΗΣ Π. . . . . »	20.—
ΒΑΡΕΛΙΔΗΣ Α. . . . . »		
ΒΑΡΟΥΧΑΣ ΗΔ. . . . . »	ΘΕΟΔΩΡΟΣ Π. . . . . »	50.—
ΒΑΣΗΣ ΣΠ. . . . . »	ΘΕΟΦΙΛΑΤΟΣ Ιω. . . . . »	15.—
BENER Ν. . . . . »		
ΒΟΥΡΤΣΕΛΑΣ Ιω. . . . . »	ΙΑΣΕΜΙΔΗΣ Π. . . . . »	15.—
	ΙΑΤΡΙΔΗΣ ΕΓΘ. . . . . »	15.—
* ΓΑΖΗΣ Ν. . . . . »	ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΣΤ. . . . . »	15.—
ΓΕΡΑΚΗΣ Γ. Α. . . . . »	ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ Π. . . . . »	15.—
ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Π. ΕΜ. . . . . »	ΚΑΖΑΖΗΣ Ν. . . . . »	15.—
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΣ Κ. . . . . »	ΚΑΛΑΠΟΘΑΚΗΣ Μ. . . . . »	15.—
ΓΡΗΓΟΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΣ ΑΧ. . . . . »	ΚΑΛΔΙΓΑΣ Π. . . . . »	15.—
	ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΣ Θ. . . . . »	15.—
ΔΑΜΑΔΑΣ Ν. . . . . »	ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ Κ. . . . . »	25.—
ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΗΣ Δ. . . . . »	ΚΑΣΤΟΡΧΗΣ Ε. . . . . »	15.—
ΔΕΜΑΣΑΣ Ν. . . . . »	ΚΑΤΑΚΟΥΖΗΝΟΣ ΑΔ. . . . . »	15.—
ΔΕΡΒΟΣ Γ. Ι. . . . . »	ΚΑΤΡΙΒΑΝΟΣ ΑΘ. . . . . »	15.—
ΔΗΛΙΓΙΑΝΝΗΣ Θ. . . . . »	ΚΑΦΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥΣ Δ. . . . . »	15.—
ΔΗΜΙΤΣΑΣ Μ. . . . . »	ΚΟΗΛΗΡ U. . . . . »	25.—
ΔΙΟΣΚΟΥΡΙΔΗΣ Χ. . . . . »	ΚΟΚΙΔΗΣ Δ. . . . . »	15.—
ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ ΣΠ. . . . . »	ΚΟΚΙΝΙΑΤΗΣ Ιω. . . . . »	15.—
ΔΡΑΓΟΥΜΗ ΕΔΙΖΑ . . . . . »	ΚΟΥΓΒΑΣ ΑΔ. . . . . »	15.—

ΚΟΝΤΟΣ Κ. . . . . »	15.—	ΠΑΝΤΑΖΙΔΗΣ ΙΩ. . . . . »	15.—
ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ Α. . . . . »	15.—	ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ Ι. Χ. . . . . »	15.—
ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ Ι. . . . . »	15.—	ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Γ. . . . . »	15.—
ΚΟΡΟΜΗΔΑΣ Δ. . . . . »	15.—	ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΘ. . . . . »	20.—
ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ Π. . . . . »	15.—	ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ Ν. »	20.—
ΚΟΥΛΟΥΜΟΠΟΥΛΟΣ Θ. . . . . »	15.—	ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Θ. »	15.—
ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ ΑΝΔΡ. Ι. »	15.—	ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΧΡ. . . . . »	15.—
ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ ΣΤ. Α. »	15.—	ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ Β. . . . . »	15.—
ΚΡΕΜΟΣ Γ. . . . . »	15.—	ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ Κ. »	15.—
ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Δ. . . . . »	15.—	ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ Π. »	15.—
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΑΔ. . . . . »	15.—	ΠΑΠΠΟΣ Δ. . . . . »	30.—
ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΙΩ. . . . . »	15.—	ΠΑΠΟΥΔΟΦ Α. . . . . »	15.—
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ Π. . . . . »	15.—	ΠΑΥΛΙΔΗΣ Π. . . . . »	15.—
ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Ν. »	15.—	ΠΕΡΡΗΣ Π. . . . . »	15.—
ΚΩΣΤΗΣ Κ. Ν. . . . . »	15.—	ΠΕΡΡΗΣ ΣΠ. . . . . »	15.—
		ΠΕΤΡΙΔΗΣ Δ. . . . . »	15.—
ΛΑΚΩΝ Β. . . . . »	15.—	ΠΟΛΙΤΗΣ Ν. Γ. . . . . »	15.—
ΛΑΠΠΑΣ Μ. . . . . »	15.—	ΠΟΣΤΟΛΑΚΑΣ ΑΧ. . . . . »	15.—
ΛΑΚΚΑΡΙΔΗΣ Λ. . . . . »	15.—	ΠΡΕΤΕΝΤΕΡΗΣ Χ. Τ. . . . . »	15.—
ΛΟΥΝΤΖΗΣ ΑΝ. . . . . »	15.—	ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ ΑΘΗΝΩΝ . . . . . »	15.—
LUEDERS Ο. . . . . »	25.—	ΠΡΩΤΟΔΙΚΟΣ ΙΩ. . . . . »	15.—
ΜΑΛΙΚΟΠΟΥΛΟΣ Θ. . . . . »	15.—	ΡΑΔΔΗΣ Δ. . . . . »	15.—
ΜΑΝΤΖΑΚΟΣ Χ. . . . . »	15.—	ΡΑΝΔΑΣ Λ. . . . . »	15.—
ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩ. . . . . »	15.—	ΡΕΝΙΕΡΗΣ Μ. . . . . »	15.—
ΜΑΡΑΘΕΑΣ Ν. . . . . »	15.—	ΡΗΓΑΔΗΣ ΕΔ. . . . . »	25.—
ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗΣ ΚΥΡ. . . . . »	15.—	ΡΙΖΟΣ Ε. . . . . »	15.—
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗΣ Τ. . . . . »	15.—	ΡΩΜΑΪΔΗΣ Κ. . . . . »	15.—
ΜΕΛΛΑΣ Μ. . . . . »	25.—		
ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ Γ. . . . . »	15.—	ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Σ. »	15.—
ΜΟΥΣΗΣ ΙΩ. . . . . »	20.—	ΣΑΡΙΠΟΛΟΣ Ν. . . . . »	15.—
ΜΠΟΥΚΗΣ ΙΩ. . . . . »	15.—	SCHLIEMANN Η. . . . . »	15.—
ΜΥΛΩΝΑΣ Κ. . . . . »	15.—	ΣΕΜΙΤΕΛΟΣ Δ. . . . . »	15.—
		ΣΚΟΥΖΕΣ Π. Γ. . . . . »	15.—
ΝΕΓΡΗΣ Ν. . . . . »	15.—	* ΣΚΟΥΛΟΥΔΗΣ ΣΤ. . . . . »	30.—
ΝΕΓΡΗΣ Φ. . . . . »	15.—	ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ Ι. Ι. . . . . »	15.—
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ Γ. . . . . »	15.—	ΣΟΛΟΜΟΣ Ν. . . . . »	15.—
ΝΙΚΟΛΑΟΠΟΥΛΟΣ Π. . . . . »	15.—	ΣΟΥΓΔΟΥΡΗΣ Γ. . . . . »	25.—
		* ΣΟΥΤΕΟΣ ΑΔ. . . . . »	50.—
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ Β. Τ. . . . . »	15.—	ΣΟΦΙΑΝΟΣ Ν. . . . . »	15.—
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ ΠΡ. . . . . »	15.—	ΣΠΑΝΔΩΝΗΣ Ν. . . . . »	15.—
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΚΩΝΣΤ. . . . . »	25.—	ΣΤΑΜΑΤΑΚΗΣ Π. . . . . »	15.—
ΟΛΥΜΠΙΟΣ ΑΔ. . . . . »	15.—	ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΣΤΕΦ. . . . . »	15.—
		ΣΧΙΝΑΣ Β. . . . . »	15.—
* ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ ΗΔ. . . . . »	25.—	* ΤΕΟΥΝΤΑΣ ΧΡ. . . . . »	35.—

ΤΕΟΥΧΛΟΣ Ν. . . . . »	15.—	ΧΑΛΚΙΟΠΟΥΛΟΣ Ν. . . . . »	15.—
ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ Θ. Ν. . . . . »	15.—	ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ Γ. Ν. . . . . »	15.—
ΦΙΛΙΟΣ Δ. . . . . »	15.—	ΧΑΤΖΙΔΑΚΗΣ ΙΩ. Ν. . . . . »	25.—
ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ Γ. . . . . »	15.—	ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ Ν. . . . . »	15.—
ΦΙΝΤΙΚΑΝΗΣ ΣΠ. . . . . »	15.—	ΧΑΡΙΔΑΟΣ ΕΜ. . . . . »	50.—
ΦΛΟΓΑΪΤΗΣ Θ. . . . . »	15.—	ΧΡΥΣΟΧΟΟΣ Μ. . . . . »	20.—
* ΦΥΓΑΛΗΣ Α. . . . . »	30.—	ZILLER Ε. . . . . »	15.—
* ΦΩΣΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ Κ. . . . . »	30.—		

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΕΩΝ . . . . . Δρ.	100.—
ΔΡΑΓΑΤΗΣ Ι. Χ. . . . . »	15.—
ΖΑΝΝΕΤΟΣ Γ. . . . . »	15.—
ΜΕΛΕΤΟΠΟΥΛΟΣ ΑΔ. . . . . »	50.—
ΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ ΤΡ. . . . . »	15.—
ΟΒΕΡΓ ΕΜ. . . . . »	25.—

ΕΝ Τῃ ΛΟΙΠῃ ΣΤΕΡΕᾷ ΕΛΛΑΔΙ

Η ΜΟΝΗ ΠΕΝΤΕΛΗΣ . . . . . Δρ.	50.—
» ΜΑΚΑΡΙΩΤΙΣΣΗΣ . . . . . »	22.50
» ΤΑΣΙΑΡΧΩΝ ΕΝ ΔΗΜῳ ΘΙΣΣΗΣ. . . . . »	22.50
» ΟΣΙΑΣ ΠΕΔΑΓΙΑΣ . . . . . »	22.50
» ΣΩΤΗΡΟΣ ΣΑΓΜΑΤΑ. . . . . »	25.—
» ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΕΝ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑ. . . . . »	27.—
ΔΗΜΟΣ ΑΚΡΑΪΦΝΙΟΥ ΕΝ ΒΟΙΩΤΙΑ . . . . . »	40.—
» ΤΥΡΝΑΒΟΥ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ . . . . . »	25.—

ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣῳ

ΦΡΑΝΤΖΗΣ ΙΩ. Ζ. ΕΝ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ. . . . . Δρ.	20.—
--	------

ΕΝ ΤΑΙΣ ΝΗΣΟΙΣ

Η ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΝ ΑΝΔΡῳ . . . . . Δρ.	25.—
ΠΕΤΡΗΣ Ν. ΕΝ ΔΕΥΚΑΔΙ . . . . . »	15.—
* ΡΩΜΑΝΟΣ ΙΩ. ΕΝ ΚΕΡΚΥΡᾳ. . . . . »	60.—

ΕΝ Τῳ ΕΞΩΤΕΡΙΚῳ

ΚΕΡΕΤΖΗΣ ΣΤ. ΕΝ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ. . . . . Δρ.	15.—
ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ Γ. ΕΝ ΒΙΕΝΝῃ . . . . . »	50.—
ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ Μ. ΕΝ ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙῳ . . . . . »	50.—

ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΙΩ. ΕΝ ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΕΙ	»	500.—
ΒΛΑΣΤΟΣ ΣΤΕΦ. ΕΝ ΜΑΣΣΑΛΙΑ	»	25.—
ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ Ν. ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ	»	20.—
ΜΥΡΙΑΝΘΕΥΣ ΙΕΡΩΝ. ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩ	»	26.70
FREDERIC DE MOCATTA »	»	506 —
LUDLOW TH. ΕΝ ΝΕΩ ΕΒΟΡΑΚΩ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	»	25.—

Ἔτι μετὰ τὴν κλείσιν τῶν τοῦ ἔτους λογαριασμῶν ἐπλήρωσαν συνδρομὴν μέγρι
τέλους Ἰανουαρίου 1885 οἱ ἑξῆς ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις: — Α. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ, Δ.
ΒΙΚΕΛΑΣ, καὶ ὁ ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΟΠΟΛΙΤΩΝ ΣΥΡΡΟΓ.

BIBΛΙΑ ΔΩΦΗΘΕΝΤΑ

- Ἀκολουθία ἱερὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Χριστοδοῦλου. Ἐκδοσις τρίτη ὑπὸ Κ. Βοῖνη. Ἐν Ἀθήναις, 1884.
- Anthropological Society of Washington, (Transactions of the). Vol. 1-2. Washington, 1882-83.
- Archæological Institute of America. Fifth annual Report. Cambridge, 1884.
- Barber, Edw., Pueblo Pottery. Washington, 1881.—Antiquity of the Tobacco-Pipe, 1881. — Mound-Pipes, 1882.—Collection of Tobacco-Pipes, 1882.
- Boletim de architectura. T. N. N° 4, 5. Lisboa, 1884.
- Bulletin de correspondance hellénique. 1884.
- Cambridge Antiquarian Society. Report and Communications, N° xxiv, xxv. Cambridge, 1884. — On the Domesday of Cambridgeshire, 1884. — Memoir of Caleb Parnham, 1883.
- Censo general de la provincia de Buenos Aires. Buenos Aires, 1883.
- Compte-rendu de la commission impériale archéologique pour l'année 1881. St.-Petersbourg, 1883.
- Ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος. Τόμ. ΙΔ'. μετὰ παραρτήματος, Τόμ. ΙΕ'. μετὰ παραρτήματος. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1884.
- Engel, Arth., Monnaies grecques du Musée de l'École évangélique. 1884.
- Ἔστια. Σύγγραμμα περιοδικόν. 1884.
- Franklin Institute. Commemorative exercices. Philadelphia, 1877.—Charter and Bay-laws of the Fr. Instit. 1882.— The Journal of Fr. Inst. 1884.

- Guia da exposiçao anthropologica. Rio de Janeiro. 1882.
- Hoepken, J., De theatro attico. Bonnae, 1884.
- Hoffman, J., Mineralogy of Nevada. Washington, 1878.—
List of Birds. 1881. — Eskimo pictographs. 1883. —
Carson Footprints. 1883.
- Journal of Philology (The american), Vol. V, 1. Baltimore, 1884.
- Journal of hellenic studies (The), Vol. 1-v. London 1880-83.
- Μαυροφρύδης, Δ., Δοκίμιον ιστορίας τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης.
'Ἐν Σμύρνῃ, 1874.
- Memorie della Regia Academia di scienze, lettere ed arti
in Modena. T. xx, P. 1, II. Modena, 1880-81. Serie II,
Vol. 1, 1883.
- Milchhoefer, A., Die Museen Athens. Athen, 1881.
- Mittheilungen des D. arch. Institutes. Athen, 1884.
- Μουσεῖον καὶ Βιβλιοθήκη τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς. Περίοδος
Α'. 1874-75. 'Ἐν Σμύρνῃ, 1875.—Περίοδος Β'. ἔτος Α',
1875-76.—Περίοδ. Β'. ἔτος Β' καὶ Γ'. 1878.—Περίοδος
Γ'. ἔτος Α' καὶ Β', 1880.—Κώδηξ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχο-
λῆς, 1876.—Τὰ Σμυρναϊκά. Α'. 1876, Β'. 1879.
- Müller, S., Die Thier-Ornamentik im Norden. Ham-
burg, 1881.
- Müller, S., Den Europaeiske Bronzealders oprindelse første
udvikling. Kjöbenhavn, 1882.
- Numismatic and Antiquarian Society (Report of the). Phi-
ladelphia, 1884.
- Παρνασσός. Σύγγραμμα περιοδικόν. Τόμ. Η'. τεύχη Α, Β, Γ.
'Ἐν Ἀθήναις, 1884.
- Peabody Museum. Sixteenth and seventeenth annual Re-
ports. Cambridge, 1884.
- Phillips., On a supposed Runic inscription. 1884.
- Platonist (The), Vol. II, N° 1, 2, 4. Orange, 1884.
- Πλάτων. Σύγγραμμα περιοδικόν. Τόμ. ς'. 'Ἐν Ἀθήναις, 1884.
- Riedenauer, Ant., Handwerk und Handwerker in den
homerischen Zeiten. Erlangen, 1873.

- Rochas, Alb. de., Les origines de la science et ses premières applications. Paris.
- Rossignol, J. P., Les métaux dans l'antiquité. Paris, 1863.
- Schliemann, H., Antiquités troyennes. Leipzig, 1874.
- Schliemann, H., Mycènes. Paris, 1879.
- Σταματιάδης, Ἐπ. Ι., Περὶ τοῦ ὀρύγματος τοῦ Εὐπαλίνου.
Ἐν Σάμῳ, 1884.
- Stenersen., Myntfundet fra graeslid i Thydalen. Christiania, 1881.
- Universität zu Kiel, (Schriften d.). Kiel, 1883.
- Viestnik Hrvatskoga arkeol. Druztva. God. vi. Agram, 1884.

BIBLIA ΑΓΟΡΑΣΘΕΝΤΑ ΧΡΗΜΑΣΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

- Boutkowski, M., Dictionnaire numismatique, Livr. xxix, xxx. Leipzig, 1884.
- Blümner, H., Technologie u. Terminologie d. Gewerbe u. Künste. 3er Bd. Leipzig, 1884.
- Curtius, E., Heracles d. Satyr u. Dreifussräuber. Berlin, 1852.
- Curtius, E. u. Kaupert, J., Karten von Attica. Heft III. Berlin, 1884.
- Daremberg, Ch. et Saglio, Edm., Dictionnaire des antiquités. 9e fascicule. Paris, 1884.
- Devéria, Th., Catalogue des manuscrits égyptiens du Musée du Louvre. Paris, 1881.
- Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος. 1884.
- Fröhner, W., Notice de la sculpture antique du Musée du Louvre. I vol. Paris, 1884.
- Furtwängler, Ad., La collection Sabouroff. Liv. vi-viii. Berlin, 1884.

- Gomperz, Th., Ueber ein bisher unbekanntes griech. Schriftsystem. Wien, 1884.
- Graves, T., Salamis and Eleusis Bays. London, 1843.
- Helbig, W., Die Italiker in d. Poebene. Leipzig, 1879.
- Helbig, W., Das Homerische Epos. Leipzig, 1885.
- Heuzey, L., Catalogue des figurines antiques de terre cuite du Musée du Louvre. T. I. Paris, 1882.
- Jahn, O., Archæologische Aufsätze. Greifswald, 1845.
- Lepsius, K., Die Längenmasse der Alten. Berlin, 1884.
- Longpérier, A., Notice des bronzes antiques du Musée du Louvre. Paris, 1879.
- Millingen, J., Peintures antiques et inédites de vases grecs. Rome, MCCCXIII.
- Millingen, J., Peintures antiques de vases grecs de la collection Coghill. Rome, MCCCXVII.
- Overbeck, J., Die antiken Schriftquellen z. Geschichte d. bild. Künste bei d. Griechen. Leipzig, 1868.
- Pape, W., Griechisch - Deutsches Handwörterbuch. Bd. 1-2. Braunschweig, 1880.
- Pape, W., Wörterbuch d. griechischen Eigennamen. Bd. 1-2. Braunschweig, 1875.
- Pausaniæ descriptio Græciæ. Ed. J. Schubart. Vol. 1-3. Lipsiæ MDCCLXXXI.
- Pierret, P., Dictionnaire d'archéologie égyptienne. Paris, 1875.
- Pierret, P., Catalogue de la salle historique de la gallerie égyptienne du Musée du Louvre. Paris, 1882.
- Rougé, E de., Notice sommaire des monuments égyptiens du Musée du Louvre. Paris, 1879.
- Rougé, E de., Notice des monuments égyptiens. Paris, 1883.
- Roscher, W., Ausführliches Lexikon d. griechischen u. römischen Mythologie. Lief. 1-5. Leipzig, 1884.
- Steffen u. Lolling, H., Karten von Mykenæ m. erläuternden Texte. Berlin, 1884.

- Stuart, J. and Revett, N., *Antiquities of Athens*. Vol. 5. London, 1762-1830.
- Sybel, L. v., *Katalog d. Sculpturen zu Athen*. Marburg, 1881.
- Trey G., *Griechische Thongefässe in Statuetten- u. Büstenform*. Berlin, 1875.
- Villefosse, A. H. de., *Notice des monuments de la Palestine du Musée du Louvre*. Paris, 1879.
- Wussow, A. v., *Die Erhaltung d. Denkmäler in d. Kulturstaaten d. Gegenwart*. 2 Bd. Berlin, 1885.
- Zeitung, *Archaeologische*. Berlin, 1884.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΕΠΙΔΑΥΡΙΑ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

(Πίναξ 1, 2 καὶ 3)

Λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ Dörpfeld, ἐντολῇ τῆς Ἑταιρίας, γενομένων σχεδιασμάτων ἀπάντων τῶν ἐν τῷ ἱερῷ ἀνακαλυφθέντων οἰκοδομημάτων ἠρξάμεθα ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους δημοσιεύοντες γενικὴν σύντομον ἔκθεσιν περὶ τῶν ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἀνασκαφῶν ἀνακαλυφθέντων ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων (ἴδ. Πρακτικὰ τοῦ ἔτους 1883). Τὴν ἔκθεσιν ταύτην συνεχίζοντες πραγματευόμεθα νῦν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ τῆς παρ' αὐτῷ μεγάλης ἰωνικῆς στοᾶς, καὶ περὶ τοῦ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1883 ἀνακαλυφθέντος ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος. Συνεχίζομεν δὲ τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἐν τῷ αὐτῷ μέτρῳ, ὅσον ἔνεστι δηλ. συντόμως πραγματευόμενοι τὸ ἡμέτερον θέμα, ἀποβλέποντες εἰς τοὺς πολλοὺς τῶν ἀναγνωστῶν τῶν Πρακτικῶν καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς ἀρχιτέκτονας καὶ τοὺς ἀρχιτεκτονικὰς γνώσεις κεκτημένους, οἵτινες ἐν τοῖς σχεδιάσμασι τοῦ Dörpfeld δύνανται νὰ ἀναγνώσωσιν, ὅ,τι αὐτοῖς ἀναγκαιοῖ πρὸς κατὰληψιν τῶν περὶ οὗ πρόκειται οἰκοδομημάτων. Ἴνα δὲ ὁ περὶ τῶν οἰκοδομημάτων τούτων λόγος γένηται σαφέστερος τῷ ἀναγνώστη, προσθέτομεν νῦν καὶ τοπογραφικὸν πίνακα τοῦ ἱεροῦ (Πίν. 1), δεικνύοντα τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀνασκαφῶν καὶ τὰ μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1884 ἀνακαλυφθέντα οἰκοδομήματα.

ΝΑΟΣ ΤΟΥ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ (Πίναξ 2)

Ἀνακαλυπτομένης τῆς θόλου τοῦ Πολυκλείτου ἀνεφαίνοντο πρὸς ἀνατολὰς βάθρα ἀγαλμάτων καὶ ἐπιγραφῶν, ἐξ ὧν ὀρμηθεῖς ἐπέξέτεινα τὰς ἐργασίας εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο. Οὕτω δὲ εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς θόλου ἀπόστασιν, ἔνθα ὑπῆρχε λοφίσκος κεκαλυμμένος ὑπὸ θάμνων, ἀνεκαλύφθη ὁ ἐν τῷ Πίνακι 2 ἐσχεδιασμένος ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ. Ὁ ναὸς οὗτος εἶνε περίπτερος δω-

ρικοῦ ρυθμοῦ καὶ εἶχεν ἐν μὲν ταῖς μικραῖς αὐτοῦ πλευραῖς ἕξιόνας, ἐν δὲ ταῖς μεγάλαις ἔνδεκα καὶ οὐχὶ δεκατρεῖς, ὡς εἶνε σύνηθες· αὕτη δὲ ἡ διαφορὰ προέρχεται ἐκ τῆς ἑλλείψεως ὀπισθοδόμου, ἐξ οὗ τὸ μῆκος τοῦ ναοῦ (24,34) εἶνε ἐν σχέσει πρὸς τὸ πλάτος αὐτοῦ (13,04) μικρότερον τοῦ συνήθους. Ἐκ τῆς ἑλλείψεως δὲ ὀπισθοδόμου, ἢ, σαφέστερον εἶπειν, δυτικῆς προστάσεως, ὁ ναὸς οὗτος εἶνε τῶν σπανίων περιπτέρων δωρικῶν ναῶν, γνωστοῦ ὄντος ὅτι τὸ σύνηθες σχῆμα τοῦ περιπτέρου δωρικοῦ ναοῦ εἶνε ναὸς διπλοῦς ἐν παραστάσιν.

Διετηρήθη δὲ τοῦ ὑπ' ἐξέτασιν ναοῦ μόνον τὸ κρηπίδωμα, καὶ τοῦτο ἱκανῶς ἐφθαρμένον (1), εὐρέθησαν ὁμῶς ἅπαντα τὰ ἀρχιτεκτονικὰ αὐτοῦ μέλη, ὥστε δυνατὴ εἶνε ἡ ἀναπαράστασις αὐτοῦ. Εἶχε δὲ τὸ κρηπίδωμα τρεῖς ἀναβαθμοὺς (ἀρ. 2), δὲν ἀνήρχετό τις ὁμῶς δι' αὐτῶν ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ ναοῦ, ἀλλὰ δι' ἀνωφεροῦς ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς ἐκ πωρίνων λίθων ὀκδομημένου παραλληλογράμμου (μ. 5, 40 πλ. 2, 34) ἐπιπέδου (rampe). Τοιοῦτον πρὸς ἀνάβασιν ἐπίπεδον ἔχουσιν ἅπαντα τὰ ἐν τῷ ἱερῷ οἰκοδομήματα καὶ οἱ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηρίδα ἀνακαλυφθέντες ναοί, οἷον ὁ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναὸς τοῦ Διὸς καὶ τὸ Ἑραῖον, ὁ ἐν Τεγέᾳ ναὸς τῆς Ἀλέας Ἀθηναῆς, ὁ ἐν Δήλῳ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος κ. ἔ. Εἶνε δὲ τὸ κρηπίδωμα ὀκδομημένον ἐκ πωρίνου λίθου καὶ ἦτο κεκαλυμμένον διὰ πλακῶν ἐκ λευκοῦ τιτανολίθου καὶ ἐκ μέλανος ἑλευσινίου λίθου, τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ ἀποτελουσῶν. Εὐρέθησαν δὲ πολλὰ τεμάχια τοιοῦτων πλακῶν, ἀλλ' οὐδεμία κατὰ χώραν, ὥστε δὲν δύναται τις νὰ ὀρίσῃ ποῦ ἦσαν αἱ λευκαὶ καὶ ποῦ αἱ μέλαιναί· ἀλλ' ἴσως αἱ τελευταῖαι ἀπετέλουν τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος, ἔνθα ἀνέκειτο τὸ χρυσελεφάντινον τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἄγαλμα, ὡς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ἐξ ἀναλογίας πρὸς τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ ναὸν τοῦ Διὸς, ἐν ᾧ, κατὰ Πausανίαν (5,11,10) καὶ κατὰ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν, τὸ πρὸ τοῦ χρυσελεφάντινου ἀγάλματος τοῦ Διὸς δάπεδον τοῦ σηκοῦ ἦτο ἐκ

(1) Τὸ σωζόμενον μέρος τοῦ κρηπιδώματος δείκνυται ἐν τῇ τομῇ αὐτοῦ (ἀρ. 2), ἔνθα εἶνε δεδηλωμένον διὰ πυκνῶν γραμμῶν, ἐν ᾧ τὸ συμπεπληρωμένον δεδήλωται ἀρχαῖς γραμμαῖς.

μέλανος λίθου. Ἦτο δὲ ὁ ναὸς ὀλόκληρος ὠκοδομημένος ἐκ πωρίνου λίθου κονιά ἐπιχειρισμένου, πλὴν τῆς στέγης, ξυλίνης οὔσης, καὶ τῆς στεφάνης καὶ τῶν κεραμίδων (ἀρ. 3, 5 καὶ 10), αἵτινες ἦσαν μαρμάριναι. Οἱ κίονες ἔχουσιν εἴκοσι ραβδώσεις καὶ τέσσαρας τοὺς ὑπὸ τὸν ἐχίνον δακτυλίους (ἀρ. 6), αἱ μετόπισθ δὲν εἶχον ἀνάγλυφον παράστασιν, καὶ ἐν τῷ γείσῳ διατηροῦνται ἀρκετὰ ἔχνη χρωματισμοῦ (ἴδε τὸ μεταξὺ τῶν νῆαε ἀνθέμιον, ἀρ. 8)· αἱ νῆαε δηλ. εἶνε κεχρωματισμέναι κυανῷ χρώματι καὶ τοιοῦτον χρῶμα φαίνεται καὶ κατὰ τὴν περιφέρειαν τῶν σταγόνων, τὸ ὑπ' αὐτάς κυμάτιον ἔχει τὰ φύλλα κυανόχροα καὶ ὁ ὑπὸ τοῦτο ἄβαξ εἶνε ἐρυθρῷ χρώματι καὶ ἐνιαχοῦ κυανῷ εἰκονισμένος. Ὡς πρὸς τὰς ἀρχιτεκτονικὰς δ' αὐτοῦ μορφὰς ὁμοιάζει ὁ προκείμενος ναὸς τοῖς μετὰ τὸν Παρθενῶνα οἰκοδομηθεῖσι καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀνάγει ἡμᾶς πρὸς τούτοις τὸ σχῆμα τῶν ὑπὸ τοῦ λιθοξόου χαραχθέντων ἐπὶ τῶν διαφόρων λίθων καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν σπονδύλων τῶν κίωνων γραμμάτων. Τὰ ἀετώματα δὲ ἐκοσμοῦντο δι' ἀγαλμάτων, ἅτινα παρίστων ἐν μὲν τῷ δυτικῷ ἀετώματι Ἀμαζονομαχίαν, ἐν δὲ τῷ ἀνατολικῷ πιθανῶς Κενταυρομαχίαν (ἴδ. Ἀρχ. Ἐφημερ. 1884 σελ. 49). Ὑπὲρ τὰς γωνίας δὲ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀετώματος ἀνέκειντο πιθανῶς τρεῖς ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς εὑρεθεῖσαι Νίκαι (Ἀρχ. Ἐφημερίς 1885 σελ. 41), αἵτινες ἀπετέλουν οὕτω τὰ ἀκρωτήρια τοῦ ναοῦ.

Ὅτι δὲ ὁ προκείμενος ναὸς εἶνε ὁ τοῦ Ἀτκληπιοῦ, δείκνυται ἐκ τούτου κυρίως ὅτι κεῖται πλησίον τῆς θόλου τοῦ Πολυκλείτου, καθόσον ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἔκειτο, κατὰ Πausανίαν, παρὰ τὴν θόλον (Paus. 2, 27, 2 καὶ 3). Ἄλλ' ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου συμβάλλεται ἔτι ἡ ἐπιφανὴς θέσις, ἣν ἐν τῷ Ἱερῷ κατέχει ὁ ναός, ἡ περὶ αὐτὸ ἀνίδρυσις τὸ πάλαι μεγάλης πληθύος ἀναθημάτων καὶ ἀγαλμάτων (Πίναξ 1) καὶ ἡ σχετικῶς πρὸς τὸν ἕτερον ἐν τῷ Ἱερῷ ἀνακαλυφθέντα ναὸν (Πίναξ 1) μεγαλοπρέπεια αὐτοῦ, περιπτέρου ὄντος καὶ ἔχοντος τὰ ἀετώματα κεκοσμημένα δι' ἀγαλμάτων. Ἄλλως δύο ὑπῆρχον ἐν τῷ Ἱερῷ ναοὶ κατὰ Pausανίαν, ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ὁ τῆς Ἀρτέμιδος, (δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου οἰκοδομηθέντων ναῶν), οἵτινες ἀπεκα-

λύφθησαν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς· ἀλλ' ὁ μικρότερος αὐτῶν δείκνυται ἐναργῶς ὅτι εἶνε ὁ τῆς Ἀρτέμιδος, ὥστε ὁ ἕτερος θὰ εἶνε ὁ τοῦ Ἀσκληπιοῦ.

Ἐν τῷ ὑπ' ἐξέτασιν ναῶ ἀνέκειτο τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ὅπερ ἐποίησε Θρασυμήδης ὁ Πάριος. Τοῦτο δὲ τὸ ἄγαλμα, ὅπερ ἐγνωρίζομεν μέχρι τοῦδε ἐκ νομισμάτων τῆς Ἐπιδαύρου, γνωρίζομεν νῦν ἐξ ἐκτύπου ἀναγλύφου, εὑρεθέντος ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς οὐ μακρὰν τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ (Ἄρχ. Ἐφημερίς 1885 σελ. 41). Δὲν ἴστατο δ' αὐτὸ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σηκοῦ, ἀλλὰ πρὸς τὸ βάθος αὐτοῦ, ὡς συμπεραίνω ἐκ τοῦ ἐξῆς λόγου. Ὀλίγῳ δηλ. πρὸ τῆς δυτικῆς τοῦ ναοῦ πλευρᾶς, εἰσίστην ἀπὸ τῶν πλαγίων πλευρῶν ἀπόστασιν, ἄρα εἰς μέρος, ἐνθα δυνατὸν κάλλιστα νὰ ἴστατο τὸ ἄγαλμα, ὑπῆρχεν ὀπή ἐν τῷ κρηπιδώματι, ὑπὸ ἀνθρωπίνης χειρὸς γενομένη καὶ κεκλεισμένη κατὰ μέγα μέρος διὰ μεγάλου πωρίνου λίθου, κατὰ μῆκος καὶ ἀτάκτως ἐρριμένον ἐν αὐτῇ. Μετὰ μεγάλης δὲ δυσκολίας ἐξαγαγὼν τὸν λίθον τοῦτον εἶδον, ὅτι ἐκ τῆς ὀπῆς ταύτης εἶχεν ἀνασκαφῆ καὶ ἐξαχθῆ ἱκανὸν χῶμα, μέχρις ἐνὸς μέτρου ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ κρηπιδώματος. Τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον ἄγει με νὰ ὑποθέσω ὅτι ἐκεῖ ἀνέκειτο τὸ χρυσελεφάντινον ἄγαλμα καὶ ὅτι οἱ καταστρέψαντες αὐτὸ ἠθέλησαν νὰ ἐξερευνήσωσι καὶ τὸ μέρος τοῦ κρηπιδώματος τὸ ὑπὸ τὸ βάθρον ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἴσως νὰ εὑρωσι κεκρυμμένον θησαυρόν, ἢ δι' ἄλλον τινὰ λόγον. Τὴν ὀπὴν δὲ ταύτην ἐπωφελήθη καὶ ἔσκαψα ἐν αὐτῇ πολὺ βαθύτερον, ἵνα βασανίσω τὴν τοῦ Παυσανίου μαρτυρίαν, ὅτι δῆθεν τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἴσταντο ἐπὶ φρέατος (Παυσ. 5, 11, 11), ἀλλ' οὐδὲν παρήχθη εἰς φῶς.

Ἐκ τῆς ἀνατολικῆς τοῦ ναοῦ πλευρᾶς ἄγουσι δύο ὑπὸ λιθίνων πλακῶν ἐστρωμένα ὁδοὶ (Πίναξ 1), μία πρὸς ἀνατολάς, ἄγουσα εἰς ἄγνωστα ἡμῖν οἰκοδομήματα, καὶ ἑτέρα πρὸς νότον, ἄγουσα εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀρτέμιδος, εἰς τὸ οἰκοδόμημα Δ καὶ εἰς τὸ θέατρον.

ΜΕΓΑΛΗ ΙΩΝΙΚΗ ΣΤΟΑ (Πίναξ 3)

Ἀπὸ τοῦ μέσου περιπόου τῆς ἀρκτικῆς τοῦ ναοῦ πλευρᾶς, εἰς

ἀπόστασιν 4,30 ἀπ' αὐτῆς, ἐκτείνεται κατὰ μῆκος, προχωροῦν πρὸς δυσμὰς, μέγα οἰκοδόμημα, ἔχον μῆκος 75 μέτρων καὶ πλάτος 9,75, ἐκ δύο στοῶν ἀποτελούμενον, ὧν ἡ μὲν, ἡ πλησιέστερον τοῦ ναοῦ, εἶνε μονώροφος, ἡ δὲ διώροφος, ἤτοι διπλῆ στοά· εἶχον ὁμως καὶ αἱ δύο τὴν ὀροφὴν εἰς τὸ αὐτὸ ὀριζόντιον ἐπίπεδον, διότι ἡ μὲν μονώροφος κεῖται ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ, ἐν ᾧ ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ καὶ ἡ θόλος, ἡ δὲ διώροφος ἐν ἐπιπέδῳ κατὰ ἓνα ὄροφον ταπεινοτέρῳ, οὕτως, ὥστε ἐδέησε νὰ κατασκευασθῇ παρὰ τὴν στοᾶν κλίμαξ ἐκ 19 βαθμίδων, δι' ὧν ἀνήρχετό τις ἐκ τοῦ κατωτέρου εἰς τὸ ἀνώτερον ἐπίπεδον. Τὰ δύο ταῦτα διάφορα τὸ ὕψος ἐπίπεδα καὶ τὴν διώροφον καὶ μονώροφον στοᾶν, καὶ ἔτι τὴν κλίμακα, βλέπομεν μάλιστα ἐν τῷ σχεδιάσματι ὑπ' ἀρ. 3 (Πίν. 3).

Ἡ διώροφος στοά (ἀρ. 2 καὶ 4) ἔχει μῆκος 37,00 καὶ τοὺς τοίχους λεπτοτέρους τῶν τῆς μονωρόφου καὶ ἐκ τούτου στηριζομένους δι' ἀντηρίδων. Πρὸς ὑποβάστασιν δὲ τοῦ ἐδάφους τοῦ δευτέρου ὀρόφου ὑπῆρχον κατὰ μῆκος ἐξ ὀκτάγωνοι παραστάται δωρικοῦ ρυθμοῦ, ὧν τὸ ἐπίκρανον εἰκονίζεται ἐν τῷ σχεδιάσματι ὑπ' ἀρ. 6. Μεταξὺ δὲ τῶν παραστατῶν τούτων καὶ παρὰ τὰς μικρὰς πλευρὰς ὑπῆρχον ἐδώλια εἰκονιζόμενα ἐν τοῖς σχεδιάσμασι ὑπ' ἀρ. 10 καὶ 10^α. Τούτων σώζονται κατὰ χώραν τὰ μεταξὺ τοῦ γ' καὶ δ' παραστάτου (ἀρ. 2) τῶν λοιπῶν δέ, ἰδίως τῶν παρὰ τὰς μικρὰς πλευρὰς, σώζονται τὰ ὑποθέματα, μικροὶ λίθοι εἰς ἀποστάσεις ἀπ' ἀλλήλων τῷ ἐδάφει ἐμπεπηγμένοι. Ὁ ἔμπροσθεν δὲ τοῖχος, ὁ ἐστὶν ὁ πρὸς νότον, εἶχεν ἐν τῷ μέσῳ θύραν καὶ ἐκοσμεῖτο διὰ τετραγωνικῶν ἡμιπαραστάδων (ἀρ. 7 καὶ 8), ὑποβασταζουσῶν δωρικὸν ἐπιστύλιον (ἀρ. 3 καὶ 8). Ὁ ἄνω δὲ ὄροφος (ἀρ. 4) ἦτο στοά ἰωνικὴ καὶ διηρέετο καὶ οὗτος εἰς δύο κατὰ μῆκος τμήματα διὰ κίωνων ἐν τῷ μέσῳ ἱσταμένων, ἀντιστοιχούντων τοῖς ἐν τῷ κάτω ὀρόφῳ ὀκταγώνοις παραστάταις· ἐν τῇ ἔμπροσθεν δὲ πλευρᾷ, τῇ πρὸς νότον, ὑπῆρχον ἰωνικοὶ κίονες (ἀρ. 5, 5^α, 5^β, 5^γ), οἵτινες εἶχον ἐν τοῖς μεταξὺ αὐτῶν διαστήμασι κιγκλίδωμα ἐκ πωρίνων πλακῶν (ἀρ. 3 καὶ 9), βαινόν μέχρι τοῦ τρίτου τοῦ ὕψους αὐτῶν.

Οὗτος ὁ ἄνω ὄροφος ἦτο συνέχεια τῆς ἐτέρας, τῆς μονωρό-

φου στοᾶς (ἀρ. 2), ἥτις ἔχουσα ἐν τῷ μέσῳ ἐπτὰ ἰωνικοὺς κίονας διηρεῖτο ὡσαύτως εἰς δύο κατὰ μῆκος τμήματα· ἐν τῇ ἔμ- προσθεν δὲ πλευρᾷ εἶχε δεκαεξὶ κίονας, ὅλως παρεμφερεῖς τοῖς τῆς διωρόφου στοᾶς κατὰ τε τὰς μορφὰς καὶ τὰς διαστάσεις (ἀρ. 5, 5α, 5β, 5γ) καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ πωρίνου κιγκλιδώματος ἔχον- τας πεφραγμένον τὸν μεταξὺ αὐτῶν χῶρον (ἀρ. 3). Τί ὑπῆρχε δὲ ἐν τῷ χῶρῳ τῷ μεταξὺ τῶν ἐπτὰ κίωνων, τῶν διαχωριζόν- των τὴν στοᾶν εἰς δύο κατὰ μῆκος τμήματα, τοῖχος δηλ., κιγ- κλίδωμα, ἐδώλια ἢ ἕτερόν τι, εἶνε ἄγνωστον.

Παρὰ τὸν ἀνατολικὸν τῆς μονωρόφου ταύτης στοᾶς τοῖχον ἀνέκειντο, ἐν τῷ ἀρκτικῷ τουλάχιστον τμήματι, μεγάλοι ἐνεπί- γραφοὶ λίθοι, ὧν αἱ βῆσεις σώζονται νῦν κατὰ χῶραν (ἀρ. 2)· ἐκεῖ δὲ εὐρέθησαν κατατεθραυσμέναι αἱ δύο περίφημοι ἐπιγραφαὶ τῶν ἱαμάτων (ἴδ. Ἀρχ. Ἐφημ. 1883 σελ. 197 καὶ 1885 σελ. 1), ἐξ οὗ δύναται τις νὰ συμπεράνη ὅτι ἐπὶ ἐκείνων τῶν βῆθρων ἴσταντο. Ἐν τῇ νοτιοανατολικῇ δὲ γωνίᾳ ἀνεκαλύφθη ἀρχαῖον φρέαρ (ἀρ. 2) ἔχον βάθος 14 ὀργυίων καὶ περικλιεῖον πόσιμον ὕδωρ μέχρι τριῶν ὀργυίων ὕψους (1).

Τοιοῦτο εἶνε καθόλου τὸ περιέργον τοῦτο οἰκοδόμημα, οὐτινος τοὺς χρόνους τῆς οἰκοδομῆς δὲν δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν· οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ δυνάμεθα νὰ ὀρίσωμεν, ἂν καὶ αἱ δύο στοαὶ κατεσκευά- σθησαν συγχρόνως, ἢ ἂν ἡ ἑτέρα αὐτῶν εἶνε ἀρχαιότερα. Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει καταφανὲς εἶνε ὅτι ἡ μονώροφος εἶνε ἡ ἀρ- χαιότερα, διότι ἡ διώροφος εἶχε δυσανάλογον τὸ ὕψος τῶν ὀρό- φων (ἀρ. 4) ἐπὶ τῷ προδήλῳ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀποτελέσῃ ὁ πρῶ- τος αὐτῆς ὄροφος συνέχειαν τῆς μονωρόφου στοᾶς. Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα δὲ ὁμοιάζει αὐτὸ ἱκανῶς τῇ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Ἀσκληπιείῳ ἀνεκαλυφθείσῃ παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ στοᾶ. Ταύτη ὁμοιάζει πρὸς τούτοις καὶ κατὰ τοῦτο, ὅτι ὑπάρχει ἐν αὐτῇ φρέαρ, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ τῇ παρὰ τὴν ἀρκτικὴν πλευρὰν ἐκείνης

(1) Ἐκκαθαρισθέντος τοῦ φρέατος τούτου, εὐρέθησαν ἐν τῇ ἰλύϊ πολλὰ θραύ- σματα μικρῶν ἀγγείων, μέλαν ἐχόντων γάνωμα, σιδηραὶ λαβαὶ ὑδρευτικῶν ξυ- λίνων, ὡς φαίνεται, ἀγγείων, καὶ πολλοὶ χαλκοὶ κρίκοι διαμέτρου 0,10 ἕως 0,15. Εἶνε δὲ τὸ φρέαρ λελαξευμένον κατὰ τὸ μεῖζον αὐτοῦ βάθος ἐν τῷ βράχῳ· κατὰ τὸ ἄνω αὐτοῦ μέρος εἶνε ὠκοδομημένον ἐκ πωρίνων ἰσοδομικῶν λίθων.

πηγή. 'Αλλ' ἄφ' οὐ περι τῆς στοᾶς ταύτης τοῦ ἐν 'Αθήναις 'Ασκληπιείου ἐλέχθη (ἴδ. Σ.Κουμανούδην: Πρακτ. 'Αρχ. 'Εταιρίας τοῦ 1876 σ. 23 καὶ Koehler, Mitth. d. d. arch. Inst. in Athen II σελ. 253 κ. ἐ.) ὅτι εἶνε τὸ οἰκοδόμημα ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ἐκάθευδον οἱ ἀσθενεῖς καὶ ἐθεραπεύοντο ὑπὸ τοῦ θεοῦ, τὸ αὐτὸ δυνάμεθα μετὰ μείζονος πιθανότητος νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τοῦ προκειμένου οἰκοδομήματος, ὅτι εἶνε δηλ. τὸ "Αβατον καλούμενον, κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς τῶν ἱαμάτων, τὸ οἰκοδόμημα ἐκεῖνο, περὶ οὗ ὁ Πausανίας (2, 27, 2) λέγει: « τοῦ ναοῦ δέ ἐστι πέραν, ἔνθα οἱ ἰκέται τοῦ θεοῦ καθεύδουσι. » Ταύτην δὲ τὴν εἰκασίαν δυνάμεθα νὰ ἐξενέγκωμεν ὀρμώμενοι ἐκ τῶν ἐξῆς: α') ὅτι τὸ οἰκοδόμημα κεῖται συμφώνως τῇ τοῦ Πausανίου μαρτυρίᾳ πλησίον τοῦ ναοῦ, β') ὅτι ἐν αὐτῷ ἀνέκειντο αἱ τῶν ἱαμάτων ἐπιγραφαί, ἐν θέσει βεβαίως καταλληλοτάτῃ, ἄφ' οὗ ἐν αὐταῖς ἀνεγράφοντο αἱ ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ οἰκοδομήματι γινόμεναι θεραπείαι καὶ γ') ὅτι τὸ φρέαρ δὲν θὰ ἐχρησίμευεν ἀπλῶς διὰ τὰς συνήθεις ἀνάγκας, διότι πρὸς τοῦτο θὰ ἐχρησίμευον αἱ πολλαὶ ἐν τῷ ἱερῷ δεξαμεναί, ἀλλὰ περιεῖχεν ἴσως ὕδωρ ἱερόν, χρησιμεῦον πρὸς τὰς ἱεροτελεστίας καὶ πρὸς λουσίαν τῶν ἀσθενῶν. Τοιοῦτον δὲ ἐκλαμβάνοντες τὸ περὶ οὗ λόγος οἰκοδόμημα δέον νὰ ὑπολάβωμεν αὐτὸ πρὸς τούτοις ὡς τὸ πρότυπον τοῦ ἐν 'Αθήναις, διότι, ἄφ' οὗ ἢ τοῦ 'Ασκληπιοῦ λατρεία ἐξ 'Επιδάουρου διεδόθη εἰς τὰς 'Αθήνας, πιθανὸν εἶνε ὅτι σὺν τῇ λατρείᾳ διεδόθη καὶ τὸ σχῆμα οἰκοδομημάτων, ἐν 'Επιδάουρῳ τὸ πρῶτον κατασκευασθέντων καὶ χρησιμευόντων ἰδίως εἰς τὴν λατρείαν ταύτην τοῦ θεοῦ (1).

ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ (Πίναξ 3 ἀρ. 1)

Πέραν τῆς νοτιοανατολικῆς γωνίας τοῦ ναοῦ τοῦ 'Ασκληπιοῦ, εἰς ἀπόστασιν 30 περίπου μέτρων, ἀπεκαλύφθη ὁ ὑπὸ τοῦ Πausανίου μνημονευόμενος ναὸς τῆς 'Αρτέμιδος (Paus. 2, 27). Καὶ τοῦ ναοῦ τούτου σώζεται μόνον τὸ κρηπίδωμα, ἀλλ' εἰς καλλιτέ-

(1) Περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος ἀνάγκη νὰ γείνη ἐκτενὴς λόγος, ἄφ' οὗ ἀποκαλυφθῆ μάλιστα καὶ ἐξερευνηθῆ ἐντελῶς καὶ τὸ ἕτερον παρὰ τὸν ναὸν τοῦ 'Ασκληπιοῦ οἰκοδόμημα, τὸ δεδηλωμένον ἐν τῷ τοπογραφικῷ Πίνακι διὰ τοῦ Α.

ραν κατάστασιν, ἢ τὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, διότι σώζονται ἐν αὐτῷ καὶ τινες πλάκες τοῦ δαπέδου. Εἶνε δὲ ναὸς δωρικός πρό-
 στυλος ἐξάστυλος (μ. 13,50 πλ. 9.60), καὶ περιέργος κατὰ δύο τινά:
 α'.) ὅτι μεταξὺ τῶν ἀπέναντι τῆς ἀνατολικῆς αὐτοῦ πλευρᾶς ἐξ
 κίωνων καὶ τῶν παραστάδων τοῦ τοίχου τῶν μακρῶν πλευρῶν
 εἶχεν ἀνὰ ἓνα ἑκατέρωθεν κίονα καὶ β'.) ὅτι, εἰ καὶ οὐχὶ περί-
 πτερος, εἶχεν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ δέκα κίονας, πρὸ τῶν τριῶν αὐ-
 τοῦ πλευρῶν (ἴδε ἀναπαράστασιν τοῦ ἐδάφους αὐτοῦ ἐν τῷ το-
 πογραφικῷ σχεδίῳ).

Ὡσπερ ὁ ναὸς τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἦτο καὶ ὁ ναὸς οὗτος ὠκο-
 δομημένος ἐκ πωρίνου λίθου, πλὴν τοῦ δαπέδου τοῦ ναοῦ,
 ἀποτελουμένου ἐκ πλακῶν σκληροῦ τιτανολίθου, καὶ τῆς στε-
 φάνης καὶ τῶν κεραμίδων, αἵτινες ἦσαν ἐκ μαρμάρου. Τὸ
 κρηπίδωμα εἶχε τρεῖς ἀναβαθμούς· πρὸ τῆς ἀνατολικῆς δὲ πλευ-
 ρᾶς ὑπάρχει τὸ καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἀνωφερὲς ἐπίπε-
 δον, πέραν τοῦ ὁποίου, πρὸς ἀνατολάς, σώζεται νῦν στρῶμα ἐκ
 πωρίνων λίθων, ἐφ' οὗ θὰ ὑπῆρχεν ὁ βωμός. Αἱ ἀρχιτεκτονικαὶ
 τοῦ ναοῦ μορφαὶ οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἰδιότροπον ἢ ἀσύνηθες, οὐδὲ εἶνε
 τοιαῦται, ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ ὀρίσωμεν τοὺς χρόνους τῆς οἰ-
 κοδομῆς αὐτοῦ· ὅπως δὲ ὅμως φαίνεται ὅτι ὠκοδομήθη οὐχὶ
 ἐν ρωμαϊκοῖς, ἀλλ' ἐν ἑλληνικοῖς χρόνοις.

Ὅτι δὲ ὁ προκείμενος ναὸς εἶνε ὁ τῆς Ἀρτέμιδος, δείκνυται
 κυρίως ἐκ τούτου, ὅτι ἐν τῇ στεφάνῃ ἀντὶ λεοντοκεφαλῶν εἶνε
 εἰκονισμέναι κεφαλαὶ κυνὸς (Πίν. 3 ἀρ. 11)· ὑπὲρ τούτου δὲ
 μαρτυρεῖ κατὰ τι καὶ μέγα βᾶθρον (μ. 1,41, ὑψ. 0,73, πλ.
 0,52) κείμενον κατὰ χώραν, παρὰ τὴν ἀνατολικὴν αὐτοῦ πλευ-
 ράν, πρὸς τὸ ἀρκτικὸν μέρος (Πίναξ 3 ἀρ. 1), ἐν ᾧ γέγραπται
 ἀρχαῖζουσι μεγάλους γράμμασιν: Ἀρτάμιτι. Ἄν δὲ τούτοις προσ-
 θέσωμεν, ὅτι ἐν τῷ Ἱερῷ δύο μόνον ὑπῆρχον ναοί, ὁ τοῦ Ἀ-
 σκληπιοῦ καὶ ὁ τῆς Ἀρτέμιδος, πειθόμεθα πλέον ἀδιστακτικῶς
 ὅτι ὁ προκείμενος εἶνε ὁ τῆς Ἀρτέμιδος. Αἱ ἐν τῇ στεφάνῃ δὲ
 εἰκονιζόμεναι κεφαλαὶ κυνὸς δεικνύουσιν ὅτι ἡ Ἀρτεμις ἐλατρεύε-
 το ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ὡς Ἀρτεμις Ἐκάτη, ὡς θεὰ δηλ. ἔχουσα
 θεραπευτικὴν δύναμιν, ἐξ οὗ καὶ ἐκαλεῖτο Ἀρτεμις σῴτειρα, ὀρ-
 θία κτλ. κατὰ ἐπιγραφὰς εὑρεθείσας ἐν τῷ Ἱερῷ. Ἐν τέλει δὲ

προσθετέον ὅτι οὐ μακρὰν τοῦ ναοῦ τούτου, ἐν τῷ χώρῳ με-
ταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀσκληπιοῦ, εὐρέθη καὶ ἄγαλμα
τριμόρφου Ἐκάτης (Ἀρχ. Ἐφημ. 1884 σελ. 52 Πίναξ 2 ἀρ.
12 καὶ 12^α) φέρον ἐπιγραφὴν : « Ἀρτέμιδι Ἐκάτη ἐπηκόω. »

Περὶ τῶν λοιπῶν οἰκοδομημάτων καὶ περὶ τῆς πρὸς ἄλληλα
σχέσεως αὐτῶν γενήσεται λόγος κατὰ τὸ προσεχές ἔτος, ἀφ' οὗ
γείνη μικρὰ τις ἐργασία πρὸς ἐντελεῖ ἀποκάλυψιν αὐτῶν.

Π. ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ.

ΕΚΘΕΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ

(Πίναξ Δ').

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας.

Κύριε Πρόεδρε,

Αἱ ἐν Ἐλευσίνι ἀνασκαφαὶ ἤρχισαν, ὡς γνωρίζετε, κατὰ τὸ λήξαν ἔτος (1884) τὴν 13ην Αὐγούστου καὶ ἐξηκολούθησαν ἄνευ διακοπῆς μέχρι τοῦ τέλους αὐτοῦ (31ης Δεκεμβρίου), ἐξηκολούθησαν δὲ καὶ κατὰ τὸ λήγον ἔτος (1885) ἐπίσης ἄνευ σχεδὸν διακοπῆς μέχρι τῆς 15ης λήξαντος μηνὸς Ὀκτωβρίου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ τύπωσις τῶν Πρακτικῶν τοῦ λήξαντος ἔτους (1884) ἐβράδυνεν, ὡς βλέπετε, παραπολὺ φέτος, τὸ δὲ διάγραμμα τῶν ἐν Ἐλευσίνι ἀνασκαφῶν ἐκπονηθὲν κατὰ Ἰούλιον τοῦ παρόντος ἔτους περιέλαβεν ἐν ἑαυτῷ καὶ ὅσα ἕως τότε εἶχον ἔλθει εἰς φῶς διὰ τῆς σκαφῆς, ἢ παροῦσά μου ἐκθεσις περιλαμβάνει ὄντως ἐνὸς ὀλοκλήρου ἔτους (ἀπὸ Αὐγούστου 1884 - Αὐγούστου 1885) τὰ ἐξαγόμενα.

Καὶ πρῶτον ἡ περαιτέρω ἔρευνα τῶν τριῶν ἐκείνων κτισμάτων (γ-γ'-γ'') τῶν κατὰ τὴν ἀνατολικὴν τῆς Στοᾶς πλευρὰν (1) γενομένη μέχρι τοῦ στερεοῦ ἐδάφους, ἐφ' οὗ ἐδράζονται, οὐ μόνον ἐξῴθεν, ἀλλὰ καὶ ἐσωθεν, ἀπέδειξεν ὅτι κοῖλα ὄντα τὰ κτίσματα ταῦτα δὲν ἦσαν ἀντηρίδες ἀλλὰ καὶ πρὸς ποῖον ἐκτίσθησαν σκοπὸν ἀδηλον (2). Ὁ τρόπος τῆς οἰκοδομῆς αὐτῶν καὶ αἱ πώρινοι πλίνθοι, δι' ὧν εἰσι ἐκτισμένα ἀποδεικνύουσιν αὐτὰ σύγχρονα τῆς Φιλωνείου Στοᾶς, ἐν τισὶ δὲ τῶν πωρίνων πλίνθων τοῦ κατὰ τὸ μέσον (γ') παρετήρησα τὰ αὐτά, οἷα καὶ ἐν ταῖς πωρίναις πλίνθοις τοῦ Στερεοβάτου τῆς Στοᾶς, σύμβολα.

(1) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 63, σημ. 1.

(2) Περιεργος ἦν ἀληθῶς ἡ ἐπίχωσις αὐτῶν. Τὸ κατὰ τὸ μέσον τῆς Στοᾶς (γ'), ὅπερ εὑρέθη ἄνω ἀνοικτόν, ἦν πεπληρωμένον μέχρι τοῦ τελευταίου τοῦ δόμου (15^{ου}) μελανωπῆς γῆς, ἐν ᾗ ὀλίγοι τινες κοινοὶ λίθοι, ἀγγείων πηλίνων, οὐδὲν ἐχόντων

Ἐνῷ δὲ τοιαῦτα ἀπεδεικνύοντο διὰ τῆς ἐρεύνης καὶ τὰ τρία ταῦτα κτίσματα (γγ'γ') (1) ἤρουντο συγχρόνως καὶ τὸ ἕτερον ἡμισυ τοῦ Στερεοβάτου τῆς Φιλωνείου Στοῦζ (γ·γ') μέχρι τοῦ στερεοῦ ἦτοι βραχῶδους ἐδάφους, ἐφ' οὗ ἐδράζεται (2). Οἱ

τὸ ἰδιάζον, θραύσματα (ἐν οἷς οὐκ ὀλίγα τῶν συνήθων καὶ γνωστῶν σκύφων τῶν κοσμουμένων δι' ἐκτύπων σπειροειδῶν ἢ φυλλωδῶν κοσμημάτων, στεφάνων, προσωπείων, ἐρωτύλων κτλ.) καὶ εἰς τὰ βαθύτερα στρώματα (10-15 δόμον) καὶ χαλκῶν ἀγγείων (θυμιατηρίων;) πόδες (;) καὶ θραύσματα, ὧν τινὰ κεχρυσωμένα. Τὸ κατὰ τὴν μεσημβρινοανατολικὴν γωνίαν (γ), ὅπερ ἔκλειεν ἄνω ἀσβεστοπλακὸς στρώσις οὐχὶ διάφορος τῆς στρώσεως τῆς αὐτῆς καὶ πιθανῶς συνέχεια αὐτῆς οὔσα, ἦτο πεπληρωμένον ἀμμώδους χώματος (τὸ ἀπὸ τοῦ 14^{ου}-18^{ου} δόμου στρώμα ἦτο καθαρὰ ἄμμος, ἐν ᾗ οὐδὲν εὐρίσκειτο) μετὰ πολλῶν λιθαρῶν καὶ χαλικίων ἀναμεμιγμένου, ἐν ᾧ ἐπίσης ὅμοια περίπου οἷα καὶ ἐν τῷ μεσαίῳ (γ') εὐρήματα καὶ πρὸς τούτοις δύο μαρμάρινα ἀγγεῖα ἄνευ ὠτων (τὸ ἕτερον μετὰ πώματος ἀδιατηρήτου) θυμιατηρίων σχῆμα ἔχοντα ('Αρχ. Ἐφημ. 1885 σελ. 171 Πίν. 9 ἀριθ. 6), πηλίνης ὑδρορροῆς ἢ μᾶλλον καλύμματος γείσου τεμάχιον ἀρχαϊκῆς ἐργασίας καὶ (εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα) ἐνεπίγραφος λαβὴ ἀμφορέως

. . . ΟΚ.ΕΥΣ
. . ΣΧΙΩΝΟΣ
ΗΔΙΟΝ

καὶ ὄστᾶ ζώων, ἐν οἷς καὶ βοῦς κέρατα. Τέλος τὸ κατὰ τὴν βορειοανατολικὴν γωνίαν (γ'), οὗ ἄνω τὸ στόμιον ἦν περραγμένον διὰ πωρίνων πλίνθων, εἰς χρόνους μεταγενεστέρους, ὡς εἰκάζω, ἐκεῖ τεθεισῶν, ἐπληροῦτο μέχρι μὲν τοῦ 8^{ου} δόμου, χώματος, ἐν ᾧ εὐρέθησαν ἀγγείων θραύσματα παντοῖα (τῶν ὁποίων τινὰ εἰς σκύφους ὁμοίους τοῖς προεξηρημένοις ἀνήκοντα) ὄστᾶ ζώων, δύο λαβαὶ ἀμφορέων, ἡ μὲν φέρουσα, ὡς ἔμβλημα, γυναικός (;) κεφαλὴν ἀκτινοστεφῆ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν

Ε Π Ι Ξ Ε Ν Ο
Φ Α Ν Ε Υ Σ,

ἡ δὲ ἀπλὴν σφραγίδα μετὰ τὰ γράμματα Α Ε, κνήμη ἀγάλματος (φυσικοῦ περίπου μεγέθους) καὶ τεμάχιον σκέλους. Ἀπὸ δὲ τοῦ 8^{ου}-τοῦ 14^{ου} δόμου ἐπληροῦτο σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν λατύπης μαρμαρίνης καὶ ἐδῶ εὐρέθησαν τὰ τεμάχια δύο μεγάλων ἐνεπιγράφων λίθων προσεχωῶς, ὡς ἐλπίζω, ἐκδοθησομένων ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι καὶ ἕτερον μικρὸν προευκλειδεῖου ἐπιγραφῆς.

(1) Ὅμοιον κτίσμα ἐξέθαψεν ἡ σκαπάνη καὶ κατὰ τὸ γράμμα κ' συγχρονον, ἐννοεῖται, τοῦτο τοῦ τοίχου εἰς ὃν ἀνήκει. Τὰ ἐν αὐτῷ χώματα ἦσαν ἀμμώδη, τὰ δὲ ἐν αὐτοῖς εὐρήματα ὀλίγα θραύσματα ἀγγείων, ὧν ἴσως οὐχὶ ὄλως ἀνάξιον λόγου θραῦσμα ἀγγείου κίονος σχῆμα ἔχοντος ἦτοι φέροντος διαξέσματα βραδῶσιν ὅμοια.

(2) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 59, σημ. 2, ἐνθα ἀναγνωστέον γ' - γ' ἀντὶ τοῦ γ - γ'.

δόμοι ένταῦθα εἶναι 16, 17 καὶ κατὰ τὴν γωνίαν (ΜΑΤΨ) 18, ἡ δὲ ἐπίχωσις ἢ αὐτή, ἦτοι καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ πλάτος τοῦ ἀνορυχθέντος χάριν τῆς ἐρεύνης χάνδακος (2,00 περίπου Γ. Μ.) καὶ καθ' ὅλον τὸ ὕψος τοῦ Στερεοβάτου ἰσχυρὸν στρώμα λατύπης ἐκ πώρων (1). Τάφων (2) ἐδῶ ἔχνη δὲν παρετήρησα, εἰμὴ τινα κοιλότητα πεπληρωμένην χώματος ἀκριβῶς ὑπὸ τινα τῶν πλίνθων τοῦ κατωτάτου δόμου, ἦν καὶ νὰ ἐξετάσω, ὡς ἤθελα, δὲν ἡδυνάμην· ἀλλ' ἡ ένταῦθα σκαφή ἀπεκάλυψε ἕτερόν τι οὐχὶ ἀνάξιον λόγου, ὅτι δηλ. ὁ τοῖχος Τ-Τ' (ι-ι ἐν τῷ Διαγράμματι τοῦ 1883) μέχρι μὲν που τοῦ κτίσματος γ' ἐξακολουθεῖ ὡν ἐκτισμένος ἐκ πωρίνων πλίνθων ἐδραζομένων ἐπὶ θεμελιώσεως ἐξ ἐλευσινακοῦ λίθου κατὰ τὸν πολυγώνιον τρόπον ὠκοδομημένης (3), ἐκεῖθεν δὲ κατὰ τὰ ΜΔα, καθόσον σώζεται, ἔχει μὲν τὴν αὐτὴν θεμελίωσιν, τὸ ἀνώτερον ὁμως αὐτοῦ μέρος, εἰς ὕψος 2,00 Γ. Μ. περίπου σωζόμενον, εἶναι ἐκτισμένον ἐξ ὠμῶν πλίνθων καὶ πρὸς διάκρισιν ἐσημειώθη ἐν τῷ Διαγράμματι δι' ἀρχαιοτέρας σκιάσεως (4). Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀληθῶς περιέργον καὶ ὄχι εὐνόητον· ἔτι περιεργότερα ὁμως εἶναι καὶ δυσνοητότερα τὰ λείψανα τοίχων ἐπίσης ἐξ ὠμῶν πλίνθων, ἀλλ' ἄνευ οὐδεμιᾶς λιθίνης θεμελιώσεως, ἅτινα ἀπεκάλυψεν ἡ σκαφή κατὰ τὸ γράμμα Τ'' δεξιὰ ἦτοι πρὸς βορρᾶν, τοῦ κτίσματος γ'· ἐντεῦθεν ὁμως ἐξηγεῖται διατὶ ἀπέναντι καὶ παραλλήλως τοῦ βορειοτέρου μέρους τοῦ Στερεοβάτου τῆς Στοᾶς (γ' - ν) καὶ εἰς ἀπόστασιν δύο

(1) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1882 σελ. 89.

(2) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 59, σημ. 2.

(3) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 62, σημ. 1.

(4) Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ τοίχου δὲν εἶναι πλέον ὀρατὸν καὶ αὖθις ἐπιχωσθέν, διότι ἐκρίθη σκόπιμον τὸ πρὸς μεσημβρίαν ἡμισυ τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ, ἔνθα καὶ τὰ βᾶθρα π-π'-π'', νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ, ὅσον τὸ δυνατόν, κατάστασιν δι' ἐπιχώσεως, ἀφοῦ κατὰ τοῦτο μάλιστα τὸ μέρος ἢ εἰς ἱκανὸν βάθος σκαφή εἶχε δεῖξει ὅτι ἕτερόν τι, πλὴν τοῦ ἐξ ὠμῶν πλίνθων τεμαχίου τοῦ τοίχου Τ-Τ', ἄξιον θεᾶς δὲν ὑπῆρχε, καλὸν δὲ εἶναι πάντως νὰ λαμβάνωσι καὶ τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ ἔννοιάν τινα οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὰς ἀνασκαφάς. Τὸ πρὸς βορρᾶν ἕτερον ἡμισυ τῆς αὐλῆς διὰ τὰ περίεργα λείψανα τῶν ἐκεῖ τοίχων ἀπεφασίσθη νὰ μὲνη εἰς ἱκανὸν βάθος ἀνεσκαμμένον. Καὶ καταστρέφει μὲν ἀληθῶς τοῦτο τὴν ἐνότητα τῆς ἐντυπώσεως τῆς αὐλῆς, ἀλλὰ πάλιν παρέχει τὴν εὐκολίαν εἰς τὸν βουλόμενον νὰ βλέπῃ καὶ ἐξετάξῃ ὁ ἴδιος καὶ τὰ εἰς ἱκανὸν μόνον πολλακίς βάθος ὑπάρχοντα λείψανα ἀρχαιοτέρων κτισμάτων καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ θεμέλια τοῦ μεγάλου Ναοῦ.

περίπου Γ. Μ. ἀπ' αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς πολλαχοῦ τῆς ἐκεῖ ἐπιχώσεως παρατηρήθησαν καὶ συμπαγῆ στρώματα πλίνθων ὠμῶν, ἐν οἷς καὶ κεράμων στρωτήρων ἢ καλυπτῆρων ἱκανῶς μεγάλα τεμάχια ἀνευρίσκοντο. Κἄποτε οἱ ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοῖχοι εἰς ἱκανὸν μέρος τοῦ ὕψους των κατέπεσον ἢ καὶ ἐξεπίτηδες κατεστράφησαν καὶ ἐντεῦθεν ἐσχηματίσθη τὸ συμπαγὲς ἐκείνο στρῶμα τῆς ἐπιχώσεως μεταξὺ τοῦ Στερεοβάτου τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ τοίχου Τ - Τ' καὶ τῶν κατὰ τὸ γ πολυγωνίων τοίχων, ὧν μέρος, εἰ μὴ τὸ ὅλον, ἴσως νὰ ἐχρησίμευεν ὡς θεμέλια τοιούτων ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχων (1). Ὅντος δ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου περὶ τούτων ἀνάγκη νὰ προσθέσω ὅτι ἡ τοῦ λήγοντος ἔτους σκαφῆ ὥρισε τὰς γραμμὰς τοῦ μεγάλου ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχου (Σ' - Σ - Σ'') πολὺ κάλλιον ἢ τὸ πρὶν, ὡς ἀπλοῦν βλέμμα ἐπὶ τοῦ Διαγράμματος διδάσκει. Καὶ ὁμῶς ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι καὶ πάλιν δὲν ἀποδίδονται αὐταί, οἷαι ἀληθῶς εἶναι, ἐν τῷ Διαγράμματι καὶ τὸ πρᾶγμα ἔχει τὸν λόγον του εἰς τοῦτο ὅτι καταπεσόντος ἢ καὶ ἐπίτηδες ἔκπαλαι καταστραφέντος μέρους τοῦ τείχους ἄνωθεν εἶχεν ἀποτελεσθῆ πολλαχοῦ καὶ μάλιστα κατὰ τὰς γωνίας του ἐπίχωσις ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν ὠμῶν πλίνθων, ὥστε οἱ σκαφεῖς ἔπρεπε μετὰ πολλῆς προσοχῆς νὰ σκάπτωσιν ἐκ τοῦ φόβου μὴ συγκαταστρέψωσι που καὶ αὐτὸ τὸ πρόσωπον τοῦ τείχους καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ τὰς γραμμὰς αὐτοῦ μάλιστα κατὰ τὰς γωνίας, αἵτινες δυσχερέστατα διεκρίνοντο (2). Καὶ εὐρέθησαν μὲν ἐπὶ τέλους δι' ἐμπείρων Ἀμοργίνων σκαφῶν αἱ γραμμαὶ

(1) Ὅτι οἱ ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοῖχοι ἦσαν πάνυ συνήθεις τοῖς ἀρχαίοις καὶ ὅπου δὲν ὑπῆρχε σπάνις λίθου εἶναι πλέον βέβαιον κατὰ τὴν γνώμην μου (παράβ. Dörpfeld, der antike Ziegelbau κτλ. ἐν ταῖς Historische und Phil. Aufsätze Fest-Gabe an Ernest Curtius zum 2 September 1884). ἀνδὲ πολλαχοῦ δὲν παρατηρήθησαν, τοῦτο προήλθεν, εἴτε διότι ἀληθῶς ἔγνη αὐτῶν σαφῆ δὲν ἐσώζοντο, εἴτε καὶ διότι οἱ σκάπτοντες ἀντιπαρήλθον τὸ πρᾶγμα ἀπαρτίρητον ἀπατήθentes ἀπάτην, εἰς ἣν τόσον εὐκόλως δύναται τις νὰ ὑποπέσῃ. Ἡ Ἐλευσίς εἶναι, καὶ θὰ ἦναι ἴσως καὶ εἰς τὸ μέλλον (θὰ καταβληθῆ πᾶσα προσπάθεια νὰ διατηρηθῆ μέρος τοῦ ἐξ ὠμῶν πλίνθων μεγάλου τείχους τῆς) ὁ τόπος ἔνθα κατ' ἐξοχὴν ὁ τρόπος οὗτος τῆς τειχοδομίας τῶν ἀρχαίων γίνεται κατάδηλος.

(2) Ὅπου ἡ ἐπίχωσις ἦτο ἄμμος, ἐκεῖ ἀληθῶς τῶν ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχων τὸ πρόσωπον καὶ κατ' ἀκολουθίαν καὶ αἱ γραμμαὶ ἦσαν καὶ εἶναι καὶ νῦν ἔτι κατάδηλοι· ὅπου ὁμῶς ὁ χώρος ἦν ἐπιτεχωσμένος ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν ὠμῶν πλίνθων τῶν καταπεσουσῶν ἢ καταρριφθεισῶν ἐκ τοῦ ἀνωτέρου μέρους τοῦ τείχους,

αὐται, ἀλλὰ καὶ ὁ γράφων τὰ παρόντα ἔδυσπίστει εἰς τὰ ὀρώμενα, ἕως οὐ βαθυτέρα σκαφή μετὰ πάσης προσοχῆς γενομένη κατόπιν τῆς ὑπὸ τοῦ κ. Dörpfeld καταμετρήσεως ἔφερον εἰς φῶς αὐτὰ τὰ λίθινα θεμέλια τῶν ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχων. Καὶ κατὰ τί μὲν ἀστοχεῖ τοῦ ὀρθοῦ τὸ ἀνά χεῖρας Διάγραμμα δύσκολον νῦν διὰ λέξεων νὰ δηλωθῇ· ἀναγκαῖον δὲ μόνον νὰ παρᾶτηρήσω ὅτι τῶν περὶ τὰ γράμματα ι-ι'-ι'' τοίχων τὰ λίθινα θεμέλια ἀποτελοῦνται ἐκ πῶρων καὶ εἶναι ἀβαθέστερα πολὺ τῶν τοῦ Σ' - Σ - Σ'' (1) ὅπερ ἐμφαίνει ὅτι κατόπιν ἴσως προσετέθησαν οἱ ἐξ ὠμῶν πλίνθων οὗτοι τοῖχοι, ἄδηλον πρὸς ποῖον σκοπὸν, καὶ νὰ προσθέσω ἀκόμη ὅτι καὶ ὁ τοῖχος T-T' οὐκ ὀρθῶς σημειοῦται ἐν τῷ Διαγράμματι ὡς εἰσερχόμενος τρόπον τινὰ εἰς τὸν ἐξ ὠμῶν πλίνθων τοίχον (Σ' - Σ - Σ''), διότι κατεδείχθη διὰ καταλλήλου ὑπὸ τὸ βᾶθρον ζ σκαφῆς, γενομένης μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Dörpfeld καταμέτρησης, ὅτι τὸ βορειανατολικὸν αὐτοῦ ἄκρον ἀπολήγει ἐπερειδόμενον εἰς τὸ μεσημβρινοδυτικὸν πρόσωπον τοῦ τοίχου Σ' - Σ - Σ'', ἀμφότεροι δὲ φαίνονται μοι τῶν αὐτῶν χρόνων κτίσματα καὶ ἴσως εἶναι λείψανα τοῦ Περιβόλου τοῦ ἀρχαιοτέρου Ναοῦ τοῦ ἐπὶ Περσῶν καταστραφέντος. Ὅτι ὁ T-T' τοῖχος ἐξετείνεται ποτε ἐτι μᾶλλον πρὸς δυσμᾶς οὐδεμίᾳ ἀμφιβολία, τὸν ἔκοψαν δὲ οἱ τὴν Φιλώνειον Στοᾶν οἰκοδομήσαντες ἢ καὶ πρότερον ἐτι (2)· οὐδὲ ὅλως λοιπὸν παράκαθ' οὓς χρόνους ἐγένετο, ὡς εἰκάσω, ἢ διὰ τῆς ποταμίας ἄμμου ἐπιχώσεως τῶν ἐδῶ τόπων, ἢ διάκρισις τοῦ τοίχου ἤτο ἀληθῶς δυσχερεστάτη καὶ που καὶ ἀνεσκάφη καὶ αὐτοῦ μέρος μετὰ τῶν ἄλλων ἐκείνων τῶν τῆς ἐπιχώσεως ὠμῶν πλίνθων καὶ ἄνευ τῆς ἀνευρέσεως τῶν λιθίνων θεμελίων δύσκολος εἰ μὴ ἀδύνατος θὰ ἦτο ἢ ἀνεύρεσις τῶν γραμμῶν αὐτοῦ.

(1) Τὰ θεμέλια τούτου εἶναι τοῖχος ἐξ ἑλευσινιακοῦ λίθου (Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 65, σημ. 3) διπλοῦν ἔχων εὐπρεπὲς καὶ κατὰ τὸν πολυγώνιον τρόπον ἐκτισμένον πρόσωπον τὰ δὲ μεταξὺ ὧν παραγεμισμένον. Τὰ θεμέλια ταῦτα, ὅπου ἐγένοντο φανερά, ἐσημειώθησαν ἐν τῷ Διαγράμματι διὰ κίτρινου χρώματος· μέρος ὅμως τοῦ τοίχου (Σ' - Σ - Σ''), προσθήκη τις οὕσα πιθανῶς, δὲν ἐδράζεται ἐπὶ λιθίνων θεμελίων· ὅμοια λίθινα θεμέλια ἔδειξεν ἢ κατόπιν τῆς καταμετρήσεως σκαφή καὶ κατὰ τὸ πρὸς τῷ γράμματι Σ'' πρόσωπόν του.

(2) Ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1883 παρετήρησα (σελ. 60, σημ. 9) ὅτι οἱ ἐν ἐκείνῳ τῷ Διαγράμματι διὰ τῶν γραμμῶν δ καὶ μ σημειούμενοι τοῖχοι φαίνονται ὄντες λείψανα ἐνὸς συνεχοῦς ποτε τοίχου. Τούτου δὲ ὀρθοῦ ἀποδεικνυμένου ὁ τοῖχος T-T' ἐκόπη ἤτοι κατεστράφη κατὰ τὸ πρὸς δυσμᾶς μέρος του, ὅταν οὗτος ὁ τοῖχος κ-κ' (ἤτοι δ'-μ τοῦ Διαγράμματος τοῦ 1883) ἐκτίζετο.

δοξον να προϋχώρει μέχρι του P'', ήτοι οὐδόλως παράδοξον και ὁ τοίχος P' - P', οὐ ἐλάχιστα ὡς βλέπετε περιεσώθησαν λείψανα, συνέχεια ὦν του T - T' να ἀπετέλει και αὐτὸς μέρος του Περιβόλου του ἀρχαιοτέρου Ναοῦ· κατὰ τὸ P'' ἐπὶ τῶν σωζομένων κανονικῶν ἑλευσινιακοῦ λίθου πλίνθων σώζονται και τοίχου ἐξ ὠμῶν πλίνθων ἴχνη, μέγα δὲ μέρος τῆς ἐκεῖ ἐπιχώσεως μεταξὺ του P'' και του ρ συνέκειτο ἐξ ὠμῶν πλίνθων.

Δῆλον δὲ και ἐξ ἀπλοῦ βλέμματος ἐπὶ του Διαγράμματος, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι ἡ ἀνασκαφὴ τῶν ἐδῶ τόπων ἀπέδειξε πρᾶγμα τὴν ὑπόθεσιν (1) ὅτι ὅπως ὁ τοίχος Γ' - Γ'' πρὸς τὸν Δ' οὕτω και ὁ Γ - Γ'' πρὸς τὸν Δ, πρὸς ὃν ἔχει κοινὸν και τὸν τρόπον τῆς οἰκοδομῆς (2), ἐγὼνιζαζε. Ἀμφότεροι οἱ τοίχοι οὗτοι (Δ και Γ - Γ'') ἐξετασθέντες μέχρι του κατωτάτου των δόμου (3) εὐρέθησαν ἐπὶ του βράχου ἐδραζόμενοι. Περιέργον δὲ ὅτι και ἐνταῦθα μέγα μέρος τῆς ἀρχαίας ἐπιχώσεως τῆς καλυπτούσης πρὸ πάντων τοὺς εἰρημένους τοίχους ἦτο παχὺ (3,00 - 3,50 Γ. Μ. πολλαχοῦ) στρώμα ἄμμου ποταμίας (4). Ὅτι δὲ ποταμία ἄμ-

(1) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 60 σημ. 1.

(2) Ὑπάρχει και ἐν τούτῳ (Γ - Γ'') εἷς δόμος ἐκ πλίνθων ἑλευσινιακοῦ λίθου. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐνῶ αἱ πύριναί πλίνθοι τῶν τοίχων τούτων εἶναι ὅλως ἀκατέργαστοι, αἱ ἐξ ἑλευσινιακοῦ λίθου πλίνθοι ἔχουσι ποιὰν τινα κατεργασίαν και φαίνονται μοι ὅτι δὲν ἦσαν ἐξ ἀρχῆς προωρισμένοι ἵνα ἐντειχισθῶσιν ἐνταῦθα. Εἶσι δὲ και αὗται κατὰ τὸν ἰσόδομον τρόπον ἐκτισμένοι και ὄχι κατὰ τὸν πολυγώνιον ὡς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1882 (σελ. 88, σημ. 3), ὄχι ὀρθῶς, ἐγράφη.

(3) Ὁ Δ καθ' ὅλον του τὸ μήκος· ὁ Γ - Γ'' μόνον ἐν μέρει κατὰ τὴν πρὸς τὸν Δ γωνίαν του πρὸ πάντων. Παράβ. και Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 59, σημ. 2.

(4) Μεταξὺ του P'' και του ρ παρὰ τὸν Στερεοβάτην του Σηκοῦ, ὑπῆρχε καθ' ὅλον τὸ ὕψος του στρώμα λατύπης πύρων πάχους ἤτοι πλάτους 0,50 - 0,60 Γ. Μ. Ἡ ἄλλη πρὸς μεσημβρίαν ἐπιχώσις εἰς ἀπόστασιν 4,00 Γ. Μ. ἀπὸ του Στερεοβάτου του Σηκοῦ κατὰ μὲν τὰ κατώτατα στρώματα, τὰ ψαύοντα τὸν βράχον, συνίστατο ἐκ χώματος οὐδὲν τὸ διάφορον ἔχοντος, κατὰ δὲ τὰ ἀνώτερα (περὶ τῶν ἀνωτάτων ἤτοι τῶν μεταγενεστέρων οὐδεὶς λόγος) ἐξ ὠμῶν πλίνθων· ἐνταῦθεν δὲ και πέραν πρὸς μεσημβρίαν και ἀνατολὰς ἤτοι πρὸς τοὺς τοίχους Δ και Γ - Γ'' τὰ μὲν κατώτατα στρώματα τῆς ἐπιχώσεως ἦσαν ὡσαύτως ἀδιάφορα χώματα και τὰ ἀνώτερα ἐπίσης ἐξ ὠμῶν πλίνθων 0,50 - 1,00 Γ. Μ. πάχους ἤτοι ὕψους τὸ δὲ μεταξὺ τούτων στρώμα ἄμμου ποταμίας. Στρώμα λατύπης πύρων παρατηρήθη και ἐνταῦθα κατὰ τοὺς τοίχους, ἀλλὰ λεπτόν σφόδρα και οὐχὶ συνεχὲς καθ' ὅλον τὸ ὕψος των διακοπτόμενον ὑπὸ τῆς ἄμμου ψαύουσης πολλαχοῦ αὐτὰς τὰς πλίνθους τῶν τοίχων.

μος ἐκάλυπτε καὶ τὸ πλεῖστον μέρος τῆς αὐλῆς (πλὴν τῶν ἀνωτέρω στρωμάτων τῆς ἐπιχώσεως) ἐρρήθη ἤδη (1), ἡ δὲ τοῦ λήξαντος ἔτους σκαφή ἐρευνήσασα ἔσωθεν εἰς τι μέρος τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τὸ τεῖχος τοῦ Περιβόλου εὔρεν ὅτι καὶ μέχρι τοῦ κατωτάτου του δόμου (ἐδραζομένου εἰς βάθος 8,50 περίπου ὑπὸ τὸ ἔδαφος τῆς αὐλῆς ἐπὶ μελανωπῆς τινος γῆς, ἐφ' ἧς καὶ ὁ τοῖχος T - T') (2) ὑπῆρχεν ἄμμος, ὃ δὲ τοῖχος, ἐφ' οὗ ἐπικάθηνται τὰ δύο βάρθρα ζ' καὶ ζ, ἐξετασθεὶς ὡσαύτως διὰ σκαφῆς εὑρέθη ἐδραζόμενος ἐπ' αὐτῆς τῆς ἄμμου ἦτοι ὑπὸ τὸν κατώτατον δόμον του ὑπάρχει ἔτι στρώμα ἄμμου 1,00 Γ. Μ. πάχους ἦτοι ὕψους· ὑπὸ τὴν ἄμμον ὑπάρχει καὶ ἐδῶ μελανωπὴ γῆ, ἐν ἣ, καθόσον εἰς τι μέρος διὰ σκαφῆς ἠρευνήθη, εὑρέθησαν θραύσματά τινα ἀγγείων ἄσημα καὶ πώρου λίθου σπάσματα (3).

Ἐπροσπάθησα νὰ δηλώσω ὡς οἷόν τε σαφῶς τὰ κατὰ τὴν ἐπιχωσιν καὶ τὸν τρόπον τῆς κατασκευῆς τῶν τοίχων τούτων, διότι οὐχὶ τῶν εὐκόλων εἶναι ἡ εὔρεσις τῶν χρόνων καὶ ὁ σκοπὸς τῆς οἰκοδομῆς αὐτῶν. Ἐγὼ κλίνω νὰ πιστεύσω ὅτι πάντες οὗτοι καὶ τοῦ τεῖχους τοῦ Περιβόλου κατὰ τοῦτο τὸ μέρος συμπεριλαμβανομένου εἶναι κτίσματα σύγχρονα τοῦ Στερεοβάτου τοῦ Μεγάλου Ναοῦ τοῦ ἐπὶ Περικλέους κτισθέντος καὶ τὰ σύμβολα ἦτοι γράμματα τὰ ἐπὶ τῶν πλίνθων των, ὅσα κατώρθωσα νὰ διακρίνω, δύνανται διὰ τὸ σχῆμά των εἰς τούτους περίπου τοὺς χρόνους νὰ ἀναχθῶσι (4). Ἴσως δὲ τινες αὐτῶν αὐτῆς ταύτης τῆς ἐξ ἄμ-

(1) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 64 καὶ τὰς ἐκεῖ σημειώσεις.

(2) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 62, σημ. 1.

(3) Ὁ τοῖχος οὗτος κατὰ μὲν τὸ πρὸς βορρᾶν ἡμισυ μέρος του (ἐνθα καὶ τὰ δύο βάρθρα ζ' καὶ ζ) σώζεται εἰς ὕψος σχεδὸν μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς αὐλῆς ἀριθμῶν ἐκεῖ 14 δόμους· κατὰ τὸ πρὸς μεσημέριαν μέρος του σώζονται αὐτοῦ μόνον 5 δόμοι· καὶ τοῦ κατωτάτου συμπεριλαμβανομένου. Ἐνῶ δὲ ἠρευνήσα αὐτὸν διὰ σκαφῆς κατ' ἀμφοτέρως του τὰς πλευρᾶς μόνον κατὰ τὴν ἀνατολικὴν ἦτοι τὴν πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ Περιβόλου, εὔρον ἔχγη γραμμάτων ἦτοι συμβόλων ἐρυθρῶ χρώματι γεγραμμένων Πάνυ δὲ εὑθραστοὶ εἶναι πολλοὶ τῶν πωρίνων του πλίνθων καὶ τινες καὶ σαπρᾶ ὄλως, πρᾶγμα, ὅπερ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις ἐκεῖ τοῖχοις παρατηρεῖται.

(4) Οὐδόλως, ἐννοεῖται, ἀπίθανον, ἡ μαρτυρία μάλιστα τοῦ Πλουτάρχου (Περικλ. 13) εἰς ταύτην κάπως μᾶς ἄγει τὴν ὑπόθεσιν, νὰ ἤρξατο μὲν κτιζόμενος ὁ Ναὸς ἐπὶ Περικλέους, νὰ μὴ συντελεσθῆ ὁμοίως ἢ μόλις εἰς τὸ τέλος τῆς 5ης ἢ τὰς ἀρχὰς τῆς 4ης ἑκατονταετηρίδος, ἡ δὲ Αὐλὴ καὶ ὁ Περιβόλος θὰ ἦσαν τὰ τελευταῖα βέβαια μέρη περὶ ὧν θὰ ἐλήφθη φροντίς.

μον (1) ἐπιχώσεως νὰ ἐκτίσθησαν ὡς ἀναλήματα. Εἰκάζω δὲ ὅτι καὶ πρὸ τῆς οἰκοδομῆς τῆς Φιλωνείου Στοᾶς εἶχεν ἐπιχωσθῆ διὰ τῆς ἄμμου τὸ πλεῖστον τῆς αὐλῆς τοῦ Ναοῦ τεκμαριόμενος τὸ πρᾶγμα καὶ ἐξ ἄλλων λόγων καὶ ἐκ τοῦ ὅτι διεκρίνετο εἰς τι μέρος μεταξὺ τοῦ γ καὶ Γ ἢ ἄμμος (ἥς εἶχον καλύψει τὴν ἐπιφάνειαν ἄλλα παντοῖα χῶματα) ἐπίτηδες λοξῶς κεκομμένη (ὁ ἀνοιχθεὶς δηλ. ἐκεῖ χάνδαξ ἦτο πολὺ πλατύτερος ἄνω) πρὸς ἀσφαλῆ ἐνθεσιν τῶν πλίνθων τοῦ Στερεοβάτου τῆς Στοᾶς (1). Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως.

Ὅτι δὲ ἡ σκαφή ἐτράπη κατόπιν εἰς ἀκριβεστέραν ἐξέτασιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Σηκοῦ καὶ πρὸ πάντων ἐκείνου τοῦ μέρους αὐτοῦ, ὅπερ ἔκπαλαι εἶχεν ἐπιχωσθῆ χάριν ἰσοπεδώσεως γνωρίζετε, Κύριε Πρόεδρε, καὶ ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων ἐκθέσεών μου. Καὶ πρῶτον μὲν ἔκρινα καλόν, ὅπου τὸ πρᾶγμα ἦν δυνατόν, νὰ ἐρευνησῶ καὶ ἔσωθεν τὰ θεμέλια τοῦ Στερεοβάτου τοῦ Σηκοῦ καὶ ἐπειδὴ κατὰ τὴν μεσημβρινὴν αὐτοῦ πλευρὰν καὶ τὴν μεσημβρινοανατολικὴν γωνίαν αἱ βαθμίδες δὲν ἐσώζοντο, κατεστραμμέναι οὔσαι κατὰ τὸ πλεῖστον, ἠρξάμην ἐντεῦθεν τῆς ἐρεύνης καὶ παρετήρησα ὅτι καὶ ἔσωθεν ὁ Στερεοβάτης τὸν αὐτὸν εἶχε τρόπον οἰκοδομῆς, οἶον καὶ ἐξῶθεν, καὶ ἔφθανεν, ἐπὶ τοῦ βράχου ἐννοεῖται ἑδραζόμενος, ἐνιαχοῦ (κατὰ τὴν γωνίαν μάλιστα) εἰς βάθος 6,50 ἤτοι 7,50 Γ. Μ. ὑπὸ τὸ δάπεδον τῆς Στοᾶς (3) 14 ἀριθμῶν ἐνταῦθα δόμους ἐκ κανονικῶν πωρίνων παραλληλογράμμων πλίνθων σταυροειδῶς τεθειμένων (πλὴν τῶν τριῶν ἀνωτέρων δόμων, δεικνυόντων ἀνωμαλίαν τινὰ περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν πλίνθων τῶν) καὶ πολλῶν ἐξ αὐτῶν φερουσῶν ἐρυθρῶ χρώματι

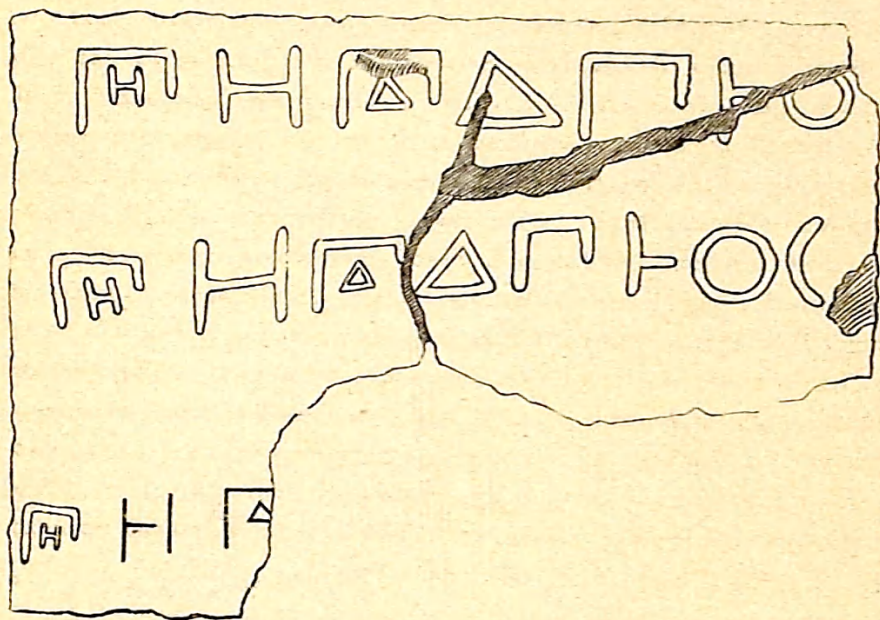
(1) Ἄμμος ἀπλῶς ἢ ποταμίαν ἄμμος λέγων ἐννοῶ τὴν πλήρη χαλικίων καὶ λιθαρίων, οἷα δηλ. αὕτη εὑρεται εἰς πᾶσαν τῶν ἡμετέρων ποταμῶν καὶ χειμάρρων κοίτην.

(2) Κατὰ τὸ μεταξὺ τῶν γ' - γ'' μέρος τοῦ Στερεοβάτου τῆς Στοᾶς, οὔσης τῆς ἐκεῖ ἐπιχώσεως, ὡς ἀνωτέρω (σελ. 66-67) ἐρρήθη, ὅπως διαφοροῦ καὶ κατ' ἀκολουθίαν στερεωτέρας, δὲν ἦτο ἀνάγκη ν' ἀνοιχθῆ οὔτε πολὺ πλατύς, οὔτε ἐπαισθητῶς κατὰ τὰ ἄνω πλατύτερος χάνδαξ πρὸς τοποθέτησιν τῶν θεμελίων καὶ οὕτως εἶχε ὄντως τὸ πρᾶγμα.

(3) Ἡ ἐπιχώσις ἦν ἐνταῦθα ὅ,τι ἀνώμαλον χῶματα παντοῖα, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὀλίγη ἄμμος, λίθοι κοινοὶ εἰς μέγα πλῆθος, ὠμῶν πλίνθων λείψανα καὶ στρώματα λατύπης διάφορα. Τὰ ἐν αὐτῇ εὐρήματα ἦσαν ἀνάξια λόγου πλὴν ἢ ἴσως κεράμου

γεγραμμένα γράμματα ἤτοι σύμβολα, ὧν τινὰ διακρίνας ἀντέγραψα (1). Ἡ ἔρευνα κατὰ τὴν βορειοανατολικὴν τοῦ Σηκοῦ γωνίαν ἦτο δυσχερεστέρα, διότι δὲν σώζονται μὲν οὐδ' ἐκεῖ αἱ βαθμίδες, σώζεται ὅμως κατὰ τὸ πλεῖστον στρώσις ἐκ πλίνθων πώρου, ἣν περ, ὡς εἰκός, δὲν μοὶ ἦτο συγκεχωρημένον νὰ καταστρέψω· εὐρέθη ὅμως καὶ ἐκεῖ τόπος, ὃν ἠδυνάμην νὰ σκάψω, ἡ δὲ ἐκπληξίς μου καὶ ἡ ἀπορία μου κατ' ἀρχὰς ἦν μεγίστη ἰδόντος ὅτι τὰ θεμέλια ἐκεῖ εἶχον ὅλως διάφορον τρόπον οἰκοδομῆς δύο μόνον τοὺς ἀνωτάτω δόμους ἐκ πλίνθων πώρου (2) ἔχοντα,

στρωτῆρος τεμάχια φέροντα ἐγγαράτους τοὺς δε τοὺς ἀριθμούς, διὰ ξυλογραφήματος ἐνταῦθα ἀνατυπούμενους, εἰς τὸ $\frac{1}{5}$ περίπου τοῦ μεγέθους των.

(1) Καὶ εἰς τὰ ἐδῶ χρώματα καὶ εἰς τὴν ἀμμόωδη ἐπίχρῳσιν τὴν σκέπάζουσαν τὸν τοῖχον τοῦ Περιβόλου (ἴδε ἀνωτέρω σελ. 70) εὐρέθησαν μικρῶν πηλίνων ἀγγείων θραύσματα φέροντα εἰς στερεάν, ἐννοεῖται, κατάστασιν ἐρυθράν τινα ὕλην (μεταλλικὴν;) ἐξ ἧς, ὡς φαίνεται, κατεσκευάζετο τὸ χρῶμα δι' οὗ ἔγραφον ἐπὶ τῶν πλίνθων τὰ σύμβολα.

(2) Μᾶλλον ἓνα, διότι ὁ ἀνώτατος, καθ' ὅσον σώζεται καὶ ἐγένετο ὀρατός, φαίνεται ὡν μεταγενεστέρα τις προσθήκη. Ἐπὶ δύο δὲ τῶν πλίνθων τοῦ ἐνός ἐκείνου ἀρχαίου δόμου διακρίνεται βαθέως ἐγκεχωρημένον τὸ γράμμα Η· ἡ σκαφή ἐν-

τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκ πλίνθων ὄλως ἀκανονίστων σκληροτέρου τινὸς ἀσβεστολίθου καὶ οὕτω τεθειμένων, ὥστε νὰ νομίζῃ τις ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του τείχος κυκλώπειον ἐκ τῶν πάνυ παλαιῶν, τῶν ἐξ ἀργῶν λίθων, ὡς οἱ παλαιοὶ ἔλεγον, πεπονημένων(1). Ἄλλ' ἡ συγχρόνως σχεδὸν γενομένη καὶ ἐντὸς τοῦ δαπέδου τοῦ Σηκοῦ σκαφή δὲν ἐβράδυνε νὰ μοὶ παράσχῃ τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος· καὶ τῷ ὄντι ἡ ἀποκάλυψις καὶ ἐτέρου παραλλήλου τοίχου τὸν αὐτὸν ἔχοντος τρόπον θεμελιώσεως μοὶ ἐγέννησαν τὴν ὑπόνοιαν ὅτι εὐρίσκομαι ἐπὶ τὰ ἔχνη ἀρχαιότερου τινὸς οἰκοδομήματος, τοῦ ἀρχαιότερου ἴσως Ναοῦ τοῦ ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων καταστραφέντος(2), ὑπόνοιαν, ἣν ἡ περαιτέρω σκαφή ἀπέδειξε πρᾶγμα, καὶ τοῦ ἀρχαιότερου τούτου Ναοῦ βλέπετε τὸ σχέδιον ἐρυθρῷ χρώματι ἐν τῷ Διαγράμματι δηλούμενον.

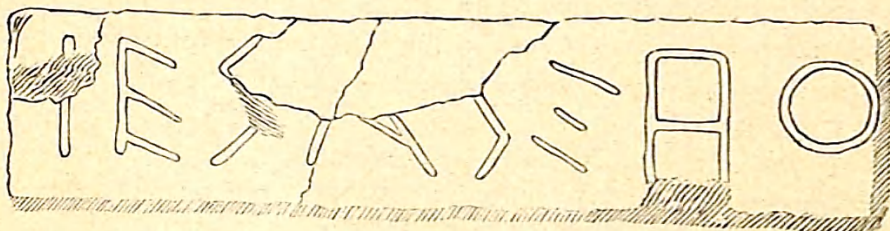
Καὶ οὗτος ὁ Ναὸς εἶχεν, ὡς φαίνεται, ἀκριβῶς τετράγωνον Σηκὸν καὶ ἀνάλογον πρόναον Στοᾶν· καὶ τῆς μὲν βορείας πλευρᾶς αὐτοῦ ἦτοι τοῦ πρὸς βορρᾶν τοίχου του τὰ θεμέλια (ἀτινα καὶ μόνα, ὡς εἰκός, σώζονται) συνέπιπτον καθ' ὀλοκληρίαν σχεδὸν(3) μὲ τὸν Στερεοβάτην ἦτοι τὰ θεμέλια τοῦ Σηκοῦ τοῦ νεωτέρου Ναοῦ τοῦ ἐπὶ Περικλέους κτισθέντος, καθὼς ἐπίσης καὶ τὰ θεμέλια τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου τῆς προνάου του Στοᾶς ἦτοι τοῦ Στυλοβάτου τῆς ἐχρησίμευσαν κατόπιν ἦτοι μετὰ τὴν καταστροφὴν του καὶ ὡς θεμέλια τοῦ μεσοτοίχου ἦτοι τοῦ τοίχου τοῦ μεταξὺ τῆς Φιλωνείου Στοᾶς καὶ τοῦ Σηκοῦ τοῦ ἐπὶ Περικλέους κτισθέντος Ναοῦ· τῆς μεσημβρινῆς αὐτοῦ πλευρᾶς σώζονται σχεδὸν καθ' ὅλον τὸ μῆκός της τὰ θεμέλια καὶ μέρος τοῦ τοίχου ἢ μᾶλλον τοῦ ὀρθοστάτου του, καθὼς ἐπίσης σώζονται τὰ θεμέλια καὶ μέρος ὡσαύτως τοῦ τοίχου τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ ταῦθα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προχωρήσῃ μέχρι τοῦ στερεοῦ ἐδάφους ἦτοι τοῦ βράχου, ὅστις, ὡς εἰκάξω, ἐδῶ θὰ εὐρίσκηται εἰς βάθος 5,00-5,50 Γ. Μ. ὑπὸ τὸ δάπεδον τῆς Στοᾶς.

(1) Κατὰ τὴν ἀρμογὴν των ὁμοῦς εἶναι καὶ πῶς ἐξειρασμένοι οἱ λίθοι.

(2) Ῥητὴ μαρτυρία περὶ τῆς καταστροφῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων, καθόσον ἐγὼ οἶδα, δὲν σώζεται· εἰκάζεται ὁμοῦς τὸ πρᾶγμα μετὰ πολλῆς πιθανότητος ἐκ τῆς ἀφηγήσεως τοῦ Ἡροδότου (Βιβλ. 8, 50, 53 καὶ 65).

(3) Λέγω σχεδὸν καθ' ὀλοκληρίαν, διότι τοῦ νεωτέρου Ναοῦ, ὅπως ὁ τοίχος, οὕτω καὶ τὰ θεμέλια εἶναι πλατύτερα καὶ τὸ πρᾶγμα σαφῶς ἐδηλώθη καὶ ἐν τῷ Διαγράμματι.

Σηκοῦ του· τῆς δὲ δυτικῆς του πλευρᾶς οὐδὲν οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ὡς εἰκὸς ἔχνος σώζεται· διακρίνεται ὁμως ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ βράχου λάξευμα ἐφ' ἱκανὸν διάστημα ἴσον ἔχον πλάτος μὲ τὸ πάχος τῶν ἄλλων τοίχων τοῦ Σηκοῦ. Τοῦτο δέ, αἱ σωζόμεναι τετράγωνοι βάσεις τῶν κίωνων του (περὶ ὧν κατωτέρω ὁ λόγος) καὶ τὸ σχεδὸν τετράγωνον ὡσαύτως σχῆμα τοῦ Σηκοῦ τοῦ νεωτέρου ἦτοι τοῦ ἐπὶ Περικλέους κτισθέντος Ναοῦ εἰσὶν ἱκανὰ τεκμήρια ὅτι ὄντως ὁ ἀρχαιότερος οὗτος ναὸς δὲν ἐξετείνετο πρὸς δυσμὰς περαιτέρω. Καὶ τῶ ὄντι σχεδιάσας ὁ Ἰκτῖνος τὸν Σηκὸν τοῦ νεωτέρου Ναοῦ, οἷον δεικνύουσιν αὐτὸν τὰ περισωθέντα λείψανα ἦτοι σχεδὸν τετράγωνον, θὰ εἶχέ τινα πρὸς τοῦτο λόγον, αὐτὴν ταύτην δηλ. τὴν παράδοσιν, ἣ ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσῃ. Ὅτι δὲ καὶ οὗτος ὁ Ναὸς εἶχε καθ' ὅλον τὸ ἔμβασθον τοῦ Σηκοῦ του κίονας δῆλον καὶ ἐξ ἀπλοῦ ἐπὶ τοῦ Διαγράμματος βλέμματος, ἐνθα αἱ δι' ἔρουθρου ὡσαύτως χρώματος καὶ κατὰ τὴν πρώτην καὶ τελευταίαν αὐτῶν σειρὰν διὰ τοῦ γράμματος α σημειωθεῖσαι τετράγωνοι βάσεις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ λείψανα τῆς θεμελιώσεως τῶν κίωνων του, ποῦ μὲν ἐκ κανονικῶν πλίνθων πώρου, ποῦ δὲ ἐκ παντοίων λίθων ἐκτισμένης καὶ μὴ ἐδραζομένης πάντοτε (μάλιστα κατὰ τὰ ἀνατολικώτερα) ἐπὶ τοῦ βράχου. Ἦσαν δὲ πάντες οἱ κίονες 25 (5 X 5), ὡς βλέπετε, ἐν δὲ τῇ θεμελιώσει τοῦ διὰ τοῦ α' σημειωθέντος ὑπῆρχεν ἐντετειχισμένον τεμάχιον σεσαθρωμένον (1) πώρου (βάθρου;) φέρον βαθέως ἐγκεχαραγμένα τάδε τὰ γράμματα

ἄτινα πανομοιοτύπως καὶ εἰς τὸ $\frac{1}{6}$ τοῦ μεγέθους των σημειοῦν-

(1) Τούτου ἕνεκα ἠναγκάσθη ν' ἀποσπάσω ἐκεῖθεν τὸν λίθον καὶ νὰ τὸν καταθέσω εἰς τὸ Μουσεῖον. Καὶ ἐχωρίσθη μὲν κατὰ τὴν ἐξαγωγήν εἰς τρία τεμάχια, ἀλλὰ τὰ γράμματα ἔμειναν, οἷα καὶ πρότερον ἦσαν.

ται ἐνταῦθα. Τὰ γράμματα ὡς νῦν ἔχουσι, οὐδὲν σαφές φθέγονται· κατὰ τὸ σχῆμα ὁμῶς αὐτῶν δύνανται ν' ἀναχθῶσι καὶ εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ βου π. Χ. αἰῶνος. Νὰ ἐκτίσθη ἄρα γε ὁ ἀρχαιότερος οὗτος Ναὸς κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἤτοι περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 6ης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος καὶ κατ' ἀκολουθίαν νὰ μὴ διετέλεσεν ὑπάρχων ἢ ἓνα μόλις αἰῶνα (ἂν ὄντως κατεστράφη ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων), ἢ μᾶλλον νὰ ὑποθέσωμεν πρέπει ὅτι ὁ ὅλος Ναὸς εἶναι ἀρχαιότερος, ἐπισκευὴν δὲ ἢ μετασκευὴν τινα μόνον ὑπεμφαίνουσι τὰ γράμματα ἐκεῖνα τοῦ ἐντετειχισμένου εἰς τὴν θεμελίωσιν τοῦ κίονος α' πώρου; Ἡ ἀπόκρισις δὲν εἶναι βεβαίως εὐκόλος. Ἄλλ' εἴτε τῶν ἀρχῶν τῆς 6ης π. Χ. ἑκατονταετηρίδος εἴτε ἀρχαιοτέρων ἔτι χρόνων ὑποτεθῆ κτίσμα ὁ Ναὸς οὗτος, πρὸ αὐτοῦ ὑπῆρχε καὶ ἕτερος ἔτι παλαιότερος, διότι οἱ τοῖχοι $\Xi-\Xi'$ καὶ $\Xi-\Xi''$ (1) τοιοῦτου τινὸς Ναοῦ ἤτοι Σηκοῦ φαίνονται ὄντες λείψανα, ὁ δὲ τρόπος τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, πολυγωνικῶς ἐκ πλίνθων ἑλευσινιακοῦ λίθου ἐκτισμένων, μᾶς ἄγει εἰς πολὺ μεμακρυσμένην ἀρχαιότητα καὶ πολὺ πιθανὸν τὰ σωζόμενα ταῦτα λείψανα ($\Xi-\Xi'-\Xi''$) οὐδὲν ἄλλο νὰ ὦσι ἢ τὰ *λίθινα θεμέλια* τοίχων κατὰ τὸ λοιπὸν αὐτῶν ὕψος ἐξ ὠμῶν πλίνθων ἐκτισμένων (2). Πρὸς τὸν ἀρχαιότατον τοῦτον Ναὸν εἶχεν τινα σχέσιν πιθανῶς καὶ ὁ τοῖχος, οὗ τὰ λείψανα βλέπετε σημειωμένα κατὰ τὸ Ο, ἀπίθανον δὲ δὲν εἶναι καὶ ὁ τοῖχος $\Lambda-\Lambda'-\Lambda''$, συνέχεια ἴσως τῶν τοίχων γ καὶ $\theta-\theta'$ ὧν, νὰ ἐχρησίμευεν ὡς *Περίβολος* (ἢ μᾶλλον ὡς *λίθινα θεμέλια* τείχους Περιβόλου κατὰ τὸ λοιπὸν ὕψος του ἐξ ὠμῶν πλίνθων ἐκτισμένου) τοῦ ἀρχαιοτάτου τούτου Ναοῦ. Κατὰ τὸ Π καὶ Ν σώζονται τὰ λείψανα καὶ ἄλλων τινῶν τοίχων ἐξ ἑλευσινιακοῦ

(1) Καὶ οὗτος καὶ ὁ $\Lambda-\Lambda'-\Lambda''$ καὶ τινες ἄλλοι τῶν ἐνταῦθα ὁ λόγος τοίχων δὲν ἐδράζονται ἐπὶ τοῦ βραχώδους ἐδάφους· πάντες δὲ οἱ λοιποὶ ἐπεχώσθησαν καὶ πάλιν ὀλοτελῶς, ὡς μὴ σωζόμενοι δυστυχῶς οἱ πλεῖστοι εἰς ὕψος ὑπὲρ τὸ ἔδαφος οὐδὲ τῶν δύο ἀρχαιοτέρων Ναῶν.

(2) Ἀπίθανον δὲν εἶναι καὶ αὐτὸς ὁ ἐπὶ Περσῶν καεῖς νὰ εἶχε μέρος τῶν τοίχων τοῦ ἐξ ὠμῶν πλίνθων. Καὶ διατὶ ὅχι, ἀφοῦ καὶ τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ἡραίου, ὡς ὁ Dörpfeld φρονεῖ (Der Antike Ziegelbau σελ. 13), οἱ ἐπὶ τοῦ νῦν σωζομένου λίθινου ὀρθοστάτου τοῖχοι πρέπει νὰ ἦσαν ἐξ ὠμῶν πλίνθων; Ὅτι δὲ ἐν τῇ ἐπιχώσει ἔχνη τούτων δὲν παρατηρήθησαν οὐδὲως παράδοξον, ἀφοῦ τοσαύτας οἱ ἐδῶ τύποι ὑπέστησαν μεταβολάς.

λίθου έκτισμένων, καθ' ὃν τρόπον (πρόστυχον δηλ. ὄλως καὶ κοινόν) καὶ οἱ κατὰ τὰ γράμματα θ'' - θ''' σημειούμενοι (1). Περιέργοι εἶναι αἱ κατὰ τὸ Ν' οἰοεὶ βαθμίδες (2), ἄξιον δὲ σημειώσεως ὅτι μεταξὺ τοῦ Ν καὶ τῆς βάσεως δ' εἰς στρῶμα χώματος πάχους 0,80 - 1,00 Γ. Μ., ὑπερκείμενον δὲ ὡσαύτως 0,80 περίπου τοῦ βράχου καὶ φέρον ζωηρὰ ἴχνη πυρός (ἄνθρακας καὶ πρὸ πάντων τέφραν) εὐρέθησαν ἐν σωρῶ, οὕτως εἶπεν, τὰ πολλὰ ἐκεῖνα καὶ ὄλως νηπιώδη τὴν μορφήν καὶ τὴν τέχνην *πήλινα εἰδώλια*, ὧν πλήθος ἱκανὸν ὡσαύτως ἔφερον εἰς φῶς αἱ ἐν Μυκῆναις καὶ ἐν Τίρυνθι ἀνασκαφαί (3). Τὰ ἐν Ἐλευσίνι εὐρεθέντα ἐπλήρωσαν ὀλόκληρα κιβώτια. Εἰς τὰ βαθύτερα δὲ στρώματα τῆς ἐνταῦθα ἐπιχώσεως καὶ πρὸ πάντων παρὰ τὴν θεμελίωσιν τοῦ II κίονος τῆς 5ης σειρᾶς εὐρέθησαν ἐπίσης ἀρχαϊκά τινα πράγματα καὶ μάλιστα μικρὰ ἀγγεῖα (ἀρύβαλλοι καὶ πήλινα ἀλάβαστρα) τοῦ ἀρχαιοτέρου Κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ τινα ἐλάσματα χρυσοῦ καὶ τῶν πινακίδων αἱ περιεργότεραι. Ἡ ὑπαρξίς βωμοῦ τινος ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι ἔγραψα (1885 σελ. 184, σημ. 1) δὲν εἶναι ἀπίθανος· ἀλλὰ τῶν τοίχων τινες τῶν ἐδῶ πιθανῶς ν' ἀνήκωσι καὶ εἰς ἀπλᾶ πανάρχαια κτίσματα, ὄντες καὶ αὐτοὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ τὰ ἐπὶ τοῦ βράχου λίθινα θεμέλια, ἐφ' ὧν ἠδράζοντο ὑψηλότεροι τοῖχοι ἐξ ὠμῶν *π. λιθων*, ὧν λειψάνα περιεσώθησαν κατὰ τὸ γράμμα Υ'. Κατὰ δὲ τὸ ἄκρον τῆς προεκτάσεως τοῦ τοίχου Ν πρὸς τὸν III κίονα τῆς 6ης σειρᾶς εὐρέθη ἐπὶ τοῦ βράχου τάφος σκεπασμένος, ἐν ᾧ ὀλίγα ὀστᾶρια καὶ εἰς τὰ ἔξω αὐτοῦ χώματα ἐλάχιστα ἀγγείων θραύσματα τοῦ γεωμετρικοῦ λεγομένου ῥυθμοῦ συνελέγησαν (4). Καὶ ἄλλων δὲ τι-

(1) Παράβ. καὶ Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 60-61.

(2) Ὡς δῆλον καὶ ἐκ τοῦ Διαγράμματος βαθμιδοειδῶς πως ἦτο ἐκτισμένος κατὰ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ὁ τοῖχος Α-Α'-Α''.

(3) Schliemann Mycènes σχῆμα 112 καὶ 113. Ὁ τύπος εἶναι βεβαίως πᾶν ἀρχαῖος, ἀλλὰ κατὰ τὴν γνώμην μου παρέμεινε καὶ μετὰ ταῦτα ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἀμετάβλητος, ὥστε καὶ πολλὰ τῶν ἀντιτύπων του δύνανται νὰ μὴ ᾧσι *πανάρχαια*.

(4) Ὁ τάφος εἶχε μ. 0,65 καὶ πλάτος 0,30 περίπου. Βάσις ἦτο αὐτὸς ὁ βράχος τὰς δὲ ἄλλας του πέντε πλευρὰς ἀπετελοῦν πλάκες ἀκατέρηστοι. Παράβ. καὶ Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 61.

νων ὁμοίων τὴν κατασκευὴν τοίχων εὐρέθησαν λείψανα, ἀλλὰ πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως δὲν ἐσημειώθησαν ἐν τῷ Διαγράμματι,

Ἐκ τῶν εἰρημένων γίνεται δῆλον ὅτι ὁλόκληρον τὸ μέρος τοῦ Σηκοῦ, ὅπερ εἶχεν ἔκπαλαι χάριν ἰσοπεδώσεως ἐπιχωσθῆ, ἀνεσκάφη μέχρι τοῦ στερεοῦ ἥτοι βραχώδους ἐδάφους εἰς βάθος πολλαχοῦ (παρὰ τὸν Στερεοβάτην λ. χ.) 6,00 7,00 Γ. Μ. ἀνευρισκομένου, ἡ δὲ ἔρευνα αὕτη ἐκύρωσεν τὴν γνώμην ὅτι ὄντως 42 ἦσαν οἱ κίονες τοῦ ἑμβαδοῦ τοῦ Σηκοῦ τοῦ νεωτέρου Ναοῦ, διότι πλὴν ἑνὸς (1) τῶν λοιπῶν πάντων ἀνευρέθησαν τὰ θεμέλια ἐπὶ τοῦ βράχου, ὡς εἰκός, ἐδραζόμενα καὶ τινα οὐχὶ κανονικῶς ἐκ πωρίνων πλίνθων ἐκτισμένα, ἀλλ' ἀνώμαλα καὶ μεταξὺ ἄλλων καὶ πωρίνους σπονδύλους ἐν ἑαυτοῖς ἐντετειχισμένους φέροντα (2). Πλὴν ὁμως τούτων ἀπεκαλύφθησαν διὰ τῆς τοῦ λήγοντος ἔτους σκαφῆς καὶ ἄλλων κατ' ἄλλην διάταξιν κίωνων τὰ θεμέλια (3) κατὰ τὸ πρὸς βορρᾶν ἡμισυ μέρος τοῦ Σηκοῦ ση-

(1) Τοῦ II κίονος τῆς 4ης σειρᾶς, ἀλλ' ὁ βράχος ἐφαίνετο ὡν ἐξωμαλισμένος πρὸς τοιοῦτον σκοπόν. Ὅτι δὲ κατὰ τὸ μέσον τοῦ Σηκοῦ (ἐνθα μετὰ λόγου τινος ἠδύνατο νὰ ὑποτεθῆ ὑπάρχων κενὸς χώρος) ὑπῆρχον κίονες ἐρρηθῆ ἤδη (Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 52, σημ. 2) καὶ ἐνταῦθα ἱκανὸν νὰ προσθέσω ὅτι τοῦ IV κίονος τῆς μὲν 4ης σειρᾶς σώζεται καὶ εἶναι ὁρατὸν καὶ ἐν τῇ νῦν καταστάσει τοῦ ἀνεσκαμμένου χώρου ἡ ἀναγκαία πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κίονος προσθήκη θεμελιώσεως παρ' αὐτὸν τὸν τοίχον τοῦ ἀρχαιοτέρου Ναοῦ (ἐφ' οὗ κατὰ τὸ πλεῖστον ἠδράζετο ὁ IV κίων τῆς 4ης, 5ης καὶ 6ης σειρᾶς), τῆς δὲ 3ης παρὰ τὸ λάξευμα ἐν τῷ βράχῳ τὸ χάριν τοῦ τοίχου τοῦ ἀρχαιοτέρου Ναοῦ ὑπάρχει καὶ ἕτερον λάξευμα ἐπὶ δὲ τούτων τῶν δύο παρακειμένων ἀλλήλοις λαξευμάτων εὐρέθησαν τὰ δύο τεμάχια τοῦ μαρμαρίνου κατωφλίου τὰ χρησιμεύοντα ὡς ὑπόθεμα ἥτοι θεμελίωσις εἰς τὸν IV κίονα τῆς 3ης σειρᾶς (ἴδε καὶ Πρακτ. τοῦ 1882 σελ. 97, σημ. 1).

(2) Ἀνώμαλα ἦσαν τὰ θεμέλια μάλιστα τῶν κίωνων V, VI καὶ VII τῆς 5ης καὶ 6ης σειρᾶς. Ἐν τῇ θεμελιώσει τοῦ VII κίονος τῆς 6ης σειρᾶς ὑπάρχουσιν ἐντετειχισμένοι δύο πώρινοι σπόνδυλοι ὕψος ἔχοντες ἀμφότεροι τὸ αὐτὸ ἥτοι 0,85-0,86, διάμετρον ὁμως ὁ μὲν 0,90, ὁ δὲ 0,78. Περὶεργον δὲ ὅτι ὁ ἕτερος οὐδ' εἶναι ἀποτελειωμένος, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἡμισυ σχεδὸν ἀκατέργαστος.

(3) Ταῦτα εἶναι κατὰ μὲν τὸ πρὸς δυσμὰς βραχώδες ἔδαφος τοῦ Σηκοῦ στοργύλον λάξευμα ἐν τῷ βράχῳ κατὰ δὲ τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ὅπου ἀνάγκη ὑπῆρχε θεμελιώσεως, ποῦ μὲν τοιαύτη ὁμαλὴ τετράγωνοι δηλ. πώρινοι πλίνθοι, ποῦ δὲ ὅλως ἀνώμαλος καὶ ἐκ παντοίων λίθων συγκειμένη θεμελίωσις ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ὁμως πάντοτε ἐδραζομένη. Δῆλον δὲ καὶ ἐκ τοῦ Διαγράμματος ὅτι οἱ τρεῖς τελευ-

μειωθέντα ἐν τῷ Διαγράμματι δι' ὄχρου χρώματος καὶ τοῦ γράμματος *β* πολλαχού· κατὰ ταῦτα οἱ κίονες οὗτοι ἦσαν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς 7, οἱ πάντες δὲ (3×7) 21. Κατὰ τὸ πρὸς μεσημβρίαν ἕτερον ἡμισυ τοῦ Σηκοῦ οὐδαμοῦ οὐδὲν ἔχνος αὐτῶν δὲν φαίνεται ὑπάρχον (1) Ἐκεῖ τούναντίον διὰ τῆς σκαφῆς ἦλθον εἰς φῶς ἐτέρων τινῶν βάσεων δ-δ'-δ'' τὰ θεμέλια, οὔτε πρὸς τοὺς κίονας βββ, περὶ ὧν ἄρτι ὁ λόγος, οὔτε πρὸς τοὺς ἄλλους τοὺς γνωστοὺς (I-VII καὶ τῶν 6 σειρῶν) εἰς σχέσιν τινα εὐρισκομένων (2).

Ἄλλὰ καὶ περὶ τῶν βαθμίδων ἤνεγκέ τινα νέα ἢ σκαφή εἰς φῶς κατὰ τὴν βορείαν τοῦ Σηκοῦ πλευρὰν ἐκατέρωθεν τῆς πύλης Ω'''''. Ἐντελής δηλ. καθαρισμὸς αὐτῶν κατὰ τὰ ἀριστερὰ τοῦ εἰσερχομένου εἰς τὸν Σηκὸν διὰ τῆς εἰρημένης πύλης, ἔδειξεν ὅτι ὑπὸ τὰς ἕως τότε ὀρατὰς τεχνητὰς βαθμίδας ὑπῆρχον καὶ ἄλλαι στενότεραι (0,43 - 0,45), εἴτε καὶ αὐταὶ τεχνηταί, εἴτε καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βράχου λελαξευμένοι, ὧν ἡ συνέχεια ἀνευρέθη καὶ εἰς τὸν κατὰ τὰ δεξιὰ τοῦ εἰσερχομένου διὰ τῆς πύλης Ω''''' βράχον· ἐκεῖ δὲ μάλιστα, ἀκριβεστέρας γενομένης ἐξετάσεως, ἐδείχθη ὅτι αἱ νῦν καταφανεῖς τεχνηταὶ βαθμίδες προσετέθησαν ἐπὶ τῶν προὔπαρχουσῶν ἐπὶ τοῦ βράχου λαξευτῶν

ταῖοι πρὸς δυσμὰς τῶν κίωνων τούτων συνέπιπτον μὲ τοὺς κίονας V-VII τῆς 1ης σειρᾶς καὶ ἐκ τούτου ἐκεῖ ἔχνη δὲν διακρίνονται.

(1) Π. χ. ὁ βράχος παρὰ τοὺς κίονας I καὶ IV τῆς 2ας σειρᾶς (τὸ ἔδαφος παρὰ τοὺς κίονας II καὶ III τῆς αὐτῆς σειρᾶς δὲν ἦτο νῦν εὐκολον ἀκριβῶς νὰ ἐρευνηθῆ) ἔχνος λαξεύματος πρὸς τοιοῦτόν τινα σκοπὸν δὲν δεικνύει.

(2) Ἐπὶ τούτων ἀποτελουσῶν δύο παραλληλοῦς σειρᾶς εὐρέθησαν, ὡς νομίζω, ἀσφαλῆ ἔχνη ἐν τῷ Διαγράμματι ἐσημειώθησαν μόνον ἐκεῖνα (δ-δ'-δ''), ὅσαι ἦσαν γνωσταὶ κατὰ τὴν καταμέτρησιν. Περιέργον δὲ ὅτι ἐκεῖνης, ἧτις κατ' ἀναλογίαν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχη παρὰ τὴν γωνίαν Λ τοῦ τοίχου Λ-Λ'-Λ'', οὐδὲν εὐρέθη λείψανον, οὐδὲ καὶ ὁ βράχος ὠμαλισμένος πρὸς τοιοῦτόν τινα σκοπὸν. Πῶριναί τινες πλίνθοι ἐπὶ τοῦ βράχου ἐδραζόμεναι ὑπάρχουσιν ἐκεῖ παρὰ τὰ θεμέλια τοῦ I κίονος τῆς 4ης σειρᾶς (ἄδηλον πρὸς ποῖον σκοπὸν), ἀλλ' ὅχι ἀκριβῶς εἰς τὴν θέσιν, ἣν ἔπρεπε νὰ κατέχη ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος βάσις. Κατὰ τὸ πρὸς βορρᾶν ἡμισυ τοῦ Σηκοῦ ἦτοι κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος ὅπερ κατεῖχον οἱ δύο ἀρχαιότεροι Ναοὶ ἔχνη αὐτῶν δὲν ἐφάνησαν. Ἐπὶ τῶν πλίνθων τῆς μιᾶς αὐτῶν (δ) παρετήρησα καὶ ἀντέγραφα ἐγγράρακα σύμβολα. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ δυσκολιῶν ἄς ἀναφέρω ἐνταῦθα ὅτι τὸ γράμμα δ, δι' οὗ αὐταὶ ἔπρεπε νὰ σημειῶνται ἐν τῷ Διαγράμματι, φαίνεται ὡς ἀνεστραμμένον ὅ καὶ ἐκ παραδρομῆς δὲν διωρθώθη.

έν πολὺ ὑστερωτέροις χρόνοις, γενομένης κατὰ τὴν τοποθέτησιν αὐτῶν χρήσεως καὶ τῆς ἀσβέστου ὡς συγκολλητικῆς ὕλης (1).

Τούτων δὲ γενομένων δὲν ἔμειναν ἀνεξερευνητά, ἔννοεῖται, καὶ τὰ κατὰ τὰς Πύλας τοῦ Σηκοῦ, ἡ δὲ ἔρευνα αὐτῆ ὄχι μόνον ἐβεβαίωσε τὴν ὑπαρξίν τῶν δύο πρὸς τὴν Φιλώνειον Στοῶν πυλῶν (Ω', Ω'') (2), ἀλλ' ἀπεκάλυψε τὰ λείψανα καὶ ἐτέρων δύο πυλῶν (Ω' καὶ Ω''') καὶ εἰς τοιαύτην θέσιν, ἔνθα οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ προεικάζῃ τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν (3) καὶ ἐντεῦθεν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τοῦ 1883 ἔλεγον ὅτι κατὰ τὴν μεσημβρινὴν καὶ πρὸ πάντων τὴν βορείαν πλευρὰν ἄλλη πύλη (πλὴν δηλ. τῶν δύο ἔκτοτε γνωστῶν Ω' καὶ Ω''') δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ (4). Ἄλλ' εἴτε εἰς ἀρμόζουσας θέσιν εἴτε μὴ τοιαύτην ὑπῆρχον καὶ αἱ δύο αὐταὶ πύλαι (5) καὶ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ μόνον, ὅπερ ἡ τοῦ λήγοντος ἔτους σκαφὴ ἠνεγκεν εἰς φῶς ὡς πρὸς ταύτας. Καὶ πρότερον ὁ τρόπος τῆς ποιήσεως αὐτῶν ἐν γένει ἐφαίνετο μαρτυρῶν οὐχὶ τοὺς καλλίστους χρόνους τῆς τέχνης, ἀλλὰ νῦν τὸ πρῶτον ἐγένετο γνωστὸν ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ μαρμαρίνου κρηπιδώματος τοῦ ἐτέρου τῶν τοίχων (τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ εἰσερχομένου) τῆς πύλης Ω' οὐδὲν ἔτερον εἶναι ἢ *βάθρον ἐρεπί-*

(1) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 54 καὶ τὰς ἐκεῖ σημειώσεις. Νῦν ἐξηγεῖται διατὶ αἱ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ εἰσερχομένου διὰ τῆς πύλης Ω'' εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον τεχνηταί.

(2) Καὶ τῆς Ω' σώζονται κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ θεμέλια τῶν διακοπτόντων τὴν συνέχειαν τῶν βαθμίδων τοίχων τῆς μαρτυροῦντα καὶ ταῦτα ἱκανῶς τὴν ὑπαρξίν αὐτῆς. Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 57, σημ. 4.

(3) Ἴσως ἡ θέσις τῆς πύλης Ω''' ἔχει τινὰ σχέσιν μὲ τὴν ἐκ τῶν Προπυλαίων εἰς τὸν Ναόν ἄγουσαν ἢ τῆς Ω' κατ' ἀναλογίαν δὲν ἠδύνατο νὰ ᾖ ἄλλη.

(4) Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 57 σημ. 4. Γράφων ἐκεῖ « ὅτι ἡ σκαφὴ ἔδειξε πανταχοῦ σχεδὸν τὴν συνέχειαν τοῦ ὀρθοστάτου τοῦ τοίχου » ἤθελα νὰ σημάνω ὅτι ἐσώζετο (ὅπερ καὶ ἀληθές) ἐκεῖ μέχρι ποῦ τοῦ VII κίονος τῆς 5ης σειρᾶς ὁ ὀρθοστάτης τοῦ τοίχου καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν πύλη μεταξὺ τούτου τοῦ κίονος καὶ τοῦ VII τῆς 4ης σειρᾶς (ὅπου καὶ μόνον ἠδύνατό τις εὐλόγως νὰ ὑποθέσῃ τὴν ὑπαρξίν πύλης) δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ.

(5) Τῆς μὲν Ω' σώζονται ἐν μέρει μόνον τὰ θεμέλια τῶν τοίχων τῶν διακοπτόντων τὴν συνέχειαν τῶν βαθμίδων, τῆς δὲ Ω'' καὶ ταῦτα (ὀλόκληρα) καὶ τοῦ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ εἰσερχομένου τοίχου καὶ τὸ μαρμαρίνον κρηπιδῶμα καὶ ὁ οὐδὸς αὐτῆς καὶ ἴσως καὶ ἡ ἑτέρα (ὄχι ὁμως κατὰ χώραν) τῶν παραστάδων τῆς.

γραφον ἀνεστραμμένως ἐκεῖ ἐντετειχισμένον, τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τοῦ ὁποίου φαίνεται μοι μαρτυροῦν τοὺς ὑστερωτέρους Μακεδονικοὺς χρόνους (1). Ἄλλὰ μήπως καὶ τοῦ κίονος VII τῆς 6ης σειρᾶς τὸ ἀνώτατον μέρος τῆς θεμελιώσεως δὲν ἀποτελεῖται ἐκ δύο βάθρων, ὧν τὸ ἕτερον φέρει ἐπιγραφὴν τῶν αὐτοκρατορικῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων ἔστιν εἰκάσαι; (2) Ἐρρήθη δὲ ἤδη ὅτι εἰς τὰ θεμέλια καὶ πολλῶν ἄλλων τῶν ἐν λόγῳ κίωνων (I-VII καὶ τῶν ἐξ σειρῶν) παρατηρήθησαν ἐντετειχισμένα ποῦ μὲν ἀριχίτεκτονικὰ μέλη ποῦ δὲ ἀπλατῆ πώριναί πλίνθοι ἐξ ἀρχαιοτέρων οἰκοδομημάτων (3), τὰ δὲ ὀλίγα τεμάχια μαρμαρίνων κιονοκράνων τὰ ἐν τῷ Σηκῶ

(1) Ὁ λίθος ἔχει νῦν μῆκος 1,40, πλάτ. 0,62, πάχος ἤτοι ὕψος 0,35. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφὴ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπίτηδες διὰ σφύρας κατεστραμμένη, ὥστε μόνις κατώρθωσα νὰ διακρίνω τάδε τὰ γράμματα :

..... : Τ Ο Κ Η Ρ Υ Κ Ω Ν Α Σ Μ Υ Η Θ Ε .....
 ..... Η Σ
 ..... Ν Γ Τ Ι Ι .....
 .....

(2) Τὸ βᾶθρον ὑπογλαυκίζοντος (ὕμηττείου;) λίθου καὶ ἀνεστραμμένως ἐντετειχισμένον ἔχει μ. 2,20 πλ. 0,82 πάχ. 0,42 καὶ, ὡς φαίνεται, ἔφερε καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ μῆκος τῆς κεκρυμμένης νῦν ἐπιφανείας τοῦ ἐπιγραφῆν, ἧς μόνις διὰ καταλλήλου τοῦ ἐκεῖ ἐδάφους σκαφῆς διακρίνεται νῦν ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

Π . . . . . Σ Ι Ο Ν
 Ν Ι . . . . . Ν Ο Ν
 Τ . . . . . Α Τ Η Ν
 Ν Ε . . . . . Ε Δ Ρ Α Χ Μ Α Ι Σ
 Ε . . . . . Κ Η Ρ Υ Κ Α
 Α Γ . . . . . Δ Υ Σ Ι
 Α Ι Ν . . . . . Τ Η Σ Α Ν Τ Α
 Ε Π . . . . . Β Ε Υ Σ Α Ν Τ Α
 Α Σ . . . . . Ε Ν Ε Κ Ε Ν

Α Τ Ρ Ο Σ

Ἴσως κατορθωθῆ νὰ ἐξαχθῆ ἐκεῖθεν τὸ βᾶθρον ἄνευ βλάβης τῶν σωζομένων λειψάνων τοῦ κίονος καὶ ἴσως ἡ ἐπιγραφὴ ὀλόκληρος ἀναγνωσθεῖσα (ἂν σώζεται) ὀρίση ἀκριβέστερον ἢ τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων τῆς τοὺς χρόνους τῆς ἐγγράφειάς της.

(3) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1882 σελ. 97, σημ. 1 καὶ ἀνωτέρω σελ. 77.

εὐρεθέντα μαρτυροῦσιν ἀληθῶς τέχνην καὶ ἐργασίαν τῶν χρόνων τῆς παρακμῆς, καὶ αὐταὶ δὲ αἱ τρίγλυφοι δὲν φαίνονται τῶν καλῶν τῆς τέχνης χρόνων προϊόντα. Πύλαι λοιπόν, κίονες, βαθμίδες καὶ τρίγλυφοι ἀκόμη φαίνονται κατασκευάσματα ὑστερωτέρων χρόνων· ἀλλὰ τότε τί πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν; ὅτι ὁ Σηκὸς ἐσωτερικῶς καταστραφεὶς μετεσκευάσθη ὅλος σχεδὸν ἐν χρόνοις μεταγενεστέροις καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν τοῦ ἔργου, ὃ ἐσχεδιάσεν ὁ Ἰκτίνος καὶ ἐξετέλεσαν οἱ κάλλιστοι πιθανῶς τῶν μαθητῶν του ἐν τοῖς χρόνοις τῆς ἀκμῆς τῶν Ἀθηναίων, οὐδὲν ἄλλο μᾶς περιεσώθη ἢ τὰ θεμέλια τῶν τοίχων καὶ τοῦ ὀρθοστάτου αὐτῶν μέρος; Τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀληθῶς παράδοξον τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσον περὶ τοιαύτης τινὸς καταστροφῆς τοῦ ἐν Ἐλευσίνοι Ναοῦ, ὅσον ἐγὼ οἶδα, οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων πλὴν τοῦ Ἀριστείδου τοῦ σοφιστοῦ (1) κάμνει λόγον. Καὶ ὁμως αἱ ἀνασκαφαὶ εἰς τοιοῦτόν τι μᾶς ἄγουσι συμπέρασμα. Καὶ αἱ βάσεις βββ . . . καὶ δδ'δ'' . . . ; Πιθανὸν αὐταὶ (2) μὲν νὰ ὦσι λείψανα τῶν κίωνων τοῦ ἐπὶ Περικλέους κτισθέντος Ναοῦ, ἐκείναι δὲ (αἱ βββ . . .) νὰ δεικνύωσι τοῦ ἀρχαιότερου (τοῦ ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων καέντος) ἀνοικοδόμησιν μεθ' ἰκανῆς πρὸς δυσμᾶς ἐπεκτάσεως γενομένην πιθανῶς εὐθὺς μετὰ τὰς λαμπρὰς κατὰ τῶν βαρβάρων νίκας (3), ἂν καὶ τῆς τοιαύτης ἐπεκτά-

(1) Παράβ. Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 55, σημ. 1.

(2) Κατὰ ταύτην τὴν ὑπόθεσιν θὰ εἶχεν ὁ Σηκὸς τὸ ὄλον 20 (4X5) κίονας, ἂν τοιοῦτοι ὑπῆρχον καθ' ὄλον αὐτοῦ τὸ ἔμβαδόν, ἢ δὲ ἀπόστασις αὐτῶν ἀπὸ κέντρου εἰς κέντρον κατὰ τὴν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον σειρᾶν των θὰ ἦτο διπλασία τῆς τῶν κίωνων τοῦ ὑπὸ τῶν Περσῶν καέντος Ναοῦ. Ἄπορον ὁμως μένει πάντοτε πῶς δὲν περιεσώθησαν, ἄλλα αὐτῶν λείψανα οὐδ' ἐπὶ τοῦ βραχυῶδους ἐδάφους τοῦ Σηκοῦ (Παράβ ἀνωτ. σελ. 78, σημ. 2).

(3) Πρὸς τὸν ὄλον Σηκὸν φαίνονται ἀληθῶς μὴ ἔχοντες σχέσιν οἱ ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ βάσεων (βββ . . .) στηριζόμενοι ποτε κίονες ὅχι μόνον διότι ἴχνη αὐτῶν ἄλλα, ὡς ἐρρήθη (ἀνωτ. σελ. 78), δὲν εὐρέθησαν ἀλλὰ καὶ διότι δὲν θὰ εὐρίσκοντο εἰς ἀρμονίαν ἰμὲ τὸ πλάτος αὐτοῦ· καὶ νομίζει μὲν τις ἀληθῶς ἐκ πρώτης ὕψεως ὅτι καὶ ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἦτοι κατὰ τὸ πλάτος τοῦ Σηκοῦ ἠδύναντο ἐπίσης ἄλλοι ἑπτὰ (ὅπως καὶ ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς) νὰ χωρήσωσι, ἀλλὰ τὰ μέτρα δὲν συμφωνοῦσι· δῆλον δὲ ἐκ τῶν προηγουμένων ὅτι τὸ νῦν πλάτος τοῦ Σηκοῦ εἶναι αὐτὸ ἐκεῖνο, ὅπερ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὁ Ἰκτίνος. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸ μήκος τοῦ Σηκοῦ τὸ νῦν δὲν εὐρίσκονται εἰς ἀρμονίαν κατὰ τὰ μέτρα καὶ οὗτοι (βββ . . .) καὶ οἱ δδ'δ'' . . . κίονες· κατ' αὐτοὺς ἔπρεπεν ἢ δυτικῆ βραχυῶδης πλευρᾶ

σεως κατὰ τὸν τῆς μεσημβρινῆς αὐτοῦ πλευρᾶς τοῖχον δὲν σώζονται ἴχνη.

Ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον γίνεται, Κύριε Πρόεδρε, ὅτι πέντε ἢ μᾶλλον ἕξ διακρίνομεν χρονικὰς περιόδους τοῦ ἐν Ἐλευσίνι Ναοῦ. 1) Τὴν τοῦ παναρχαίου (Α), 2) τὴν τοῦ ἐπὶ τῶν Περσικῶν πολέμων καταστραφέντος (Β), 3) τὴν ἀνοικοδόμησιν αὐτοῦ, ἣν ὑποδηλοῦσιν οἱ κίονες βββ . . . (Β'), 4) τὴν τοῦ ἐπὶ Περικλέους κτισθέντος (Γ), 5) τὴν τῆς οἰκοδομῆς τῆς Φιλωνείου Στοᾶς (Γ') καὶ 6) τὴν τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ σηκοῦ μετασκευῆς ἐν ὑστερωτέροις (Ρωμαϊκοῖς πιθανῶς) χρόνοις (Δ). Οἰκοθεν δ' ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἔρευνα γενομένη, οἷα ἐγένετο, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ φέρῃ εἰς φῶς τὰ λείψανα τῆς ἐπιστρώσεως τοῦ δαπέδου τοῦ Σηκοῦ, εἴ που τοιαῦτα ἐσώζοντο· καὶ τῷ ὄντι τοιαύτης τινὸς ἐκ πωρίνων πλίνθων πεποιημένης στρώσεως ἐφάνησαν λείψανα κατὰ τὸ βορειανατολικὸν αὐτοῦ μέρος, ἐνῶ τὸ πρὸς δυσμὰς βραχῶδες αὐτοῦ ἔδαφος δὲν ἔδειξεν οὐδαμοῦ τεχνητῆς στρώσεως ἴχνη· καὶ ὁμως ἔπρεπε καὶ ἐδῶ νὰ ὑπῆρχε τοιαύτη, ἐν γένει δὲ τὸ τοῦ νεωτέρου Ναοῦ (Γ) ἔδαφος φαίνεται νὰ ἦτο ἱκανῶς ὑψηλότερον τοῦ ἐδάφους τῶν δύο παλαιότερων (Α καὶ Β) Ναῶν. Ὅτι δὲ καὶ τῆς ἐπίσης ἐκ πλίνθων πωρίνων πεποιημένης στρώσεως τῆς Προνάου Στοᾶς τοῦ παλαιότερου Ναοῦ (Β) σώζεται ἱκανὸν μέρος ἐρρήθη καὶ ἀλλαχοῦ (1). Ἀλλὰ καὶ Βυζαντινῶν κτισμάτων (οἰκιῶν ἀπλῶν πιθανῶς) οὐκ ὀλίγων τοίχων ἐξέχωσεν ἡ σκαπάνη τὰ λείψανα, ἄθικτα μείναντα τὰ πλεῖστα, ἀλλὰ μὴ σημειωθέντα ἐν τῷ Διαγράμματι νῦν πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως (2). Εἰς τὰ ἐνταῦθα δὲ χῶματα παρὰ τὸν κίονα VI τῆς 5ης σειρᾶς εὔρομεν ἐντὸς μικροῦ καὶ προστύχου ὄλως πηλίνου ἀγγείου (ἄνευ τοῦ Σηκοῦ νὰ κῆται 2,00 περίπου Γ. Μ. ἀνατολικώτερον ἦται τὸ μῆκος αὐτοῦ νὰ ἦναι δύο Γ. Μ. περίπου μικρότερον τοῦ νῦν ὑπάρχοντος. Νὰ ἠῤῥῆθη ἄρ' ἔτι καὶ τὸ μῆκος αὐτοῦ καθ' ὅς χρόνους ἐγένετο ἡ σχεδὸν ὀλοσχερῆς ἐκείνη ἐσωτερικὴ μετασκευή;

(1) Παράβ. ἀνωτ. σελ. 72 καὶ Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 58 σημ. 1. Ὅχι ὀρθῶς ὑπετέθησαν τότε τὰ λείψανα τῆς στρώσεως ταύτης ὡς λείψανα θεμελιώσεως τῶν βαθμίδων καὶ ἡμαρτημένως ἐλέχθη ὅτι στρώσεως ἴχνη σώζονται καὶ παρὰ τὸν III κίονα τῆς 5ης σειρᾶς· ἀκριβεστέρα παρατήρησις ἔδειξεν ὅτι αἱ παρ' αὐτὸν πλίνθοι ἐτέθησαν ἐκεῖ ἐν χρόνοις μεταγενεστέροις.

(2) Παράβ. καὶ Πρακτ. τοῦ 1882 σελ. 102 καὶ τοῦ 1883 σελ. 55 σημ. 1.

λαιμοῦ καὶ στομίου) δέκα χρυσᾶ Βυζαντινὰ νομίσματα, ὧν τὸ ἐν ὑπόχαλλον ἦτοι ἀρχαῖον κίβδηλον (1). Τέλος ἠρευνήθησαν διὰ σκαφῆς εἰς τι μέρος ἢ τε ἀνατολική καὶ ἢ μεσημβρινή πλευρὰ τοῦ τοίχου τοῦ Περιβόλου καὶ ἐδῶ μὲν ἀνευρέθησαν τὰ ἔχνη πυλίδος (B) ἐκεῖ δὲ τὰ λείψανα Πύργου (2).

Ταῦτα εἶναι Κύριε Πρόεδρε, τὰ ἐξαγόμενα τῶν ἐν Ἐλευσίनि ἀνασκαφῶν μέχρις Αὐγούστου λήγοντος ἔτους. Αἱ ἐργασίαι ἐξηκολούθησαν, ὡς καὶ ἀρχόμενος τοῦ λόγου εἶπον, καὶ κατόπιν μέχρι τῆς 15ης λήξαντος μηνὸς Ὀκτωβρίου καὶ δὲν ὑπῆρξαν οὔτε εἰς εὐρεσιν λειψάνων οἰκοδομημάτων, οὔτε εἰς ἄλλα ἀρχαιολογικὰ εὐρήματα ἄκαρποι· ἀλλὰ περὶ τούτων θὰ γίνῃ ἐν καιρῷ τῷ πρέποντι λόγος.

Ἐν δὲ τῇ παρουσίᾳ μου ἐκθέσει κρίνω ὄχι ἄσκοπον νὰ κάμω λόγον καὶ περὶ ἄλλων τινων ἀπροσδοκῆτων μὲν ἀποκαλύψεων τῶν ἐνταῦθα ἀνασκαφῶν, μὴ στερουμένων ὁμως ἐπιστημονικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κατὰ τὴν μεσημβρινὴν δηλ. κατωφέρειαν τοῦ λόφου τῆς Ἀκροπόλεως 60 - 80 Γ. Μ. μακρὰν τοῦ ἱεροῦ Περιβόλου ἔχει ἀγορασθῆ μετὰ τινος ἐκεῖ οἰκίας σωζούσης λείψανα ψηφιδωτοῦ ἐδάφους καὶ ἀγρὸς 1500 Γ. Μ. περίπου τὴν ἔκτασιν. Τὸν ἀγρὸν τοῦτον θέλω νὰ χρησιμοποιήσω, ἂν ἀνάγκη ἐγίνετο, εἰς μεταφορὰν ἐκεῖ χωμάτων ἐκ τῶν ἐν τῷ Περιβόλῳ ἀνασκαφῶν, ἔκρινα ἀναγκαῖον νὰ τὸν ἐρευνήσω πρότερον διὰ σκαφῆς, ἵνα μὴ τι κρύπτηται ἄξιον λόγου καὶ σεπασθῆ ἔτι μᾶλλον διὰ τῆς μελετωμένης μεταφορᾶς ἐκεῖ νέων χωμάτων. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν μοι ἀπεκαλύφθη ὑδραγωγὸς ἀσβεστόκτιστος· ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς ἔχων τὴν φορὰν καὶ τὴν κλί-

(1) Τούτων ἦσαν κατὰ τὴν τοῦ κ. Ποστολάκα σημείωσιν, 3 τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐν οἷς καὶ τὸ κίβδηλον (527 - 565), 5 Ἰουστίνου τοῦ Β' (565 - 578), 1 Τιβερίου Β'. Κωνσταντίνου (578 - 582) καὶ 1 Μαυρικίου Τιβερίου (582 - 602). Ἐφαίνεται δὲ ἐνταῦθα ἢ ἐπέχουσι ὄντως ὡς λείψανον κατεστραμμένων οἰκοδομημάτων πλήρης οὔσα λιθαρῶν καὶ κεραμιδίων. Ἐνιαχοῦ ὁμως καὶ αὐτοὶ οἱ νεώτεροι εἶχον προχωρήσει ἐνταῦθα εἰς ἰκανὸν βάθος.

(2) Προεκτεινόμεναι αἱ γραμμαὶ τῶν τοίχων Γ-Γ'' καὶ Γ'-Γ''' σχεδὸν ἐφάπτονται τῶν δύο Πύργων Α' καὶ Α'' ὅπερ ὑποδηλοῖ κατὰ τὸν κ. Dörpfeld ὅτι οἱ δύο οὗτοι Πύργοι, σύγχρονοι πιθανῶς πρὸς τοὺς δύο ἐκείνους τοίχους καὶ ἐν σχέσει τινι πρὸς αὐτοὺς κτισθέντες, εἶναι καὶ οἱ ἀρχαιότεροι. Περὶ τοῦ τρόπου τῆς τειχοδομίας των θὰ βῆθῃσι τὰ δέοντα ὅταν τελείως ἐρευνηθῶσι.

σιν του και πιθανῶς πρὸς περισυναγωγὴν τῶν ὀμβρίμων ὑδάτων εἰς τινὰ δεξαμενὴν κτισθεῖς ἐν Ῥωμαϊκοῖς, ὡς εἰκάζω, χρόνοις. Τὸ εὗρημα δὲ εἶναι πολλοῦ λόγου ἄξιον καὶ δύναται κατὰ τὴν γνώμην μου, ἀφινόμενου μικροῦ μόνον μέρους ὄρατοῦ, καὶ πάλιν νὰ καλυφθῇ. Ἄλλ' οἱ ἐκεῖ τόποι ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῶσι μέχρι τοῦ στερεοῦ ἦτοι βραχώδους ἐδάφους, ἢ δὲ ἐπίχωσης, καίπερ ὡς τὸ πολὺ ἐξ ἀμμωδῶν χωμάτων ἄνωθεν ἐκ τοῦ λόφου κατανεχθέντων ἀποτελουμένη, ἦτο καὶ σκληρὰ καὶ ἱκανῶς μεγάλη (3-4 Γ. Μ.) πολλαχοῦ, ὃ δὲ γράφων τὰ παρόντα εἶχε πάντοτε ὑπ' ὄψιν νὰ μὴ ὑπερβῇ ἡ γενησομένη δαπάνη τὴν τυχὸν ὠφέλειαν ἐκ μεταφορᾶς ἐκεῖ χωμάτων ἐκ τῶν ἐν τῷ Περιβόλῳ ἀνασκαφῶν. Τέλος κατὰ τινὰ τῶν ἀποπειρατηρίων τάφρων ἐφθάσαμεν εἰς τὸ στερεὸν ἦτοι βραχῶδες ἔδαφος, ἐκεῖ δὲ ἦλθον εἰς φῶς τάφοι πανάρχαιοι, ὧν ἐρευνήσας περὶ τοὺς δέκα μέχρι τοῦδε μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς προσοχῆς παραθέτω ἐνταῦθα συντόμως τῶν παρατηρήσεών μου τὰ πορίσματα.

Ὅμοιοι πανάρχαιοι τάφοι ἀνευρέθησαν, ὡς γνωστόν, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ Περιβόλῳ (1) ἀλλ' οὗτοι σεσυλημένοι καὶ μεμονωμένοι δὲν παρῆχον πολὺ τὸ διάφορον· οἱ ἐν τῷ ἀγρῷ εἰσι βεβαίως ἄθικτοι καὶ ἂν δὲν ἀποτελοῦσιν ὀλόκληρον νεκροταφεῖον, οὐδὲν ἦττον φαίνονται ὄντες ἱκανοὶ τὸν ἀριθμόν, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ὀλίγοι οἱ ὑπ' ἐμοῦ ἐρευνηθέντες παρέχουσιν ἐννοιάν τινὰ τῆς τε διασκευῆς αὐτῶν καὶ τοῦ τρόπου τῆς ταφῆς τῶν ἐν αὐτοῖς τεθαμμένων. Καὶ πρῶτον μὲν ἄς ῥηθῇ τοῦτο, ὅτι οὔτε τις οἰαδῆποτε διάταξις, οὔτε τις πρὸς τι ὠρισμένον τοῦ ὀρίζοντος σημεῖον τοποθέτησις αὐτῶν παρατηρεῖται, ἀλλὰ φαίνονται ἀποτελοῦντες σύμπλεγμα ὁλως ἀνώμαλον διασταυρούμενοι πρὸς ἀλλήλους ἐνίοτε καὶ εἰς τὸ αὐτὸ σχεδὸν ἐπίπεδον. Ἐπειτα δὲ ὅτι, τινὲς μὲν οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ ἀπλοῖ βόθροι ἐπικεκαλυμμένοι ἄνω δι' ἀκατεργάστων πλακῶν ἐγγωρίου λίθου, ἄλλοι δὲ ἔχουσι τὰς τέσσαρας πλευράς των κτιστάς (ὑψος ἦτοι βᾶθος 0,30 - 0,50. Γ. Μ.) ἢ ἐκ λίθων ἀκατεργάστων (ξηρολιθῆ), ἢ ἐξ ὠμῶν πλινθῶν (2), ἢ καὶ ἐξ ἀμ-

(1) Παράβ. ἀνωτ. σελ. 76. καὶ Πρακτ. τοῦ 1883 σελ. 59, σημ. 2 καὶ σελ. 61, σημ. 2.

(2) Μίαν τούτων κατώρθωσα ν' ἀποσπάσω, ἀλλ' ὄχι δυστυχῶς ἀκεραίαν· πλάτος ἔχει 0,39 καὶ πᾶχος 0,09 Γ. Μ.· τὸ μῆκός της πρέπει νὰ ἦτο 0,43-0,44.

φοτέρων ἐνίοτε καὶ φέρουσι τὸ αὐτὸ πάντες *κάλυμμα* (πλάκας ἀκατεργάστους), ὅπερ ὁμως εἰς ἓνα τῶν ὑπ' ἐμοῦ ἐξετασθέντων δὲν ὑπῆρχε. Τὰ ἐν αὐτοῖς εὐρήματα εἰσι ὡς τὸ πολὺ οὐχὶ λόγου ἄξια, ὀλίγα τινα ἀγγεῖα δηλ. τὰ πλεῖστα συντετριμμένα (1) τοῦ γεωμετρικοῦ λεγομένου ῥυθμοῦ, ὧν δύο ἱκανῶς μεγάλᾳ (ὑψ. 0,30 - 0,40), ἀλλὰ συντετριμμένα ὡσαύτως, εὐρέθησαν εἰς δύο παραλλήλους, ἀλλ' εἰς ἀπόστασιν ἀπ' ἀλλήλων 1,50 Γ. Μ. τάφους, ὄρθια καὶ τούτου ἕνεκα βαθύτερον ἢ ὁ νεκρὸς τεθειμένα, τὸ μὲν κατὰ τοὺς πόδας τοῦ νεκροῦ τοῦ ἐνὸς τῶν τάφων, τὸ δὲ ἕτερον κατὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ τοῦ ἑτέρου, πλήρη τέφρας, ἀνθράκων καὶ κεκαυμένων ὀστέων καὶ ἐξαχθέντα ἐκεῖθεν μετὰ πάσης προσοχῆς κατετέθησαν εἰς τὸ Μουσεῖον τὸ ἐν Ἐλευσίνι, ἂν καὶ ἡ διατήρησις αὐτῶν εἰς τὴν νῦν κατάστασιν των ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἶναι σχεδὸν ἀδύνατος. Ἐν δὲ τοῖς πλείστοις τῶν τάφων ἀνευρίσκονται τὰ περισσότερα (τούλάχιστον πάντα τὰ παχύτερα) τῶν ὀστέων (2) οὐδὲν ἕτερον παρουσιάζοντα τὸ καινόν, ἢ ὅτι ἐνὸς μάλιστα τῶν νεκρῶν ἐφάνησάν μοι παχύτατα (τοῦ κρανίου τὰ ὀστᾶ εἶχον πᾶχος 0,01 περίπου) ἴσως ἐκ τῆς ὑγρασίας οὕτως ἐξωθηκότα. Καύσεως ἔχνη (τέφραν ἱκανὴν καὶ ἄνθρακας ὀλίγους) παρετήρησα εἰς ἓνα μόνον τάφον κυρίως· ἀλλὰ τὰ ὀστᾶ ἐν γένει, πλὴν τῶν ἐν ταῖς μνημονευθείσαις ἀνωτέρω ὀστεοδόχοις κάλπαις, δὲν μοι ἐφάνησαν κεκαυμένα· ἀδύνατον δὲ ὑπῆρξε νὰ καθαρίσω ἀπὸ τῶν χρωμάτων καὶ νὰ ἀντιληφθῶ σαφῶς τοῦ σκελετοῦ ὀλοκλήρου ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ θέσει (3). Καὶ ὁμως παρετήρησα (καὶ τοῦτο εἶναι ἴσως τὸ ἀξιολογώτερον τῶν ἐν αὐτοῖς παρατηρηθέντων) εἰς δύο τῶν σκελετῶν (τοῦ ἑτέρου μάλιστα καὶ ἐσημείωσα ὡς οἷόν τε ἀκριβέστερον ἐν τῷ ἡμερολογίῳ

(1) Ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ νεκροῦ ἐνὸς τῶν τάφων εὐρέθη καὶ τεμάχιον σιδήρου οὐδὲν παρέχον ἐν τῇ νῦν αὐτοῦ καταστάσει σχῆμα. Ἐν ἄλλῳ τινὶ τάφῳ (παιδὸς ὡς εἰκάζω) προβάτου ἀστράγαλος. Καὶ ὁστοῦν δὲ ὄχι ἀνθρώπινον, ὡς μοι ἐφάνη, εὐρέθη, μεταξύ τῶν ὀστέων τάφου τινός.

(2) Προσεπάρθησα πάσῃ δυνάμει ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσα νὰ ἐξαγάγω καὶ διασώσω κρανίον τι ἀκέραιον· οὐχ' ἦρτον καὶ ἐπὶ τῶν διασωθέντων τεμαχίων δύναται, νομίζω, νὰ γίνωσι κρανιοσκοπικαί τινες παρατηρήσεις παρὰ τῶν ἀρμοδίων.

(3) Τὸ πρᾶγμα ἦτο δύσκολον καὶ ὡς ἐκ τῆς θέσεως τῶν τάφων πρὸς ἀλλήλους καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς νεκρῶν καὶ διότι ἡ σκαφή ἤρξατο γενομένη ἐκεῖ ὄχι πρὸς τὸν τὸν σκοπόν.

μου) τὴν θέσιν τῶν ὀστέων τῶν κνημῶν σταυροειδῶς ἢ μᾶλλον χιαστὶ τεθειμένων, τῆς ἀριστερᾶς κνήμης οὔσης ὑπὸ τὴν δεξιάν, αὐτῶν δὲ τούτων τῶν νεκρῶν καὶ τινος τρίτου ἀκόμη καὶ τὸ κρανίον μοι ἐφάνη ὄχι ὄλως ὑπτίαν ἔχον θέσιν, ἀλλὰ κλίσιν τινα πρὸς τὰ ἀριστερά. Κατ' ἀρχὰς ἐξενίσθην, τὸ ὁμολογῶ, ἀλλ' ὕστερον ἐνεθυμήθην ὅτι οὐδόλως παράδοξον οὐδὲ πρωτοφανές νὰ ἔκειντο οἱ νεκροὶ κεκλιμένοι πρὸς τὰ ἀριστερά καὶ συνεσταλμένα ὀλίγον τι τὰ σκέλη ἔχοντες, θέσις, ἥτις ἀληθῶς μόνη δύναται νὰ ἐξηγήσῃ τὸ χιαστὸν σχῆμα τῶν ὀστέων τῶν κνημῶν τῶν ἡμετέρων νεκρῶν (1). Ἄγνοῶ ὅμως ἂν τὸ πρᾶγμα παρατηρήθῃ καὶ ἐν ἄλλοις ὁμοίοις τάφοις τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος. Πρὶν δὲ τὸν περὶ τῶν τάφων τούτων καταστρέψω λόγον ἀνάγκη νὰ παρατηρήσω ὅτι καὶ μεγάλα ἀγγεῖα, (δυστυχῶς ὄχι σῶα καὶ ἀκέραια), οἷα τὰ ἐν Διπύλῳ εὐρέθησαν καὶ ἐδῶ (2) τὰ περισσότερα εἰς στρῶμα γῆς ὑψηλότερον (0,50 περίπου) τῶν εἰρημένων τάφων καὶ εἰς οὐδεμίαν, ὡς νομίζω, πρὸς αὐτοὺς σχέσιν, ἀποτελοῦντα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ τάφους ἰδιαιτέρους. Καὶ ταῦτα δὲ τεθειμένα οὐχὶ ὄρθια, ἀλλὰ πλαγασμένα ἐντὸς ἀβαθοῦς κοιλότητος ἐκαλύπτοντο ἄνω (πλὴν ἑνός), ὅπως καὶ οἱ τάφοι, ὑπὸ ἀκατεργάστων πλακῶν καὶ ἔφερον ἑκατέρωθεν τῆς κοιλίας των ἕνα ἢ πλείονας, οἰονεὶ πρὸς ὑποστήριξιν, λίθους· λίθου δὲ ἀντὶ πωμάτων ἔφρασσον καὶ τὰ στόμια αὐτῶν καὶ κἄποτε καὶ τοὺς συντετριμμένους πυθμένας των (3). Δύο δὲ εὐρέθησαν

(1) Παράβ. Ἀρχ. Ἐφημερ. 1885 σελ. 41-42. Perrot Hist. del' Art II σελ. 372 καὶ ἐξῆς.

(2) Τῶν τοῦ ἀπλουστέρου εἶδους. Μόνον ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τοῦ μεγίστου αὐτῶν εἶναι ἐξωγραφημένα δύο πτηνά· καὶ τούτου ὅμως καὶ τῶν ἄλλων ἢ λοιπῆ διακόσμησις εἶναι ἀπλουστάτη· τινὰ μάλιστα εἶναι ὄλως κοινὰ καὶ πρόστυχα ἄνευ γανώματος καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς διακοσμήσεως. Ἄξιον ὅμως ἴσως ἰδιαιτέρας μνήμης ἐνταῦθα εἶναι ὅτι δύο αὐτῶν βραχίονα καὶ πρὶν ἢ τεθῶσιν εἰς τοὺς τάφους φέρουσι κατὰ μῆκος τῶν ἀρχαίων βραχίονάτων των ὅπας κανονικὰς καὶ κατὰ κανονικὰς ἀποστάσεις, δι' ὧν ἴσως προσεδέοντο διὰ σχοινίου πρὸς στερέωσιν. Αὐτὸ τοῦτο ἔπραξα καὶ ἐγὼ ἐπὶ τοῦ ἑτέρου αὐτῶν, συνειθίζουσι δὲ νὰ πράττωσι, ὡς ἀκούω, οἱ ἡμέτεροι χωρικοὶ καὶ νῦν ἔτι ἐν ὁμοίαις περιστάσεσι καὶ τὸ πρᾶγμα ἦν, ὡς φαίνεται, καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι οὐχὶ σπάνιον, διότι ἀγγεῖα ὁμοίως φέροντα ὅπας κέκτῃται καὶ ἄλλα ἢ ἡμετέρα Ἐταιρία.

(3) Ἐνός αὐτῶν τὸν συντετριμμένον πυθμένα ἔφρασσαν ἄλλο ἀπλαθωτὸν ἀγγεῖον.

τὸ ἐν παρὰ τὸ ἄλλο οὕτω τεθειμένα, ὥστε τὸ δεύτερον ἐχρησί-
μευεν ὡς πυθμὴν τοῦ πρώτου τεθραυσμένου ὄντος ὄλως τὰ
κάτω (1): ταῦτα δὲ οὐ μόνον ἐκάλυπτον ἄνω πλάκες, ἀλλὰ καὶ
ὀλόγυρα, εἰς τινα ὁμῶς ἀπ' αὐτῶν ἀπόστασιν, περιέβαλλον λίθοι,
οἰοεὶ ἀφορίζοντες τὸν τόπον. Πάντα δὲ πλὴν τῶν ὀλίγων χω-
μάτων ἐμπεριεῖχον καὶ ἄλλα τινὰ μικρότερα (ὡς κτερίσματα)
ἀγγεῖα καὶ ὀλίγα ὀστᾶ (ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κρανίου) νεαρῶν σω-
μάτων (παιδίων ἢ κορασίων) καὶ μὴ κεκαυμένα, ὡς ἐγὼ νο-
μίζω (2).

Ἐν Ἐλευσίνι τῇ 9ῃ Νοεμβρίου 1885.

Δ. ΦΙΑΙΟΣ.

(1) Ὁφείλω ὁμοίως νὰ ὁμολογήσω ὅτι δὲν ἀντελήφθην ἐγὼ αὐτὸς τοῦ πράγμα-
τος, διότι τὰ ἀγγεῖα εἶχον μετακινήθῃ πρὶν ἢ προσέλθω εἰς τὸν τόπον τῆς σκα-
φῆς· πείθομαι οὐδὲν ἦτιον εἰς τοὺς σκαφεῖς εἰπόντας μοι ὅτι οὕτως ἔκειντο. Ἐν
τούτοις δὲ τοῖς ἀγγείοις πλὴν μικροτέρων τινῶν ἀγγείων (τὰ χώματα ἦσαν, ὡς
συνήθως ὀλίγα, ὀστᾶ δὲ τὰ τοῦ κρανίου καὶ τινα ἄλλα) εὗρέθησαν καὶ ψέλλιον
καὶ ἐρώτιον (;) χάλκινα καὶ σκαραβαῖος διάτρητος ἐκ πᾶν εὐθραύστου (ὕελω-
δους;) ὕλης.

(2) Παράβ. Perrot, Histoire del' Art II σελ. 373 καὶ ἐξῆς.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΜΦΙΑΡΕΙΩ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑΤΩΝ (1)

(Πίναξ Ε' .)

Α' . ΝΑΟΣ

Τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀμφιαράου (Πίν. Ε' . Α) δυστυχῶς μόνον τὸ βόρειον ἡμισυ διεσώθη τὸ δὲ νότιον κατεστράφη καὶ παρεσύρθη ὅλον ὑπὸ τοῦ ὀρμητικοῦ χειμάρρου τοῦ διαρρέοντος τὴν στενὴν κοιλάδα. Εὐτυχῶς ὁμως τὰ ἔτι ὑφιστάμενα μέρη τοῦ κτιρίου καὶ τὰ ἀνευρεθέντα ἀρχιτεκτονικὰ μέλη ἐπαρκοῦσιν ὅπως τοῦλάχιστον ἐν διαγράμματι ἀναπαρασταθῆ τὸ κατεστραμμένον μέρος τοῦ ναοῦ.

Ὡς ἐν τῷ πίνακι Ε' . δηλοῦται, ἐκ τοῦ ναοῦ διεσώθησαν :

α' .) Ὁλος ὁ βόρειος τοῖχος, πάχους 0,69, τὰ μὲν κάτω ἀποτελούμενος ἐκ πλίνθων ὀρθῶν ἰσταμένων καὶ ἐκ δόμου ἐτέρων ταπεινῶν, τὰ δὲ ἄνω ἐκ λίθων μικρῶν καὶ πηλοῦ.

β' .) Ὁ δυσμικὸς τοῖχος ὁμοίως πεποιημένος. Τὸ νότιον αὐτοῦ μέρος κατεστράφη, τὸ δὲ σωζόμενον τμήμα ἔχει μῆκος ὑπὲρ τὰ 9 μέτρα. Ὁ τοῖχος οὗτος περιέχει θύραν πλάτους 1.44, ἣς τὸ μέσον ἀφίσταται 6.40 περίπου ἀπὸ τοῦ βορείου τοῖχου. Τοῦ δὲ μικροῦ ἀδύτου (Πίν. Ε' . α') μόνον τὰ θεμέλια περιλείπονται.

γ' .) Τοῦ δὲ τοῖχου τοῦ διαχωρίζοντος τὸν σηκὸν ἀπὸ τοῦ προνάου διεσώθη μόνον μικρὸν τμήμα, τοῦ μεγίστου μέρους κατεστραφέντος ὑπὸ τοῦ χειμάρρου.

δ' .) Καὶ ὁ ἀνατολικὸς δὲ τοῦ ναοῦ τοῖχος ἦτοι ὁ πρόσθιος τοῦ προνάου μεγίστην ὑπέστη φθοράν. Μόνον τὰ θεμέλια αὐτοῦ ἐναπομένουσι καὶ ταῦτα εἰς μῆκος 6 περίπου μέτρων. Ἄλλ' εὐ-

(1) Ὁ ἀρχιτέκτων W. Dörpfeld ὁ συντάξας κατ' ἐντολὴν τῆς Ἑταιρίας (ἴδε ἀνωτέρω σ. 10) τὸ ἰχνογράφημα τοῦ χώρου τῶν ἀνασκαφῶν ἐν Ἀμφιαρείῳ, παρέδωσε, χαριζόμενος τῇ Ἑταιρίᾳ, καὶ τὴν βραχεῖαν ταύτην περὶ τῶν ἀνακαλυφθέντων οἰκοδομημάτων πραγματεῖαν, ἣτις μετ' εὐγνωμοσύνης δημοσιεύεται ἐνταῦθα κατὰ μετάφρασιν τοῦ Β. Ι. Λεονάρδου.

τυχῶς ἐν τῇ ΒΑ. γωνία ὑπάρχει ἔτι μέρος τοῦ στυλοβάτου καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ παραστάδος, ἐκ τούτου δὲ καταφαίνεται πῶς ἀπέληγεν ἐνταῦθα ὁ ναός. Ὡς παραστάς ἴσταται ἡμικίων τῷ τοίχῳ προσηρησμένος. Ὁ στυλοβάτης εἶνε πλάτους 0.94, ἔχει δὲ δύο ἔτι ἀναβαθμούς, ὧν ἑκάτερος ἔχει πλάτος 0.30. Παρὰ τῇ παραστάδι ἴστανται εἰσέτι ἕνα βῆθρα κατὰ χῶραν.

ε'.) Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ σηκοῦ ἀπεκαλύφθησαν 5 θεμέλια κίωνων ἐσωτερικῶν, ὧν τὸ μεταξὺ τῶν ἀξόνων αὐτῶν διάστημα, εἶνε περὶ τὰ 3.63. Ἐπὶ ἐνὸς τῶν θεμελίων τούτων ἴστανται εἰσέτι πῶρινος σπόνδυλος κίονος ἀρράβδωτος. Ἄλλος ἐσωτερικὸς κίωνων στίχος, ὅστις βεβαίως ἀντεστοίχει πρὸς τὸν στίχον τῶν 5 τούτων κίωνων, ἐξηφανίσθη τελείως.

ς'.) Μεταξὺ τοῦ 2ου καὶ 3ου κίονος, ὀλίγον τι πρὸς νότον τοῦ τῶν κίωνων στίχου ὑπάρχει μέγα βῆθρον, πλάτους 1.60, οὗτινος εἰς τῶν ἀνωτέρων λίθων κεῖται ἔτι κατὰ χῶραν.

Ἡ ἐν τῇ ΒΑ. γωνία τοῦ ναοῦ ὑπαρξίς τοῦ ἡμικίονος ἀποδείκνυσιν ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ ναοῦ ἔβλεπε πρὸς ἀνατολὰς καὶ ὅτι ἀπετελεῖτο ἐκ δωρικῶν κίωνων μεταξὺ δύο ἄκρων ἡμικίωνων. Ἄγνωστον δὲ μόνον ὑπάρχει ὁπόσους κίονας εἶχε τὸ πρόσωπον. Πλὴν ἀλλ' ὁμως καὶ τοῦτο δύναται ν' ἀποδειχθῇ.

Τὸ μεταξὺ τῶν ἀξόνων τῶν κίωνων διάστημα γνωστὸν ἤδη ὄν ἐκ τῶν ἐναπολειπομένων ἐπιστυλίων, τριγλύφων καὶ γείσων ἀνέρχεται εἰς 1.98. Ἐπειδὴ δὲ ὁ σωζόμενος δυσμικὸς τοῖχος ὑπερβαίνει τὰ 9 μέτρα, ἔπεται ὅτι καὶ ὁ ἀνατολικὸς εἶχε τοῦλάχιστον ἴσον μῆκος, ὃ ἐστὶ τὸ διάστημα ἀπὸ ἀξονος εἰς ἀξονα, ἄρα 6 κίονας. Ὑποτιθεμένου νῦν ὅτι τὸ πρόσωπον εἶχε τῷ ὄντι, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ναῶν, 6 κίονας, θὰ ἦτο μῆκος $5 \times 1.98 + 39 = 10.29$. Ἀφαιρουμένου δὲ τοῦ πάχους τῶν τοίχων ὑπολείπεται ἐσωτερικὸν πλάτος τοῦ σηκοῦ 8.91. Ὁ σηκὸς κατὰ μῆκος διηρεῖτο ἀναμφιβόλως διὰ δύο στίχων κίωνων εἰς τρία μέρη, ὧν τὸ βόρειον ἔχει πλάτος 2.93 μετὰ δὲ καὶ τῶν κίωνων 3.52. Τὸ δὲ νότιον μέρος ἦν, ὡς εἰκός, ἐξ ἴσου αὐτῷ πλατύ ὄθεν ἀφαιρουμένου τοῦ πλάτους ἀμφοτέρων τῶν πλαγίων μερῶν (ὁμοῦ 7.04) ἀπὸ τοῦ ὅλου πλάτους τοῦ σηκοῦ, ὑπολείπεται μόνον 1.87 ὡς πλάτος τοῦ μέσου μέρους. Ἀλλὰ το-

σούτῳ στενὸν νὰ ἦτο τὸ μέσον μέρος, εἶνε προφανῶς τῶν ἀδύ-
νάτων. Ἄρα ἀδύνατον νὰ ἀπετέλουν τὸ ἀνατολικὸν μέτωπον
6 μόνοι κίονες.

Νὰ ὑποθέσωμεν δὲ ἐπτάστυλον τὸ πρόσωπον τοιοῦτου τριμε-
ροῦς ναοῦ δὲν συγχωρεῖται. Ἴσως ἄρα ὁ ναὸς ἦν ὀκτάστυλος,
τοῦθ ὅπερ καὶ ὡς ὀρθὸν δύναται ἀσφαλῶς ν' ἀποδειχθῆ.

Δεδομένου ὅτι ἴστανται 8 κίονες ἐν τῷ προσώπῳ, τὸ ὅλον
τοῦ ναοῦ πλάτος εἶνε $7 \times 1.98 + 0.39 = 14.25$. Ἀφαιρουμένου
πάλιν τοῦ πλάτους ἀμφοτέρων τῶν τοίχων (2×0.69), ἐξάγε-
ται ἐσωτερικὸν πλάτος τοῦ σηκοῦ 12.87. Ἀφαιρουμένων δὲ καὶ
ἐκ τούτων ὡς ἀνωτέρω τῶν 7.04, πλάτους ἀμφοτέρων τῶν
πλαγίων μερῶν μετὰ καὶ τῶν κίωνων, ἐξάγομεν ὡς πλάτος τοῦ
μέσου μέρους 5.83. Τῶν δὲ πλαγίων μερῶν ἐχόντων πλάτος,
ἄνευ τῶν κίωνων, ἀνά 2.93, τὸ μέσον μέρος ἔχει ἄρα πλάτος
ἀκριβῶς τὸ διπλάσιον ἐκατέρου τῶν πλαγίων. Καίτοι δὲ τοῦτο
ἐξαρκεῖ ὡς τεκμήριον τοῦ ὀρθοῦ τῆς ἡμετέρας ὑποθέσεως, προσ-
επαγόμεθα ὁμως καὶ βεβαιωτέρας ἐτι ἀποδείξεις.

Ἐν τῷ δυσμικῷ τοίχῳ ὑπάρχει, ὡς εἴρηται, θύρα εἰς ἄδυτον
ἄγουσα. Ἡ θύρα αὕτη ἔκειτο πιθανώτατα ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ
τοῦ δυσμικοῦ τοίχου. Γνωστοῦ δὲ ὄντος τοῦ τε πλάτους τῆς θύ-
ρας καὶ τῆς ἀπὸ τοῦ βορείου τοίχου τοῦ σηκοῦ ἀποστάσεως αὐ-
τῆς, δύναται νὰ ὑπολογισθῆ τὸ πλάτος τοῦ σηκοῦ, ὑποτιθεμένου
ὅτι ἡ τοῦ ἀδύτου θύρα κεῖται ἐν τῷ μέσῳ.

Ἡ θύρα ἔχει πλάτος 1.44, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ βορείου τοίχου
ἀπόστασις αὐτῆς εἶνε 5.71. Προστιθεμένης δὲ εἰς ταῦτα τῆς
ἴσης ἀπὸ τοῦ νοτίου τοίχου ἀποστάσεως, ἐξάγεται πλάτος τοῦ
σηκοῦ $2 \times 5.71 + 1.44 = 12.86$. Ἄλλ' αὐτὸ τοῦτο ἀκριβέστα-
τα εἶνε τὸ μέτρον, ὅπερ ἀνωτέρω δι' ἄλλου λογιζομένου εὑρομεν
ὡς πλάτος τοῦ σηκοῦ.

Πρὸς δὲ τούτοις δύναται εἰς ἀπόδειξιν νὰ προσαχθῆ καὶ τὸ
μέγα βᾶθρον (Πίν. Ε'. α''). Καὶ τοῦτο βεβαίως θὰ ἴστατο ἐν
τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ. Τὸ πλάτος αὐτοῦ εἶνε περὶ τὰ 1.60, ἡ δ'
ἀπὸ τοῦ βορείου τοίχου ἀπόστασις 5.67. Λογιζομένης δὲ ἴσης
τῆς ἀπὸ τοῦ νοτίου τοίχου ἀποστάσεως αὐτοῦ, πλάτος τοῦ ση-
κοῦ συνάγεται 12.94. Ὡστε καὶ ἐντεῦθεν προκύπτει σχεδὸν

ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ καὶ ἀνωτέρω μέτρον, ἐξ οὗ τρανέστατα ἀποδείκνυται ὅτι ὁ ναὸς εἶχε 8 κίονας ἐν τῷ προσώπῳ.

Κατὰ τὰ εἰρημένα λοιπὸν τὸ διάγραμμα τοῦ ναοῦ εἶχεν ὡς ἐξῆς. Ὁ ναὸς σύγκειται ἐκ προνάου, σηκοῦ καὶ μικροῦ ἀδύτου. Ὁ πρὸς ἀνατολὰς κείμενος πρόναος ἔχει πλάτος περὶ τὰ 12.86 καὶ βάθος 4.90. Τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀποτελεῖται ὑπὸ 6 τελείων κίωνων, ἰσταμένων μεταξύ δύο παραστάδων, ὧν ἑκατέρω, ἡμικίων οὗσα καὶ τῷ τοίχῳ προσηρησμένη σχηματίζει τὸ ἐμπροσθεν ἄκρον τῶν τοῦ σηκοῦ τοίχων. Τῷ δ' ἐξ ἀνατολῶν προσιώντι ὁ ναὸς ἐφάνετο ἔχων 8 τελείους κίονας. Ἐπὶ τῶν κίωνων ἔκειτο θριγκὸς δωρικὸς ἐξ ἐπιστυλίου, διαζώματος καὶ γείσου συνιστάμενος. Τὸ ἐπιστύλιον μετὰ τοῦ διαζώματος δὲν περιέβαλλεν ἅπαντα κύκλῳ τὸν ναὸν ἀλλὰ μόνον τὸ πρόσωπον. Τὸ γείσον ὁμῶς περιέβαλλεν πάσας τὰς πλευράς τοῦ οἰκοδομήματος. Τὸ δὲ πρόσθιον μέτωπον ἐστέφετο καὶ ὑπ' αἰτώματος.

Μετὰ τὸν πρόναον ἔρχεται ὁ σηκός, ἔχων πλάτος 12.86 καὶ μῆκος 21.68. Οὗτος διηρεῖτο διὰ δύο στίχων, ἀνὰ 5 κίονας ἔχόντων, εἰς τρία μέρη, ὧν τὸ μέσον εἶχε πλάτος διπλάσιον ἑκατέρου τῶν δύο πλαγίων. Τὸ δὲ μεταξύ τῶν ἀξόνων τῶν κίωνων διάστημα εἶνε 3.63. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ναοῦ μεταξύ τοῦ 2ου καὶ 3ου κίονος ἴστατο βῆθρον (Πίν. Ε'. α') μέγα (1.60 τετραγ. μ.), ἴσως βωμός. Ἀπὸ τοῦ ὀπισθεν πέρατος τοῦ ναοῦ θύρα διὰ τοῦ δυσμικοῦ τοίχου ἤγεν εἰς μικρὸν τινα χῶρον βάθους 1.88 καὶ πλάτους 2.51, οὗ ἡ χρῆσις ἐστὶν ἄγνωστος (μαντεῖον;). Οἱ τοῖχοι τοῦ ἀδύτου τούτου εἰσι κατεστραμμένοι, περιώζονται δὲ μόνον τὰ θεμέλια αὐτῶν.

Τὰ ἀρχιτεκτονικὰ μέλη δὲν ἐπιτρέπουσιν ὅπως ὀρισθῇ ἀκριβῶς ὁ χρόνος τῆς οἰκοδομῆς. Τὸ μόνον δὲ προφανές εἶνε ὅτι ὁ ναὸς ἀδύνατον νὰ ἀναχθῇ εἰς καλοὺς ἑλληνικοὺς χρόνους. Πιθανὸν ὅτι ἐκτίσθη κατὰ τοὺς μακεδονικοὺς ἢ πρῶτους ρωμαϊκοὺς χρόνους.

Β'. ΒΩΜΟΣ ΜΕΓΑΣ

Ἐμπροσθεν τοῦ ἀνατολικοῦ μετώπου τοῦ ναοῦ, περὶ τὰ 10 μέτρα ἀπ' αὐτοῦ ἀπέχον, ἀνεσκάφη κτίσμα (Πίν. Ε'. Β) ἐκ

τετραπέδων λίθων τετράγωνον, ὅπερ ἀνευδοιάστως δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς βωμός. Τὰ θεμέλια αὐτοῦ ἀποτελοῦνται ἐκ λίθων πωρίνων, ἐφ' ὧν ἔτι σώζεται καὶ μέρος τοῦ ἐκ σκληρῶν τιτανολίθων συγκειμένου ἐπικτίσματος. Τὸ μῆκος αὐτοῦ εἶνε 8.60, τὸ δὲ πλάτος ἦν περὶ τὸ ἥμισυ τοῦ μήκους. Ὑπὸ τὸν βωμὸν ἀπεκαλύφθησαν λείψανα δύο ἀρχαιοτέρων βωμῶν, οἵτινες προδήλως αὐτόθι πάλαι ποτὲ ἱστάμενοι συνηνώθησαν ὕστερον εἰς ἓνα μέγαν βωμὸν. Πρὸς τοῦτο δὲ συμφωνεῖ πληρέστατα καὶ τὸ ὑπὸ Παυσανίου ἀναφερόμενον ὅτι ἐπὶ τοῦ ἐν Ὀρωπῷ βωμοῦ πολλοῖς θεοῖς ἐτελοῦντο θυσίαι.

Γ'. ΠΗΓΗ

Πρὸς νότον τοῦ βωμοῦ ἀναβλύζει καὶ νῦν ἔτι μεταξὺ δύο ὠραίων πλατάνων πηγὴ ἄφθονον ὕδωρ παρεχομένη. Οὐδαμῶς ἀμφίβολον ὅτι αὕτη ἐστὶν ἐκείνη, ἣν ὁ Παυσανίας περιγράφων τὸ Ἀμφιάρειον μνημονεύει παρὰ τῷ ναῷ καὶ τῷ βωμῷ.

Δ'. ΑΝΑΒΑΘΜΟΙ ΘΕΑΤΩΝ

Πρὸς βορρᾶν τοῦ βωμοῦ ἀπεκαλύφθησαν ἀναβαθμοὶ τινες πώρινοι (Πίν. Ε', Γ) περιβάλλοντες αὐτὸν τοξοειδῶς. Οὗτοι βεβαίως ἦσαν θέσεις, ἐφ' ὧν ἴσταντο ἢ ἐκάθηντο οἱ βουλόμενοι νὰ θεῶνται τὰς ἐπισήμους θυσίας. Μεταξὺ τοῦ βωμοῦ καὶ τῶν ἀναβαθμῶν διήκει μέγα ἐπισκεπὲς ὕδραγωγεῖον (Πίν. Ε', ΔΔΔ).

Ε'. ΣΤΟΑ

Περὶ τὰ 70 μέτρα ἀπὸ τοῦ ναοῦ ἀνεσχάφη στοὰ (Πίν. Ε', Ε), ἧς τὸ μῆκος εἶνε εἰσέτι ἄγνωστον· τὸ ἤδη ἀποκεκαλυμμένον μέρος ἔχει 35 μέτρων μῆκος. Ἡ στοὰ διευθύνεται ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς, ἐν δὲ τῇ νοτίᾳ πλευρᾷ ἀνεώγετο διὰ στίχου κιόνων. Αἱ λοιπαὶ δὲ πλευραὶ ἦσαν κεκλεισμέναι. Τὸ κάτω μέρος τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν ἐπιφανείας περιέθεε σειρὰ συνεχῆς θρανίων (Πίν. Ε', εεε), ὧν οἱ λίθινοι πόδες ἢ τοῦλάχιστον τὰ θεμέλια

διατηροῦνται εἰσέτι. Κίονες κατὰ χώραν δὲν ὑφίστανται ἔτι, τὸ μεταξὺ τῶν ἀξόνων ὁμῶς αὐτῶν διάστημα δύναται ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν τοῦ στυλοβάτου λίθων νὰ ὀρισθῇ εἰς 2.28. Παρὰ τῷ 4ῳ ἀπὸ δυσμῶν κίονι ἀπεχωρίζετο δι' ἐγκαρσίου μετὰ δύο κίωνων τοίχου μικρὸν τῆς στοᾶς μέρος, οὐ δυσεξήγητος τυγχάνει ὁ σκοπός. Τὸ ἀνατολικὸν τῆς στοᾶς μέρος διηρεῖτο ἐν μέσῳ κατὰ μῆκος διὰ στίχου στύλων, ὧν τὰ θεμέλια καὶ νῦν διασώζονται, εἰς δύο μέρη. Τὸ μεταξὺ τῶν ἀξόνων τῶν ἐσωτερικῶν τούτων κίωνων διάστημα ἦν 5.71.

Τίνι δὲ οἰκοδομήματι ἀνήκουσιν οἱ πρὸς βορρᾶν τῆς στοᾶς ἀποκαλυφθέντες ἀναβαθμοὶ (Πίν. Ε', Ζ) τελεῖ ἔτι ἄγνωστον. Φαίνεται ὅτι ἐν τῇ κλιτύϊ ταύτῃ τοῦ ὄρους ἔκειτο θέατρον.

Οἱ πρὸς δυσμᾶς τῆς στοᾶς παρακείμενοι τοῖχοι σχηματίζουν πιθανῶς τοὺς πλαγίους τοίχους ὁδοῦ ἀνάπτους, ἀγούσης εἰς τὸ κτίριον Ζ.

Γ'. ΒΑΘΡΩΝ ΣΤΙΧΟΣ

Ὁ μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τῆς στοᾶς εὐρὺς καὶ ἀναπεπταμένος χώρος κατέχεται καθ' ὅλην τὴν βόρειον πλευρὰν ὑπὸ στίχου βάθρων (Πίν. Ε', Ι-Ι), ἐφ' ὧν ἀνέκειντο ἀναθήματα ποικιλώτατα τὸ σχῆμα. Ἐμπροσθεν τούτων φαίνεται ὅτι ἴστατο μακρὸν μαρμάρου θρανίον (Πίν. Ε', Θ). τοῦλάχιστον περισώζεται καὶ νῦν ἔτι ὀπισθεν τοῦ νεοδημήτου μουσείου (Πίν. Ε', Ξ) θεμέλιον καὶ πόδες τινὲς τοιοῦτου θρανίου.

W. DOERPFELD.

Υ Δ Ω Ρ

ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΙΕΡΩ ΤΟΥ ΑΜΦΙΑΡΑΟΥ ΠΗΓΗΣ

Τὸ ὕδωρ τοῦτο δὲν περιέχει συστατικά δικαιουόντα αὐτὸ νὰ θεωρῆται ὕδωρ κατ' ἐξοχὴν ἰαματικόν, εἶναι ὁμῶς ἐκ τῶν καθαρωτέρων πηγαίων ὑδάτων. Προχείρως ἐξετάσας δειγμα τοῦ ὕδατος τοῦτου εὔρον ὅτι ἐν Λίτρον (1000 Κ. Ε.) περιέχει

Στερεὸν ὑπόλειμμα ἐξατμίσεως (Résidu fixe)	0,470 γραμ.
Ἀμμωνίαν	—
Νιτρῶδες ὄξύ	—
Νιτρικὸν ὄξύ	—
Γύψον	ἴχνη ἀνεπαίσθητα
Χλώριον	0,0473 γραμ.
Ἀσβεστον	0,1760 »
Μαγνησίαν	0,0100 »
Σίδηρον	—

Ὁ δὲ βαθμὸς τῆς σκληρότητος τοῦ ὕδατος εἶναι = 19^ο, γερμ. βαθμ.

Ἡ ἀντίδρασις τοῦ διαλυτοῦ μέρους τοῦ στερεοῦ ὑπολείμματος τῆς ἐξατμίσεως εἶναι ἀσθενῶς ἀλκαλική ὡς ἐξ ἰχνῶν ἀνθρακικοῦ Νατρίου, ὃ περιέχει, τὸ δὲ Χλώριον ἐνυπάρχει ὡς χλωριούχον Νάτριον καὶ οὐχὶ ὡς χλωριούχον Μαγνήσιον.

Ἴσως δὲ προαγάγη εἰς φῶς ἡ ἀκριβὴς ἀνάλυσις καὶ ἕτερα συστατικά, ἃ ἡ πρόχειρος δοκιμασία ἀδυνατεῖ ν' ἀνεύρη.

Ἐν Ἀθήναις τῆν 24 Ὀκτωβρίου 1885

Α. Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΝ ΤΟΥ Ε΄ ΠΙΝΑΚΟΥ

A. Ναός τοῦ Ἀμφιαρέου.

α α. Μέρος τοῦ ναοῦ παρασυσθῆν ὑπὸ τοῦ χειμάρρου.

α'. Ἐδῦτον συγκοινωνοῦν μετὰ τοῦ ναοῦ διὰ τῆς ἐν τῷ δυσμικῷ (1) τοίχῳ θύρας.

α''. Βάθρον μέγα. Πλησίον εὐρέθη τεμάχιον ὑπερμεγέθους ἀγάλματος, ὅπερ ἴσως πάλαι ἴστατο ἐπ' αὐτοῦ.

B. Βωμὸς ἐμπεριέχων δύο ἄλλους ἀρχαιοτέρους.

Γ. Περιβώμιον, ἦτοι ἀναβαθμοὶ θεατῶν.

ΔΔΔ, ΔΔ. Ὑδραγωγεῖα μετὰ τινων λεκανῶν.

E. Στοά.

ε ε ε. Θρανίων συνεχῶν θεμέλια ἢ καὶ πόδες, ἐκ μαρμάρου.

Z. Κρηπίδωμα μετ' ἀναβαθμῶν. Μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς στοᾶς διάδρομος.

H. Ἀσβεστοκάμιнос νεωτέρα.

Θ. Ἐδωλίων σειρὰ ὡς τὰ ε ε ε. Ἐμπροσθεν αὐτῶν δύο πώρινοι λεκάναι.

IIIIII. Βάθρων ἐνεπιγράφων στίχος, ὧν ἰδίᾳ σημειωτέα τὰ ἑξῆς:

ι. Δημοκρίτη Θεοδώρου (ἐξεδόθη ἐν Ἀρχ. Ἐφημ. 1885 σ. 107 κ. ἐ.). Προσθετέον ἐνταῦθα ὅτι μετ' αὐτὸ δεύτερον ἐστήθη νῦν τὸ βάθρον Κλαυδίου Πρόλχρου (αὐτ. σ. 109), μεταξὺ δὲ τούτου καὶ τῆς ἐπομένης (ι') βάσεως εὐρέθη τὸ βάθρον Φουφλοῦ Καλλινοῦ (αὐτ. σ. 155 κ. ἐ.).

ι'. Βάσις τοξοειδῆς μαρμάρου μέλανος. Ἐπ' αὐτῆς ἐστήθησαν νῦν δύο ταπεινὰ ἀνέκδοτα βάθρα, ἅπερ κατὰ τὸ σχῆμα φαί-

(1) Τῆς μαγνητικῆς βελόνης μὴ συμπιπτούσης πρὸς τὰ κύρια τοῦ ἀνεσαμμένου χώρου ὄρια, ἐγένετο ἐν τοῖς πρακτικοῖς (ἀνωτέρω, σελ. 12) καὶ τῇ Ἀρχ. Ἐφημερίδι: οὐχὶ πάνυ ἀκριδῆς χρῆσις τῶν τοῦ ὀριζόντος σημείων.

νονται αὐτῇ ἀνήκοντα. Ἐπὶ τοῦ ἄνωθεν αὐτῆς τοίχου εὐρέθη ἡ

Ἰέρωνος στεφάνωσις (αὐτ. σ. 97 κ. ἐ.).

ι'. Βρούτου βάθρον (αὐτ. σ. 105 κ. ἐ.).

ιι'. Ἀδείας βάθρον (αὐτ. σ. 102).

ιιι'. Αἰντλου βάθρον (αὐτ. σ. 101 κ. ἐ.).

Κ. Σύλλα βάθρον (αὐτ. σ. 103 κ. ἐ.). Πλησίον εὐρέθη καὶ
τὸ βάθρον Μετέλλης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ (αὐτ. σ. 106).

Λ. Τοῖχοι κτιρίου μετὰ πωρίνης λεκάνης.

Μ. Τοῖχος τοῦ τεμένους.

Ν. Ὅμοίου τοίχου λείψανα.

Ξ. Μουσεῖον νεόδμητον.

B. I. A.

